

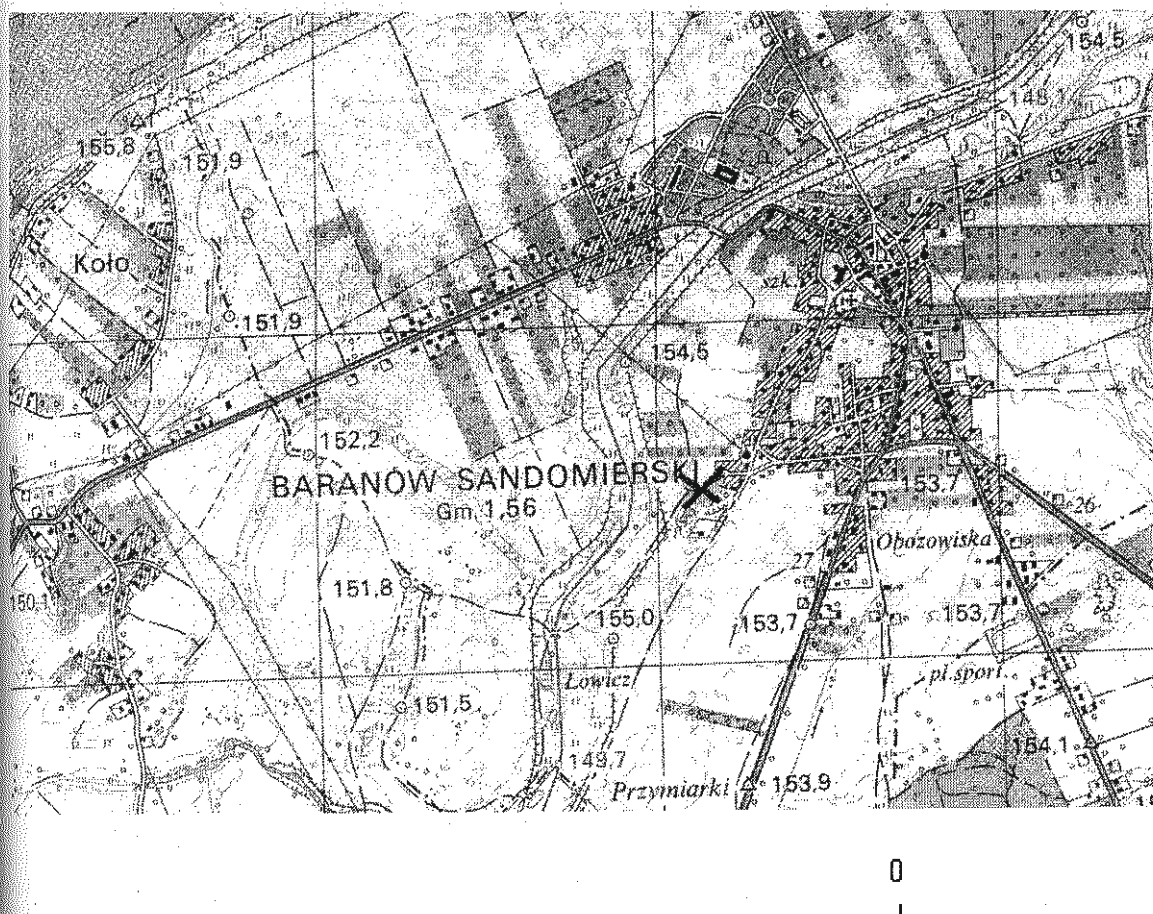
Anna Lasota

Osada z okresu rzymskiego w Baranowie Sandomierskim, pow. Tarnobrzeg, stan. 1

1. ZAGADNIENIA WSTĘPNE¹

Badania na osadzie w Baranowie Sandomierskim stanowisko 1, powiat Tarnobrzeg, przeprowadzono w roku 1974. Prowadziła je Anna Barłowska z ramienia Muzeum Okręgowego w Rzeszowie. Osada zajmuje piaszczyste wzniesienie

oraz przylegający do niej teren zalewowy rzeki Babulówki, będącej prawym dopływem Wisły (ryc. 1). Uchwycona część stanowiska znajduje się w odległości około 500 m na południowy-zachód od centrum miasteczka, po prawej stronie rzeki,

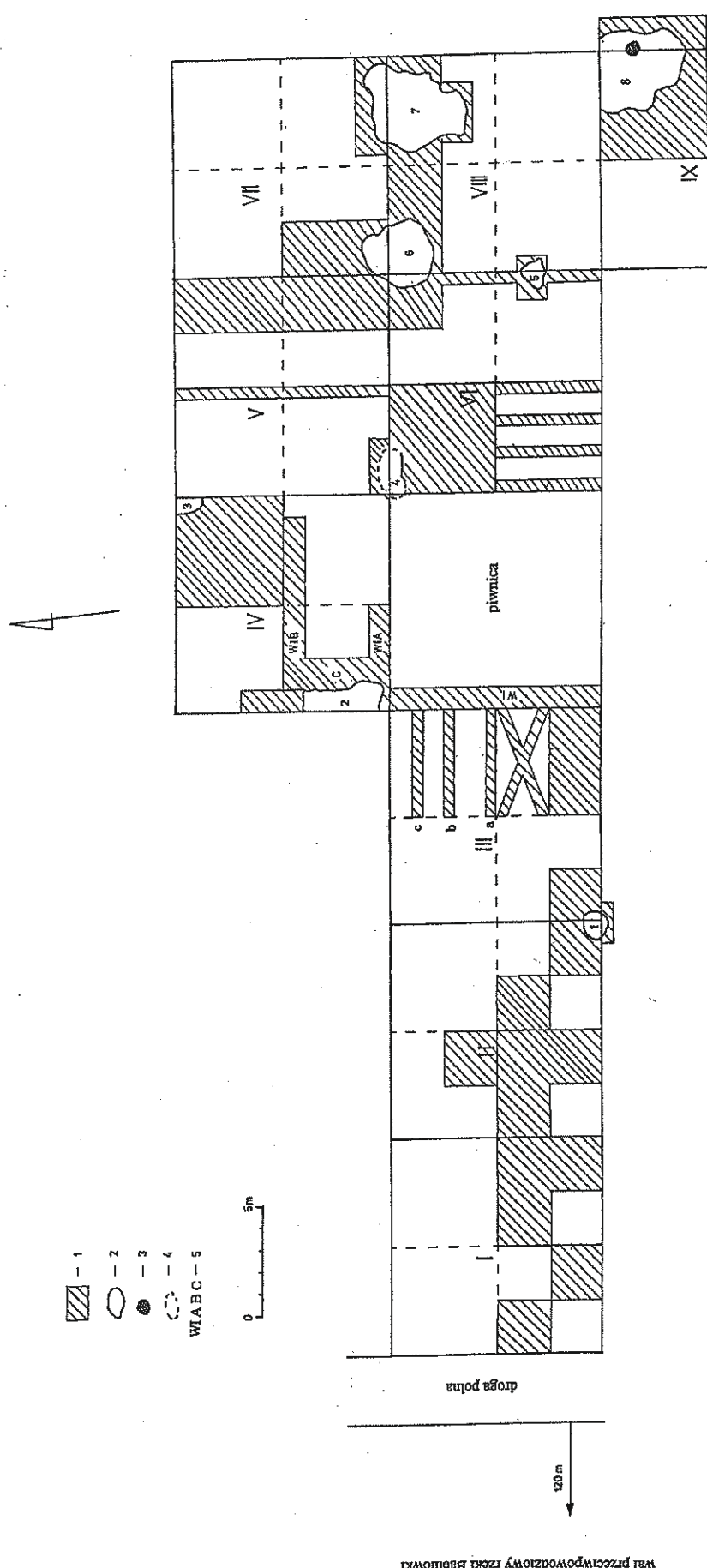

Ryc. 1. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Lokalizacja stanowiska

Abb. 1. Baranów Sandomierski, Fst. 1., Kreis Tarnobrzeg. Lokalisierung der Fundstelle

Рис. 1. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Местонахождение памятника

¹ Artykuł jest nieco zmienioną częścią pracy magisterskiej, napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. S. Czopka, obronionej w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego w czerwcu 2004 roku.

Ryc. 2. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Plan przebadanej części stanowiska i rozplanowanie obiektów: 1 – obszar przebadany, 2 – obiekty, 3 – palenisko, 4 – przypuszczalny zasięg obiektu, 5 – wykop I A, B, C

Abb. 2. Baranów Sandomierski, Fst. 1., Kreis Tarnobrzeg. Plan des erforschten Siedlungsteils und Verteilung der Objekte: 1 – erforshtes Gebiet, 2 – Objekte, 3 – Feuerstelle, 4 – vermutliche Ausdehnung des Objekts, 5 – Grabungsschnitt I A, B, C

Рис. 2. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План исследованной части памятника и планировка объектов: 1 – исследованная площадь, 2 – объекты, 3 – очаг, 4 – предполагаемые очертания объекта, 5 – раскоп I A, B, C

w odległości 120 m od jej wału przeciwpowodziowego oraz około 500 m na południe od Zamku Lubomirskich. Podczas badań odnotowano dużą ilość materiału ceramicznego, w tym ułamki naczyń grafitowych, żużel żelazny, polepę, węgiel drzewny oraz pojedyncze kości zwierzęce. Wykopaliskowo przebadano łącznie 318,2 m², odkrywając 8 obiektów. Z badań tych nie ukazało się drukiem żadne sprawozdanie, jedynie krótka notatka w Informatorze Archeologicznym (Inf. Arch. 1975, s. 119). Nie można precyzyjnie oszacować wielkości osady (por. ryc. 1). Jak wspomniano wyżej, w obrębie obiektów oraz w warstwie kulturowej wystąpiła dość znaczna ilość materiału ceramicznego, łącznie 2230 fragmentów, przęślik gliniany oraz silnie zniszczone fragmenty przedmiotów żelaznych. Ponadto pozyskano pojedyncze fragmenty naczyń średniowiecznych i celtyckich.

Badając stanowisko, w ramach arów wydzielono ćwiartki, które z kolei podzielono na działki (ryc. 2). Ponadto zastosowano „rowy kontrolne” i w ten sposób rozpoznano ar III

ćwiartkę B. Są to trzy równoległe pasy o szerokości 0,5 m biegnące w poprzek ćwiartki. Natomiast rowy przecinające się przeprowadzono w obrębie tego samego ara, w ćwiartce D, działki a i b. Kolejne cztery rowy założono w ćwiartce C ara VI. Jeśli w którymś z tak poprowadzonych rowów natrafiono na obiekt poszerzano go, jak to zrobiono w przypadku obiektu nr 5. Ponadto wzdłuż ara III, od strony wschodniej przekopano pas długości 17 m i szerokości 1 m. Tak przekopany obszar autorka badań nazwała wykopem I. Ponieważ uchwycono w jego obrębie fragment obiektu (nr 2), poszerzono go o kolejne wykopy: I A, I B oraz I C, zlokalizowane już w arze IV.

Materiały z omawianej osady mogą rzucić nieco światła na sytuację jaka panowała we wczesnych fazach okresu rzymskiego w tej części Kotliny Sandomierskiej. Dorzecze Babulówki jest to bowiem mikroregion słabo rozpoznany, jak dotąd nie posiadaliśmy danych dotyczących osadnictwa okresu rzymskiego z tego obszaru.

2. OPIS MATERIAŁÓW

Na osadzie w Baranowie Sandomierskim prócz sporej ilości ceramiki kultury przeworskiej pozyskano przęślik, żużel żelazny, grudki polepy oraz silnie zniszczone, drobne fragmenty przedmiotów żelaznych. W przypadku polepy odnotowywano ilość grudek, a gdy to nie było możliwe, stosowano określenia: kilka – do dziesięciu grudek; bardzo duża ilość – nagromadzenie polepy. Analogicznie postępowano w przypadku żużla.

Materiał ceramiczny opisywano w obrębie kolejno numerowanych obiektów i arów. Wszystkie naczynia kultury przeworskiej wykonane były z masy ceramicznej zawierającej intencjonalną domieszkę mineralną lub ceramiczną. Najczęściej stosowo domieszkę mineralną: piasek oraz tłuczeń kamienny, który występował w postaci drobnych, średnich i grubych ziaren. Za domieszkę gruboziarnistą przyjęto ziarna powyżej 1,0 mm; średnioziarnistą od 0,5 do 1,0 mm; drobnoziarnistą do 0,5 mm.

W wielu przypadkach jako domieszkę schudzącą zastosowano, jak wspomniano, tłuczeń ceramiczny, oraz mękę.

Naczynia pochodzące z omawianej osady różnią się wyraźnie między sobą powierzchniami. Wyróżniono następujące rodzaje powierzchni: gładkie, zagładzane, szorstkie, gruzelkowate i chropowate. Powierzchnia gładka, to taka na której nie są wyczuwalne ziarna domieszki. Zwłaszcza egzemplarze czernione bardzo często są dodatkowo polerowane, co powodowało ich wyświecanie. Powierzchnia zagładzana zachowuje pewną nierówność, jest nieco zbliżona do powierzchni szorstkich, na których wyraźnie wyczuwalne są ziarna drobno i średnioziarnistej domieszki. Gdy gruboziarnista lub średnioziarnista domieszka występuje na powierzchniach, lub powoduje ich znaczne nierówności stosowano określenie – powierzchnia gruzelkowata. Natomiast faktura chropowata istnieje wtedy, gdy naczynie obrzucano dodatkowo masą ceramiczną. W materiale z Baranowa najczęściej zagładzane były powierzchnie wewnętrzne naczyń. Dodatkowo od powierzchni zewnętrznej różniły się często barwą. Najczęstsza jest powierzchnia szorstka.

Poza materiałami kultury przeworskiej odnotowano również obecność pojedynczych materiałów średniowiecznych, cechujących się dużą ilością domieszki piasku, oraz celtyckich grafitowych i tzw. siwych.

2.1. MATERIAŁY

Materiały z okresu rzymskiego

Obiekt 1

Zarys obiektu uchwycono na głębokości 0,40 m. Była to niewielka owalna jama o wymiarach ok. 1,25×1,20 m i głębokości 0,20 m. Wypełnisko stanowiła czarna ziemia piaszczysta z rdzawymi zaciekami. Dno jamy regularne, nieckowate. W części zachodniej prawdopodobnie ślad po wbitym słupie, którego zarys nie jest zaznaczony na rzucie poziomym. Bezpośrednio pod jamą do głębokości 0,95 zalegał piasek żółto-brązowy również z rdzawymi zaciekami.

W warstwie tej znaleziono jedną drobną skorupę.

Inwentarz:

1. Fragment lepiący ręcznie o powierzchniach brązowoszarych, gładkich; w domieszcze drobnoziarnisty tłuczeń kamienny (wapien).

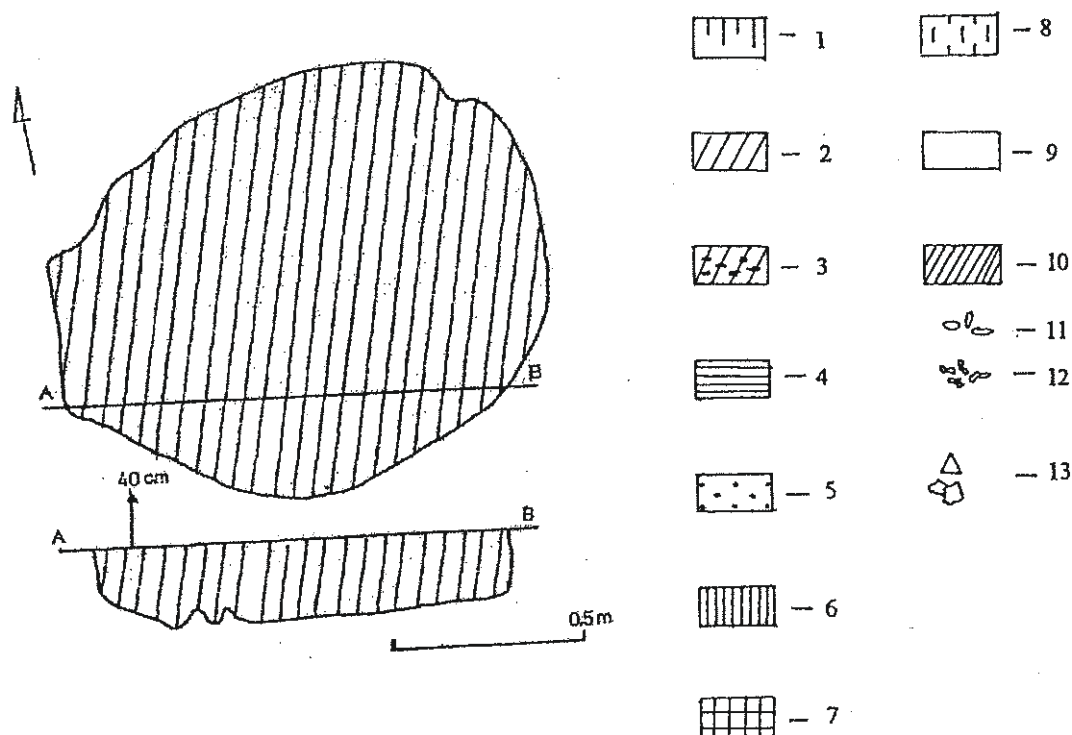
Obiekt 2

Na poziomie 0,50 m rysował się jako duża, prawdopodobnie owalna, jama. Zlokalizowano ją w tzw. „wykopie I” w obrębie ara IV. Odsłonięto tylko część wschodnią. Uchwycony fragment ma wymiary 1,20×4 m. Narożnik południowo wschodni jest zaokrąglony, północno wschodni nieregularny. Na głębokości 1,40 m jama jest widoczna już tylko w odcinku północno wschodnim i południowo wschodnim. Prawdopodobnie były to zagłębienia w narożnych częściach obiektu.

Pod humusem zalegała warstwa gliny brązowo-beżowej grubości ok. 0,40 m. Pod nią znajdowała się ziemia piaszczysto – gliniasta barwy czarnej. Dno obiektu wystąpiło na głębokości 1,45 m od powierzchni gruntu, w narożniku południowym zakończone nieckowato. Dno jamy wypełnione ziemią piaszczystą barwy popielatej. W profilu widoczne drobne grudki polepy.

Inwentarz:

1. Przedmiot żelazny silnie skorodowany; długość 7 cm, szerokość 1,5 cm (tabl. I, 2). 2. Fragment lekko wyodrębnionego dna; powierzchnie szare, szorstkie; duża ilość domieszki drobno i średnioziarnistego tłucznia kamiennego, niewielka ilość piasku (tabl. I, 1). 3. 18 fragmentów pochodzących z różnych naczyń, w tym: 1 fragment czerniony, gładki, matowy, 9 fragmentów z jednego naczynia o powierzchniach

Ryc. 3. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na gł. 30 cm i przekrój obiektu 1: 1 - humus, 2 - ziemia czarna, 3 - ziemia czarna z węglem drzewnym, 4 - ziemia popielata, 5 - glina brązowobeżowa, 6 - ziemia ciemnoszara, 7 - ziemia ciemnobrunatna, 8 - ziemia szarobrunatna, 9 - brak danych o barwie, 10 - palenisko, 11 - polepa, 12 - żużel, 13 - ceramika (oznaczenia dotyczą wszystkich rysunków obiektów)

Abb. 3. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss in der Tiefe 30 cm und Profil des Objekts: 1 - Humus, 2 - schwarzer Boden, 3 - schwarzer Boden mit Holzkohlenstücken, 4 - grauer Boden, 5 - braun-beiger Lehm, 6 - dunkelgrauer Boden, 7 - dunkelbrauner Boden, 8 - graubrauner Boden, 9 - keine Angaben zur Farbe, 10 - Feuerstelle, 11 - Lehmewurf, 12 - Schlacke, 13 - Keramik (Bezeichnungen betreffen alle Objektzeichnungen)

Рис. 3. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 30 см и разрез объекта 1: 1 - гумус, 2 - черная земля, 3 - черная земля с древесным углем, 4 - серая земля, 5 - коричнево-бежевая глина, 6 - темно-серая земля, 7 - темно-коричневая земля, 8 - серо-коричневая земля, 9 - отсутствие данных о цвете, 10 - очаг, 11 - обмазка, 12 - шлак, 13 - керамика (условные обозначения относятся ко всем рисункам объектов)

brunatnoceglastych, szorstkich, 8 fragmentów o powierzchniach brunatnoszarych, szorstkich i gładkich.

Obiekt 3

W północno-wschodnim narożniku ara IV na głębokości 0,40 m ukazał się fragment jamy o dość regularnych owalnych kształtach. Uchwycona część posiadała wymiary 0,70×1,20 m. Na tej głębokości ziemia miała barwę ciemnobrunatną. Według dziennika badań oraz dokumentacji rysunkowej na głębokości 0,60 m wymiary obiektu zdecydowanie powiększają się i wynoszą 1,75×2,20 m, a wypełnisko stanowi ziemia czarna ilasto-piaszczysta. Jama kończy się na głębokości 0,80 m. W dokumentacji brak rysunku profilu. W obrębie jamy nie stwierdzono materiału archeologicznego.

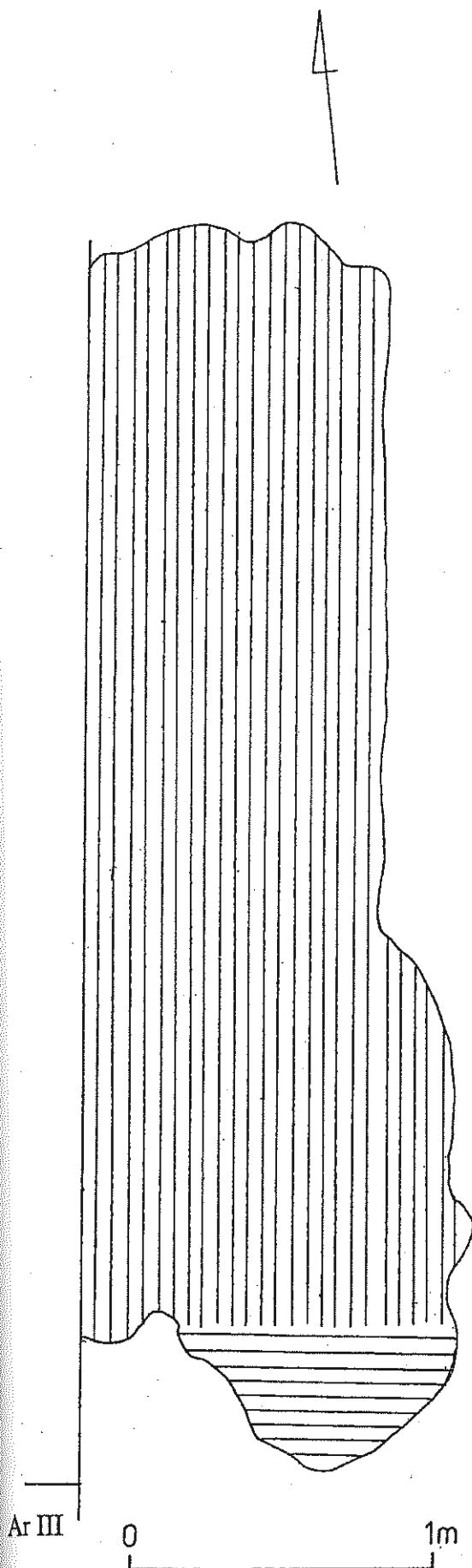
Obiekt 4

Na głębokości 0,20 m zlokalizowano bardzo zniszczoną jamę. Nie określono precyzyjnie granic obiektu ze względu na znaczne przemieszanie jej wypełniska z warstwą kulturową. Zrekonstruowany zarys mógł mieć wymiary ok. 2×0,8 m. Wypełnisko stanowiła czarna ziemia. W przekroju jama ma nieregularny kształt. Jak podaje autorka badań, we wschodniej części zarys obiektu zanika przechodząc w warstwę kulturową barwy beżowobrunatnej.

Inwentarz:

1. Fragment wylewu z brzegiem silnie odchylonym na zewnątrz, lekko pogrubionym, o krawędzi ściętej ukośnie od zewnątrz; powierzchnia

zewnątrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna, posiada widoczne ślady zagładzania; prócz niewielkiej ilości piasku brak intencjonalnej domieszki (tabl. I, 3). 2. Fragment wylewu o brzegu wychylonym na zewnątrz i krawędzi lekko ściętej prosto; powierzchnie czernione lekko błyszczące; średnica wylewu 10 cm (tabl. I, 4). 3. Niewielki fragment wylewu z brzegiem lekko wychylonym na zewnątrz, prostym, krawędzi nieznacznie zaokrąglonej; powierzchnie czernione, matowe (tabl. I, 5). 4. Fragment środkowej części naczynia z największą wydutością brzuśca zaznaczoną uskokiem; powierzchnie czernione, matowe (tabl. I, 6). 5. Fragment dna naczynia o powierzchni zewnętrznej jasnobrunatnej chropowatej, wewnętrznej ciemnobrunatnoszarej, zagładzanej; w domieszce widoczna niewielka ilość tłucznia kamiennego średnioziarnistego oraz piasku (tabl. I, 7). 6. Niewielki fragment wylewu z brzegiem lekko pogrubionym, o krawędzi zaokrąglonej; powierzchnie brunatnobrązowe, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku oraz miki (tabl. I, 8). 7. Fragment wylewu misy; powierzchnie brunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, tłucznia ceramicznego oraz miki; średnica wylewu 28 cm (tabl. I, 9). 8. 52 mało charakterystyczne ułamki pochodzące z różnych naczyń, w tym: 3 fragmenty ceramiki czernionej o gładkich, matowych powierzchniach, 6 fragmentów o powierzchniach ceglanych, szorstkich i gładkich, 43 fragmenty o powierzchniach brązowobrunatnych i jasnobrunatnych, gładkich i szorstkich, 3 grudki żużla.

Obiekt 5

Dokładny zarys uchwycono na głębokości 0,25 m. Obiekt ma nieregularny kształt, wymiary ok. 1,20×1,10 m. Nieckowate wypełnisko obiektu o miąższości 0,40 m stanowiła czarna ziemia zawierająca dość liczne fragmenty ceramiki.

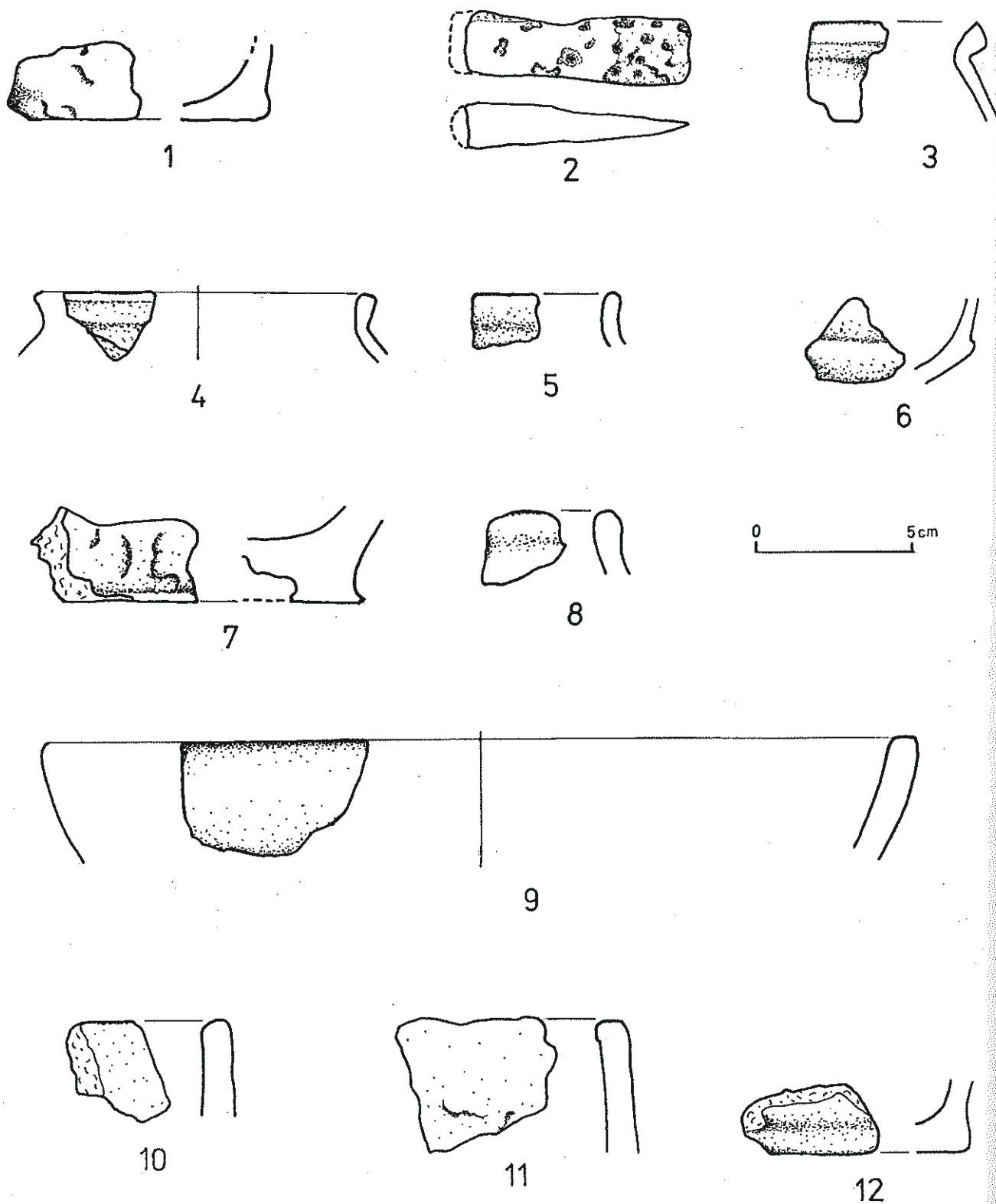
Inwentarz:

1. Fragment górnej części naczynia o pionowo ukształtowanym brzegu i lekko zaokrąglonej krawędzi; powierzchnia zewnętrzna beżowa, szorstka, wewnętrzna brunatna, zagładzana; w domieszce tłuczeń ceramiczny, piasek oraz mika (tabl. I, 10).
2. Fragment wylewu posiadający brzeg prawie pionowy, lekko pogrubiony od strony wewnętrznej, krawędź nieznacznie ścięta prosto; powierzchnia zewnętrzna brunatno-brązowa, szorstka, wewnętrzna czarna, zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku, miki, a także niewielka ilość tłucznia ceramicznego (tabl. I, 11).
3. Fragment części przydennej naczynia o powierzchni zewnętrznej jasnobrunatnej, szorstkiej, wewnętrznej brunatnej, zagładzanej; dość duża ilość domieszki tłucznia kamiennego drobno i średnioziarnistego, także piasku oraz niewielka ilość miki (tabl. I, 12).
4. Fragment górnej części garnka o esowatym profilu; brzeg wychyłony posiada zaokrągloną krawędź; powierzchnia zewnętrzna brązowa, gładka, wewnętrzna brązowoszara; domieszka średnioziarnistego tłucznia kamiennego, tłucznia ceramicznego, piasku, miki; średnica wylewu 13 cm, największa wydętość brzuśca 17 cm (tabl. II, 1).
5. Fragment brzegu naczynia o powierzchniach brązowych gładkich; niewielka ilość domieszki drobnoziarnistego tłucznia kamiennego oraz piasku (tabl. II, 2).
6. Niewielki fragment pochodzący z brzuśca naczynia o powierzchni zewnętrznej jasnobrunatnej, gładkiej pokrytej ornamentem poziomych linii rytych, powierzchnia wewnętrzna ciemnobrunatna; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. II, 3).
7. Fragment górnej części naczynia o krawędzi ściętej prosto; powierzchnia zewnętrzna o barwie brunatnoceglastej, gładka, wewnętrzna brunatnoszara; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku oraz duża ilość miki; średnica wylewu 13 cm (tabl. II, 4).
8. Niewielki fragment pochodzący z brzuśca o ostro zaznaczonym załomie; powierzchnie czernione, błyszczące; w domieszce niewielka ilość piasku (tabl. II, 5).
9. Fragment dna naczynia; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatna, szorstka, wewnętrzna, czarna, zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, duża ilość piasku (tabl. II, 6).
10. Fragment dna naczynia; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatna, szorstka, wewnętrzna, czarna, zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, duża ilość piasku (tabl. II, 6).
11. Drobny fragment części przydennej; powierzchnie ciemnobrązowe, gładkie; niewielka ilość tłucznia ceramicznego oraz piasku (tabl. II, 7).
12. Niewielki fragment wylewu; powierzchnie ciemnobrązowe, gładkie; domieszka piasku, a także pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego średnioziarnistego (tabl. II, 8).
13. Część przydennej naczynia; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, nierówna, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka dużej ilości piasku, także miki oraz pojedyncze ziarna gruboziarnistego tłucznia kamiennego (tabl. II, 9).
14. 81 fragmentów różnych naczyń lepionych ręcznie, w tym: 5 fragmentów o czernionych, gładkich, błyszczących powierzchniach, 16 fragmentów o powierzchniach zniszczonych, szorstkich, 19 fragmentów o powierzchniach brązowych, brunatnobrązowych, gładkich i szorstkich, 41 fragmentów o powierzchni jasnobrunatnej, brunatnej, szarobrunatnej, gładkich i szorstkich.

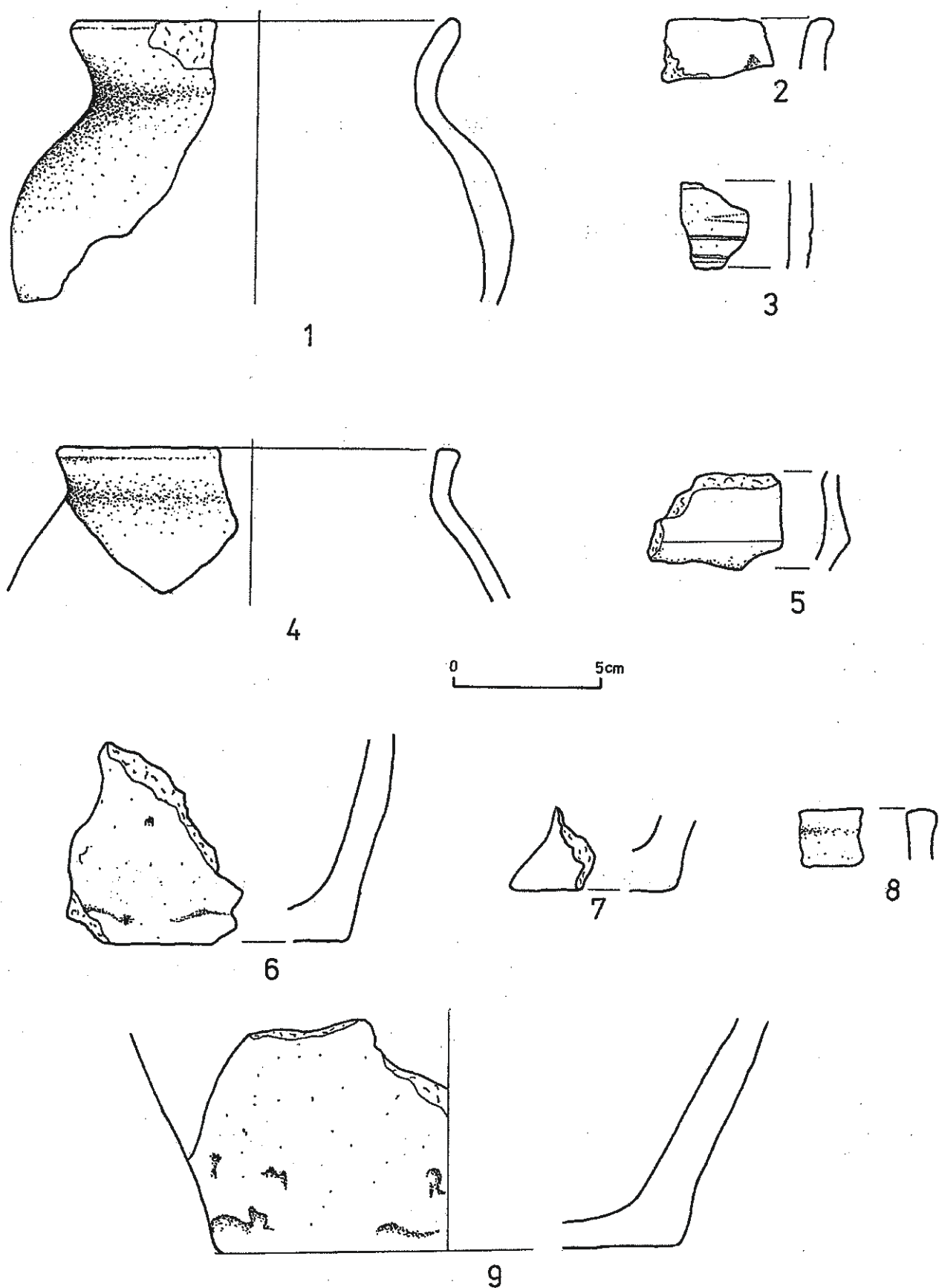
Ryc. 4. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na gł. 50 cm obiektu 2

Abb. 4. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss des Objekts 2 in der Tiefe 50 cm

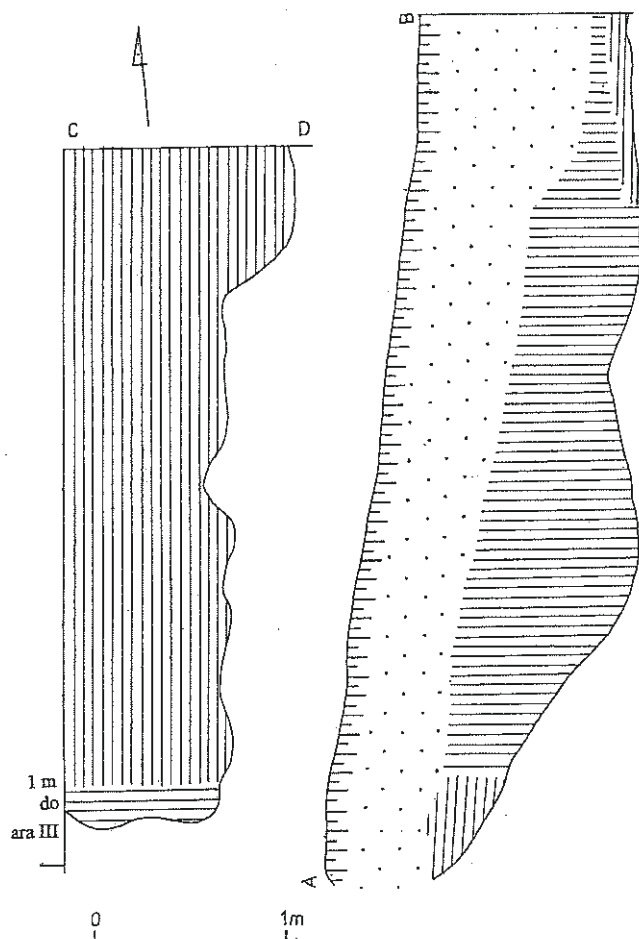
Рис. 4. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 50 см объекта 2

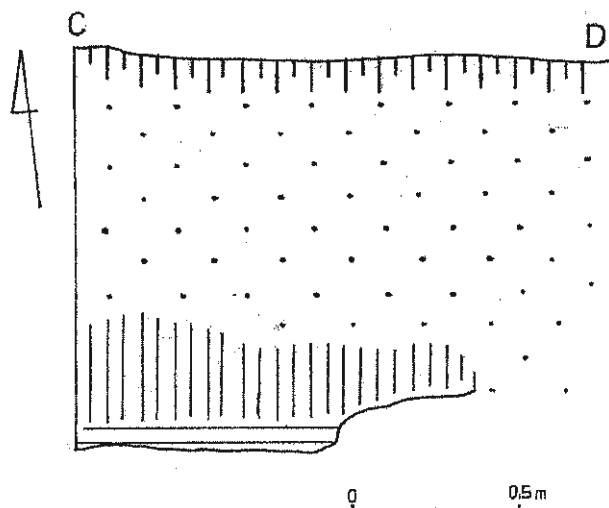
Tabl. I. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektów: 2 (1-2); 4 (3-9); 5 (10-12)
 Taf. I. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus den Objekten: 2 (1-2); 4 (3-9); 5 (10-12)
 Табл. I. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объектов: 2 (1-2); 4 (3-9); 5 (10-12)

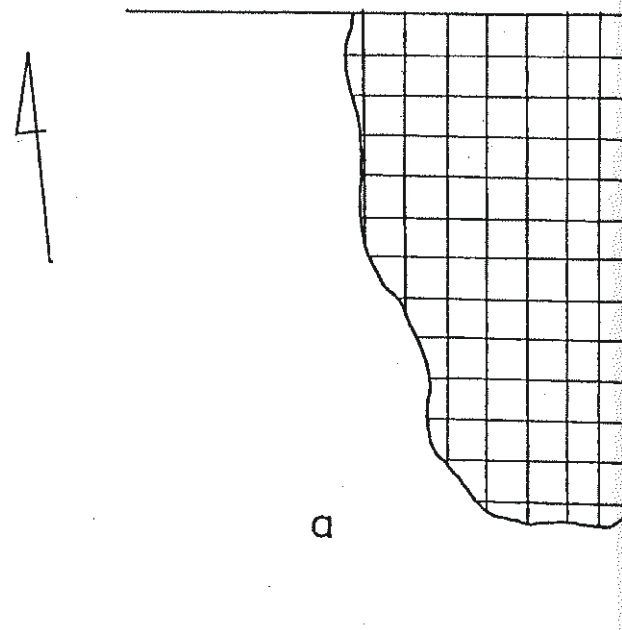
Tabl. I. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 5
 Taf. I. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 5
 Табл. I. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 5

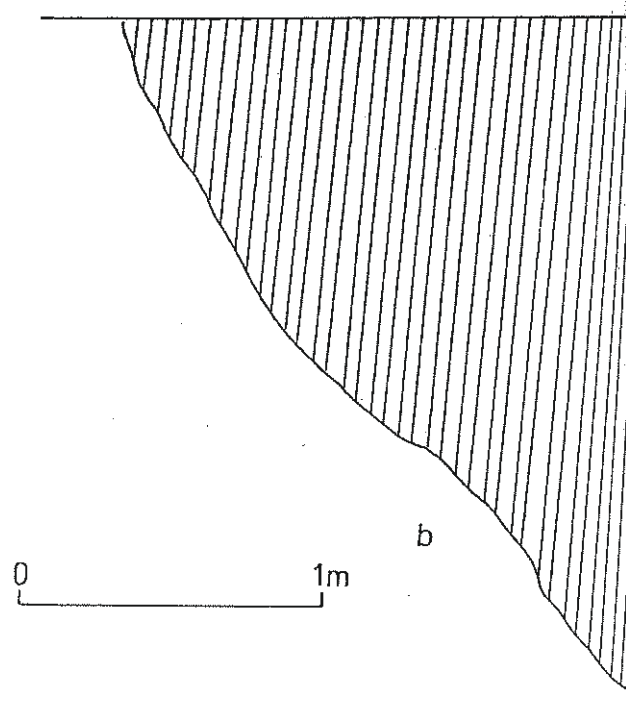
Ryc. 5. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na gł. 100 cm i przekrój obiektu 2
 Abb. 5. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss des und Profil Objekts 2 in der Tiefe 100 cm
 Рис. 5. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 100 см и разрез объекта 2

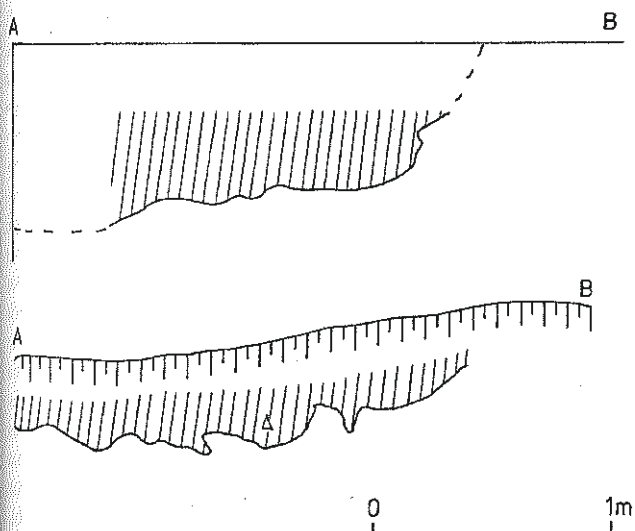
Ryc. 6. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Przekrój obiektu nr 2
 Abb. 6. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Profil des Objekts 2
 Рис. 6. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Разрез объекта 2

Ryc. 7a. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na gł. 40 cm obiektu 3
 Abb. 7a. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss des Objekts 3 in der Tiefe 40 cm
 Рис. 7a. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 40 см объекта 3

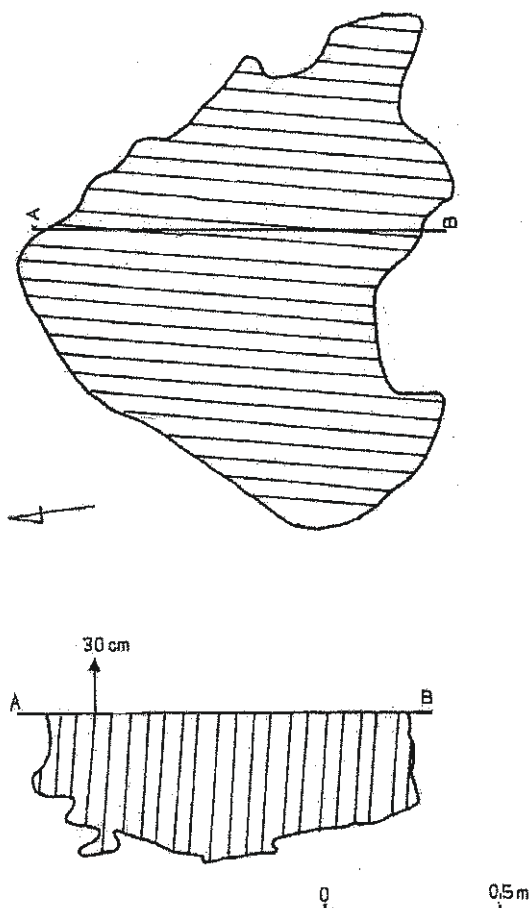
Ryc. 7b. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na gł. 60 cm obiektu 3
 Abb. 7b. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss des Objekts 3 in der Tiefe 60 cm
 Рис. 7b. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 60 см объекта 3

Ryc. 8. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na g. 20 cm i przekrój obiektu nr 4

Abb. 8. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss und Profil des Objekts 4 in der Tiefe 25 cm

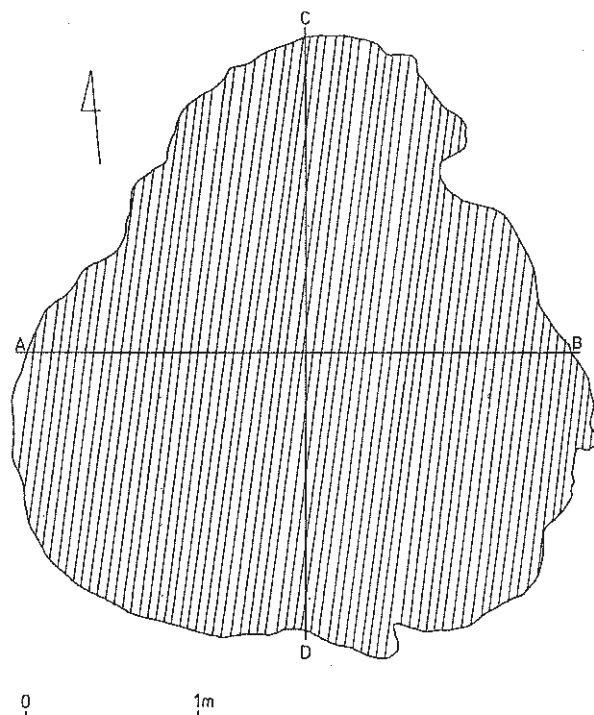
Рис. 8. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 20 см и разрез объекта № 4

Ryc. 9. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na g. 25 cm i przekrój obiektu 5

Abb. 9. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss und Profil des Objekts 5 in der Tiefe 25 cm

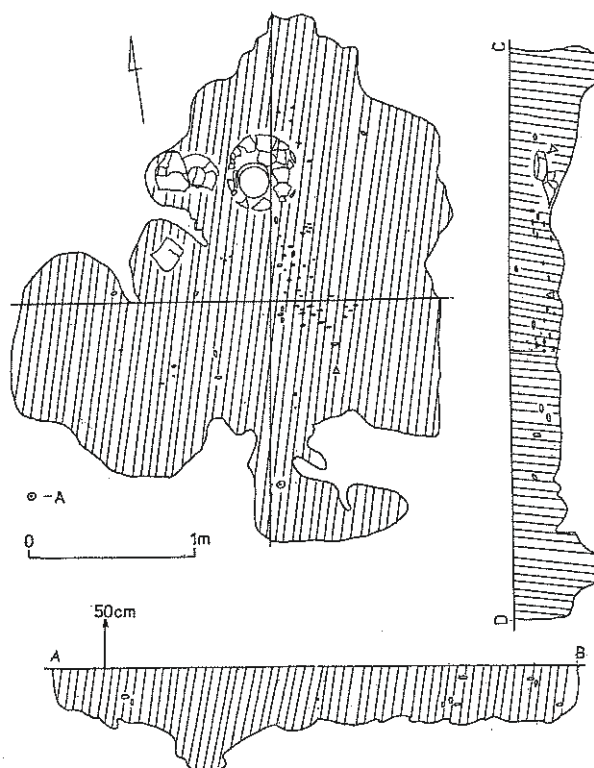
Рис. 9. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 25 см и разрез объекта 5

Ryc. 10. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na g. 50 cm obiektu 6

Abb. 10. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss des Objekts 6 in der Tiefe 50 cm

Рис. 10. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 50 см объекта 6

Ryc. 11. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na g. 70 cm i przekroje obiektu 6, A – prześlik

Abb. 11. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss und Profil des Objekts 6 in der Tiefe 70 cm, A – Wirtel

Рис. 11. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 70 см и разрезы объекта 6, А – пряслице

Obiekt 6

Na poziomie 0,50 m obiekt miał wymiary 3,15×3,40 m. W rzucie poziomym kształt zbliżony do owalu. Na głębokości 0,70 m ma już bardzo nieregularny kształt.

W narożniku zachodnim obiekt zagłębiony jest do 1 m. Taką głębokość osiąga również narożnik północny, natomiast w partii centralnej jama kończy się na głębokości 0,80 m.

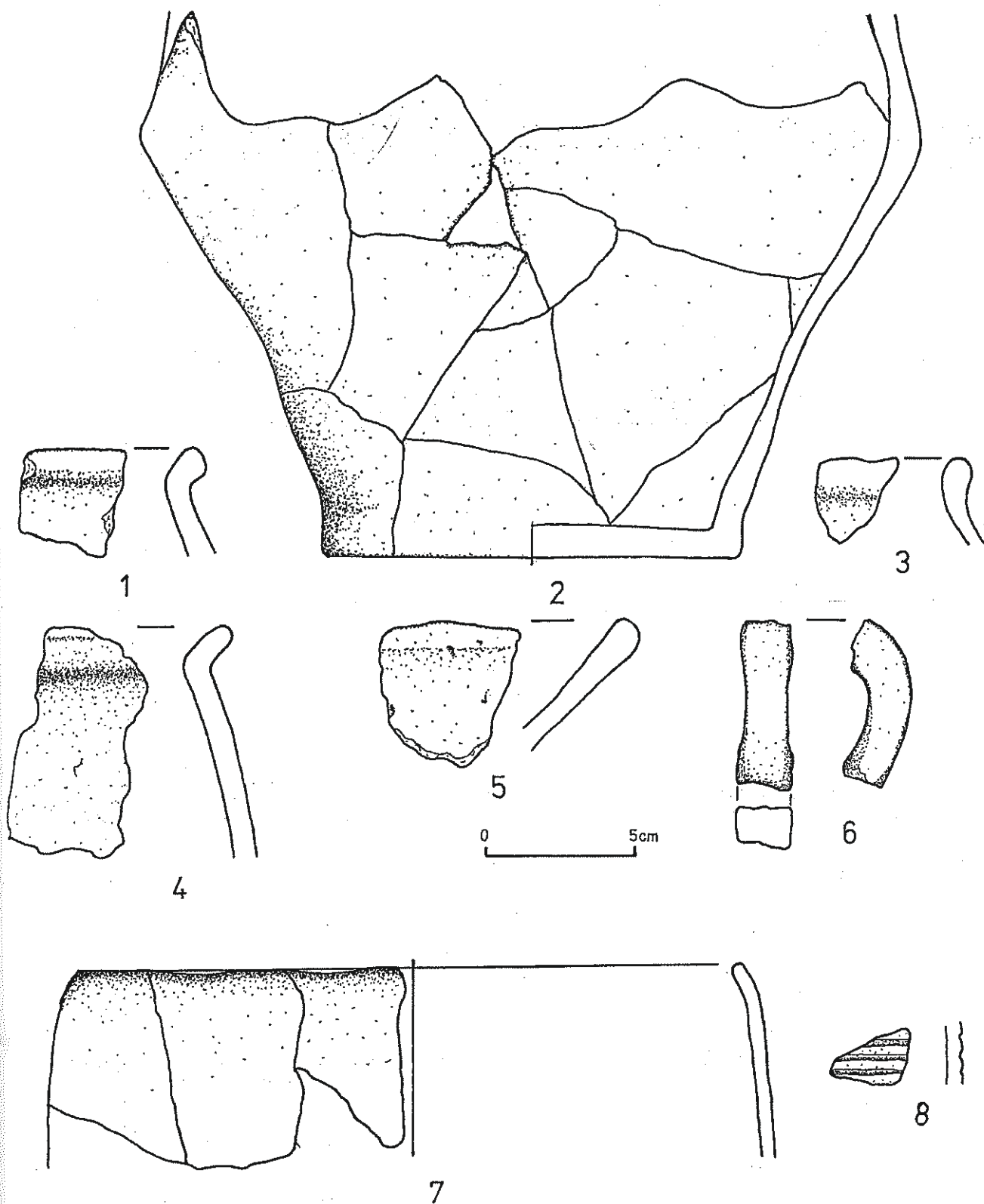
Wypełnisko intensywnie czarne z bardzo licznym materiałem zabytkowym koncentrującym się w partii północnej. Tu na głębokości 0,65 m natrafiono na dwa naczynia grubościennie odwrócone do góry dnem. Obok tych naczyń znajdowało się trzecie, o powierzchniach czernionych.

Bardzo licznie w obrębie całego wypełniska obiektu wystąpiła polepa. Natomiast w części środkowej zlokalizowano dużą ilość węgla drzewnego. Autorka badań sądzi, że może to być zniszczone palenisko. Ponadto w części południowo-zachodniej wystąpiły kości zwierzęce.

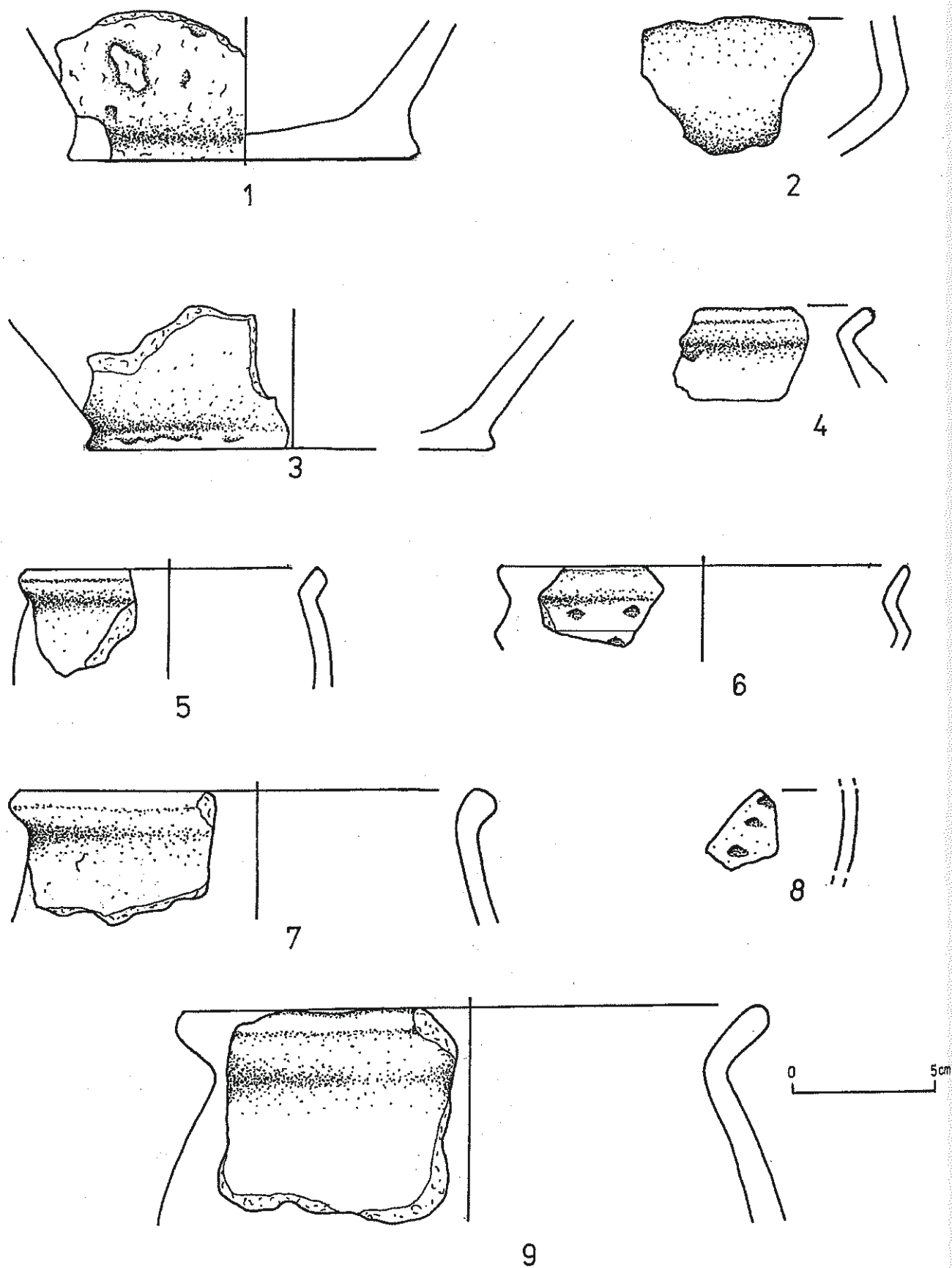
Inwentarz:

1. Przęślik dwustożkowaty z wyraźnie zaznaczonym załomem powierzchni bocznych, z zagłębieniami przy biegunach; powierzchnie czernione, gładkie; niewielka ilość domieszki piasku; średnica otworu 6 mm (tabl. VII, 14). 2. Fragment wylewu z brzegiem odchylonym na zewnątrz, lekko pogrubionym, o krawędzi zaokrąglonej; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatnoszara; domieszka piasku oraz miki (tabl. III, 1). 3. Kilka fragmentów naczynia wazowatego o wyraźnie zaznaczonym, ostrym załomie brzuśca, w dolnej części brzuśca ścianki wygięte asymetrycznie; dno płaskie; powierzchnie brunatnoceglaste, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, niewielka ilość tłucznia ceramicznego oraz pojedyncze ziarna tłucznia kamiennego gruboziarnistego, a także piasek; średnica największej wydętości brzuśca 26 cm, średnica dna 14 cm (tabl. III, 2). 4. Brzegowy fragment naczynia o lekko wychylonym brzegu i zaokrąglonej krawędzi; powierzchnie brunatnoceglaste, gładkie; domieszka piasku oraz miki (tabl. III, 3). 5. Fragment brzegu odchylonego na zewnątrz, prostego z zaokrągloną krawędzią; powierzchnia zewnętrzna ciemnoszara, gładka, wewnętrzna brązowobrunatna; w domieszcze średnioziarnisty tłuczeń kamienny oraz piasek (tabl. III, 4). 6. Fragment naczynia (kubka lub misy) o lekko wygiętej krawędzi, lekko pogrubionym brzegu oraz zaokrąglonej krawędzi; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. III, 5). 7. Wałeczkowate ucho o powierzchniach brunatnych, gładkich; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku (tabl. III, 6). 8. Kilka fragmentów cienkościennego naczynia beczułkowatego z brzegiem lekko zagiętym do środka i zaokrągloną krawędzią; powierzchnie jasnoszare, szorstkie; w domieszcze wystąpiła niewielka ilość tłucznia ceramicznego oraz kamiennego drobnoziarnistego, a także piasek; średnica wylewu naczynia 22 cm (tabl. III, 7). 9. Niewielki fragment z brzuśca naczynia zdobiony poziomym żłobkowaniem; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego (tabl. III, 8). 10. Przydenny fragment naczynia; dno wyraźnie wyodrębnione, proste; powierzchnia zewnętrzna jasnoszara, szorstka, nierówna, miejscami obrzucona gliną, wewnętrzna czarna, zagładzana; domieszka stanowi tłuczeń kamienny (wapien), piasek oraz mika; średnica dna 12 cm (tabl. IV, 1). 11. Fragment pochodzący z brzuśca o wyraźnie zaznaczonym, ostrym załomie; powierzchnie zewnętrzna brunatnoszara, gładka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia kamiennego, ceramicznego, piasku (tabl. IV, 2). 12. Część przydenna wraz z dnem wyraźnie wyodrębnionym, płaskim oraz z silnie rozchylonymi ściankami; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatnoszara, szorstka, wewnętrzna czarna, zagładzana; w domieszcze tłuczeń kamienny

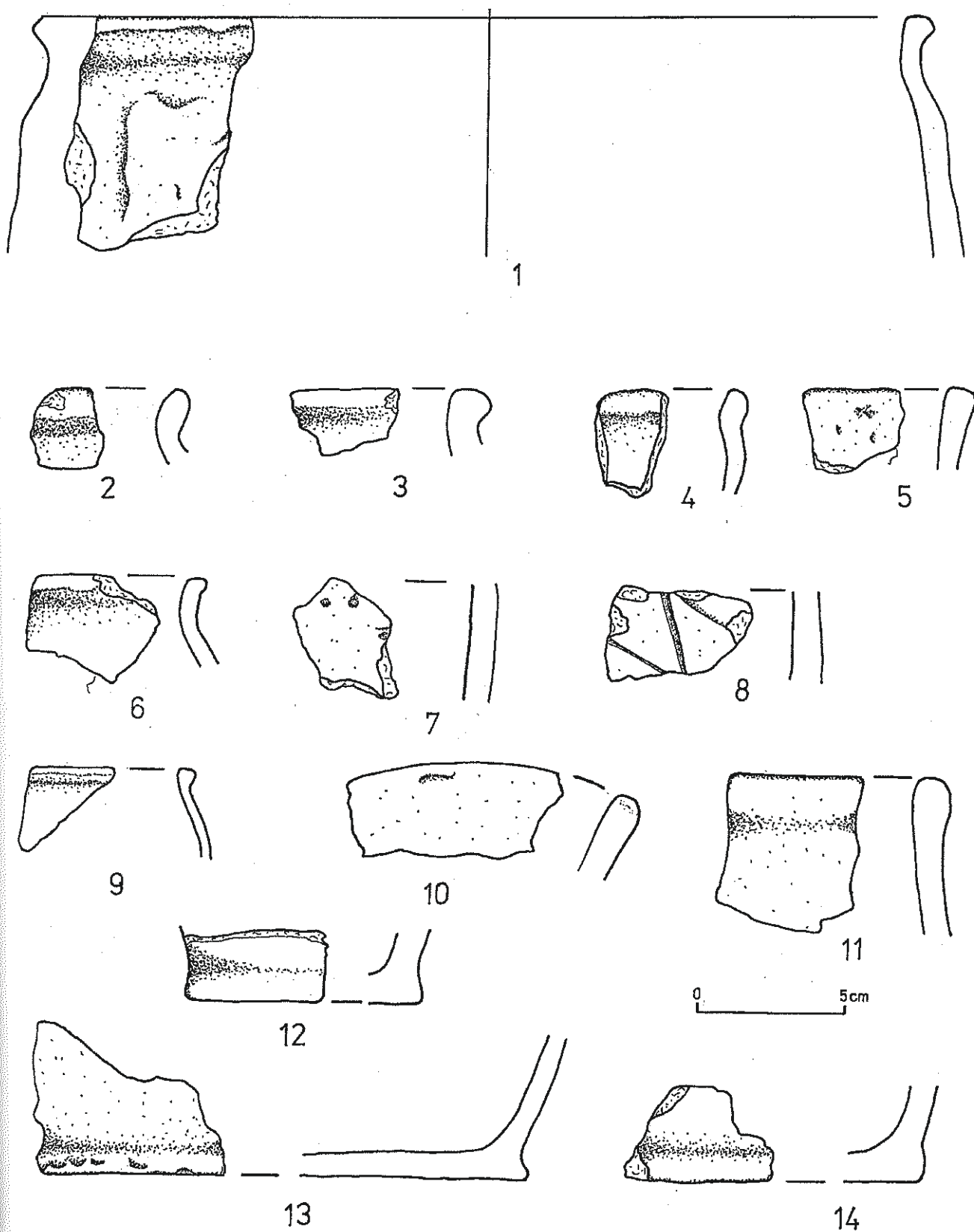
gruboziarnisty, piasek, mika; średnica dna 14 cm (tabl. IV, 3). 13. Fragment partii wylewowej naczynia z brzegiem silnie odchylonym, prostym; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; domieszka piasku oraz nieznaczna ilość domieszki drobnoziarnistego tłucznia kamiennego (tabl. IV, 4). 14. Fragment wylewu niewielkiego naczynia beczułkowatego o krótkim, odchylonym na zewnątrz brzegu z lekko zaokrągloną krawędzią; powierzchnie brązowobrunatne, gładkie; domieszka stanowi piasek, mika oraz niewielka ilość tłucznia kamiennego; średnica wylewu 10 cm (tabl. IV, 5). 15. Fragment górnej części silnie profilowanego naczynia (czarki ?) z brzegiem wychylonym, krawędzią lekko zaokrągloną; ornament dołków paznokciowych pokrywa bark brzuśca, występuje również poniżej załomu brzuśca; powierzchnie czernione, błyszczące; domieszka piasku oraz niewielka ilość tłucznia ceramicznego; średnica wylewu 14 cm (tabl. IV, 6). 16. Fragment wylewu garnka z wychylonym, lekko pogrubionym brzegiem i zaokrągloną krawędzią; powierzchnia zewnętrzna brunatna gładka, wewnętrzna ciemnoszara; niewielka ilość domieszki drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, także piasku oraz miki; średnica wylewu 16 cm (tabl. IV, 7). 17. Niewielki fragment z brzuśca naczynia pokryty ornamentem dołków paznokciowych w kształcie rombów; powierzchnie czernione, matowe; śladowa ilość domieszki piasku (tabl. IV, 8). 18. Fragment górnej części garnka z brzegiem mocno odchylonym, , zaokrągloną krawędzią; powierzchnia zewnętrzna brązowobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; w domieszcze niewielka ilość tłucznia kamiennego drobnoziarnistego oraz piasek; średnice wylewu 20 cm (tabl. IV, 9). 19. Fragment górnej części szerokootworowego garnka łagodnie profilowanego z brzegiem pogrubionym; powierzchnie czarne, gładkie, bardzo nierówne; w domieszcze występuje niewielka ilość tłucznia kamiennego i ceramicznego, piasek oraz mika; średnica wylewu 30 cm (tabl. V, 1). 20. Niewielki fragment wylewu o brzegu wychylonym, lekko pogrubionym, krawędzi zaokrąglonej; powierzchnie brunatne gładkie; domieszka piasku (tabl. V, 2). 21. Fragment części brzegowej; powierzchnie brunatne, szorstkie; niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku (tabl. V, 3). 22. Fragment wylewu naczynia o zaokrąglonej krawędzi; powierzchnia zewnętrzna brunatna, gładka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku i miki (tabl. V, 4). 23. Fragment górnej części naczynia o prawie pionowym brzegu; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatnoszara, szorstka; wewnętrzna zagładzana; niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku (tabl. V, 5). 24. Fragment wylewu naczynia z brzegiem wychylonym, lekko pogrubionym; powierzchnie ciemnoszare, szorstkie; w domieszcze duża ilość piasku, tłuczeń ceramiczny, mika (tabl. V, 6). 25. Fragment środkowej części naczynia z ornamentem (?) małych dołczków; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. V, 7). 26. Fragment z brzuśca naczynia pokryty ornamentem przecinających się pod kątem ostrym płytkich linii rytych; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. V, 8). 27. Fragment górnej części naczynia cienkościennego; krawędź lekko facetowana, barwy czarnej, gładka, domieszka piasku (tabl. V, 9). 28. Fragment talerza-płacka; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka niewielkiej ilości drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku oraz miki (tabl. V, 10). 29. Fragment górnej części naczynia z prawie pionowym, lekko pogrubionym brzegiem, zaokrągloną krawędzią; powierzchnia zewnętrzna brunatna, gładka, wewnętrzna ciemnobrunatnoszara; domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego oraz piasku, niewielka ilość tłucznia ceramicznego, mika (tabl. V, 11). 30. Fragment przydennej części naczynia z dnem płaskim, lekko wyodrębnionym; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; w domieszcze niewielka ilość tłucznia ceramicznego, piasek; średnica dna 8 cm (tabl. V, 12). 31. Fragment dna wyraźnie wyodrębnionego, płaskiego; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna,

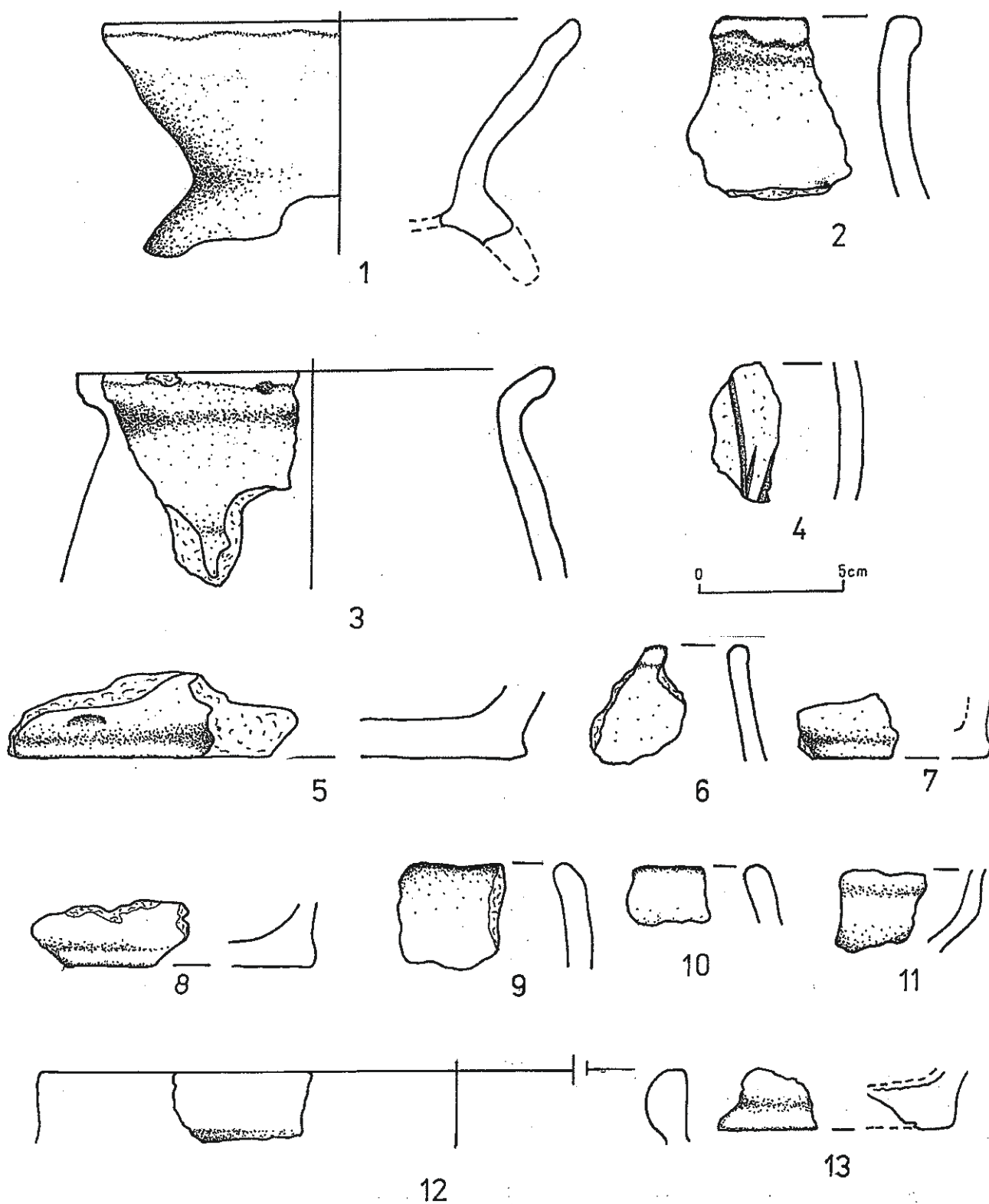
Tabl. III. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 6
 Taf. III. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 6
 Табл. III. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 6

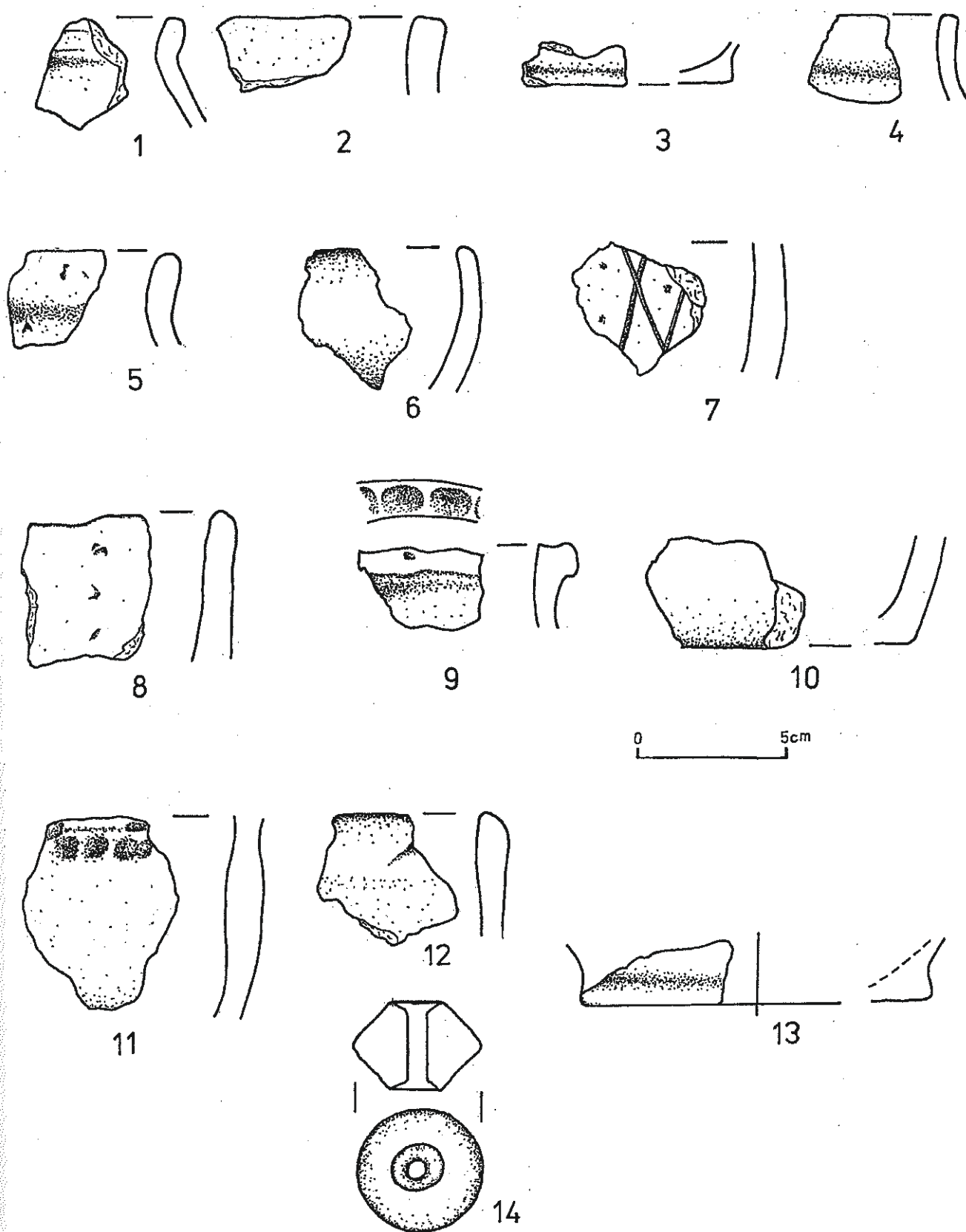
Tabl. IV. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 6
 Taf. IV. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 6
 Табл. IV. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 6

Tabl. V. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 6
 Taf. V. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 6
 Табл. V. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 6

Tabl. VI. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 6
 Taf. VI. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 6
 Табл. VI. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 6

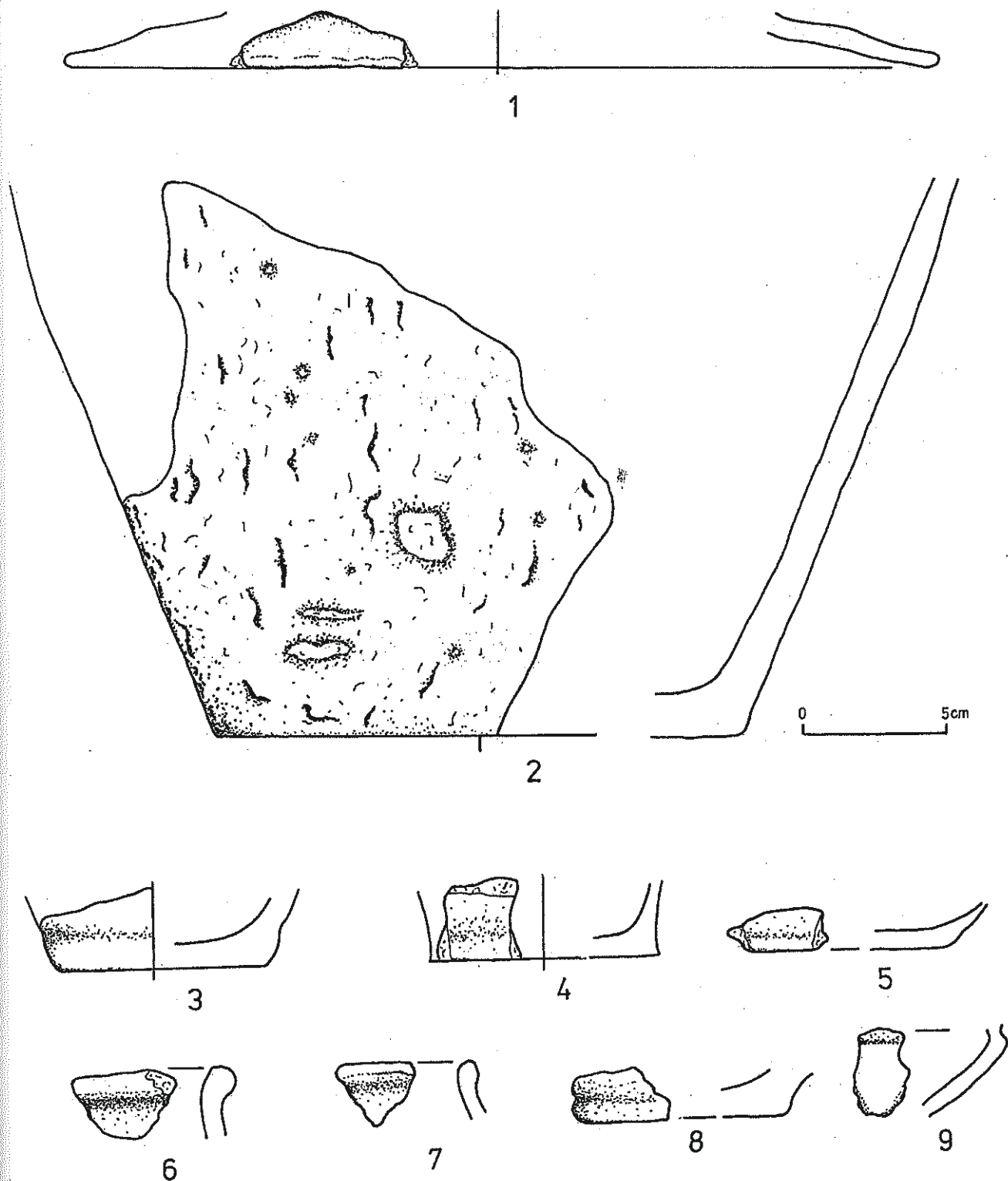

Tabl. VII. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 6
 Taf. VII. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 6
 Табл. VII. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 6

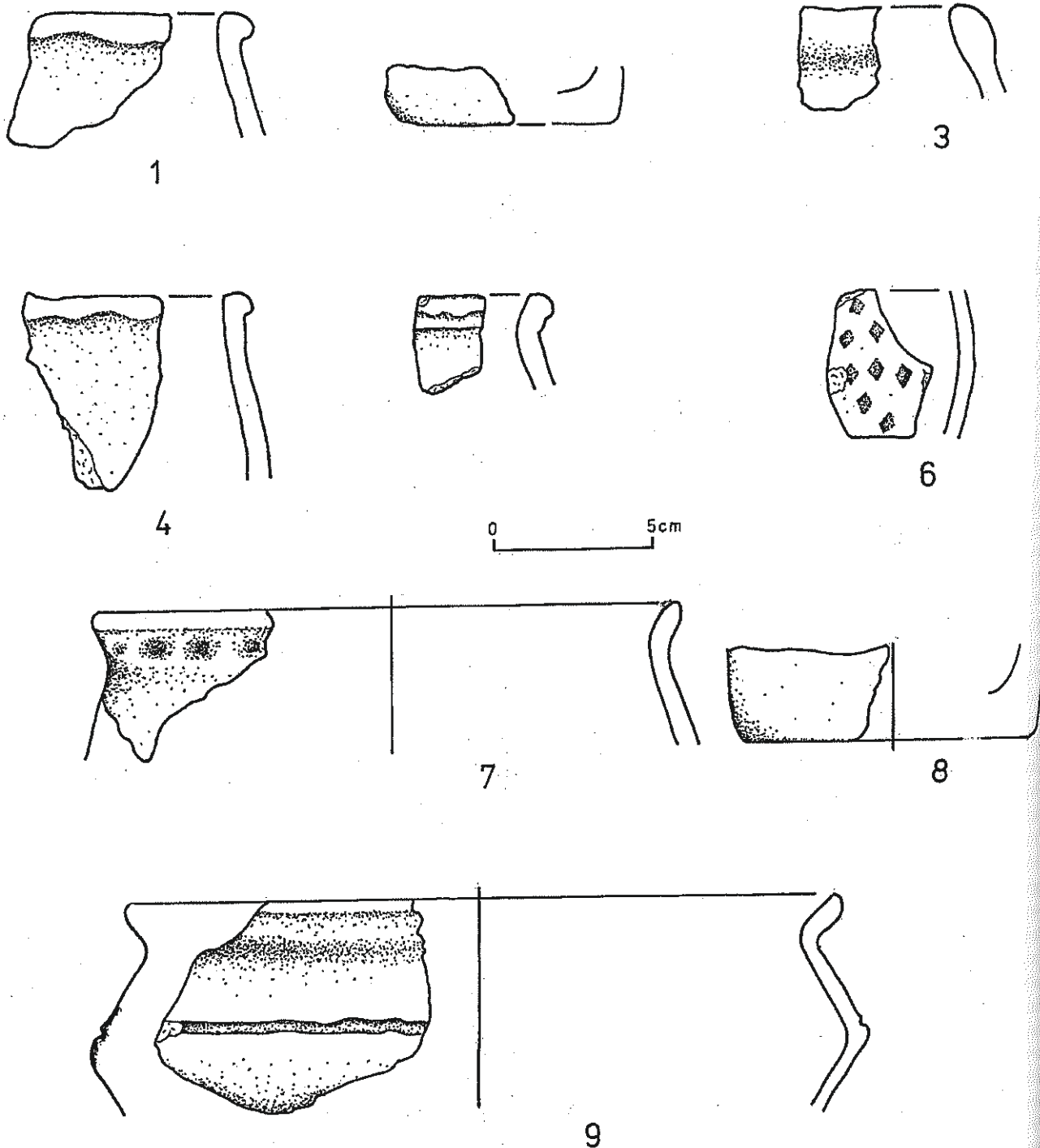
gładka, wewnętrzna brunatnoszara; domieszka pojedynczych ziaren gruboziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. V, 13). 32. Część przydenna naczynia z dnem wyodrębnionym, płaskim; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku, miki (tabl. V, 14). 33. Część zrekonstruowanej misy na stopce; powierzchnia plamista brunatnoszara, niedokładnie wygładzona, być może naczynie jest wtórnie przepalane, krawędź jest zaokrąglona, ścianki mocno rozchylone; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, niewielka ilość tłucznia ceramicznego, piasku oraz miki; średnica wylewu 16 cm, średnica zrekonstruowanego dna 14 cm, wysokość fragmentu 8 cm (tabl. VI, 1). 34. Górna część naczynia o brzegu lekko wychylonym, pogrubionym, krawędzi lekko zaokrąglonej; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatnobrązowa; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego, śladowa ilość drobnoziarnistego tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. VI, 2). 35. Fragment górnej partii naczynia z brzegiem odchylonym, nieznacznie pogrubionym, krawędzi lekko zaokrąglonej; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatnoszara, gładka, nierówna, wewnętrzna ciemnoszara; niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku; średnica wylewu 16 cm (tabl. VI, 3). 36. Fragment brzucha pokryty płytkimi liniami rytymi, pionowymi; powierzchnie szarobrunatne, szorstkie; domieszka pojedynczych ziaren tłucznia kamiennego gruboziarnistego, tłucznia średnioziarnistego oraz piasku (tabl. VI, 4). 37. Fragment części przydennej naczynia z dnem wyodrębnionym; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, nierówna, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka dużej ilości tłucznia kamiennego drobno i średnioziarnistego, piasku (tabl. VI, 5). 38. Fragment wylewu naczynia o prawie pionowym brzegu; powierzchnia zewnętrzna ciemnoszara, szorstka, wewnętrzna brązowoszara; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego średnioziarnistego oraz tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. VI, 6). 39. Niewielki fragment części przydennej naczynia z wyodrębnionym dnem; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku oraz miki (tabl. VI, 7). 40. Fragment pochodzący z części przydennej naczynia; dno lekko wyodrębnione; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna; duża ilość domieszki średnioziarnistego tłucznia kamiennego, niewielka tłucznia ceramicznego, piasek (tabl. VI, 8). 41. Fragment wylewu z brzegiem nachylonym do środka; powierzchnie szare, gładkie; w domieszcze niewielka ilość tłucznia kamiennego oraz ceramicznego, piasku (tabl. VI, 9). 42. Fragment brzegu naczynia o czarnych, gładkich powierzchniach; domieszka tłucznia kamiennego i ceramicznego w niewielkich ilościach, także piasku (tabl. VI, 10). 43. Fragment środkowej części naczynia o powierzchniach czernionych; w domieszcze śladowa ilość tłucznia ceramicznego (tabl. VI, 11). 44. Wylew szerokootworowego naczynia z brzegiem pogrubionym od zewnątrz; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego, drobnoziarnistego, piasku; średnica wylewu 28 cm (tabl. VI, 12). 45. Niewielki fragment dna; powierzchnia zewnętrzna brunatna, gładka, wewnętrzna zniszczona; domieszka tłucznia kamiennego, duża ilość domieszki minki, piasek (tabl. VI, 13). 46. Fragment brzegowej części naczynia; brzeg lekko pogrubiony; powierzchnie ciemnoszare, gładkie; w domieszcze tłuczeń ceramiczny, piasek (tabl. VII, 1). 47. Fragment wylewu naczynia o prawie pionowym brzegu, krawędzi ściętej prosto; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego (tabl. VII, 2). 48. Drobny fragment części przydennej naczynia cienkościennego o dnie wyodrębnionym; powierzchnie ciemnoszare, nieco zniszczone, szorstkie; domieszka piasku (tabl. VII, 3). 49. Brzegowy fragment naczynia o krawędzi ściętej prosto; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka piasku i miki (tabl. VII, 4). 50.

Fragment brzegu naczynia o brzegu wychylonym na zewnątrz, krawędzi zaokrąglonej; powierzchnie jasnoszare, szorstkie nieco zniszczone; domieszka tłucznia ceramicznego, pojedyncze ziarna tłucznia kamiennego średnioziarnistego (tabl. VII, 5). 51. Fragment naczynia jajowatego z brzegiem lekko nachylonym do wewnątrz; powierzchnie brązowoszare, gładkie; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego, pojedyncze ziarna tłucznia kamiennego średnioziarnistego także piasek i mika (tabl. VII, 6). 52. Fragment pochodzący z części środkowej naczynia pokryty ornamentem linii tworzących ukośną kratkę; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego, pojedyncze ziarna tłucznia kamiennego średnio i gruboziarnistego, piasku (tabl. VII, 7). 53. Górna część naczynia z brzegiem prostym, krawędź lekko zaokrąglona; na powierzchni zewnętrznej niewielkie dołeczki (?); powierzchnie barwy czarnej, szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. VII, 8). 54. Fragment górnej części naczynia z dołkami palcowymi biegnącymi dookoła na krawędzi; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, gładka, wewnętrzna brunatnoszara; śladowa ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasek, mika (tabl. VII, 9). 55. Część przydenna naczynia z dnem niewyodrębnionym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, chropowata, wewnętrzna ciemnoszara, szorstka; duża ilość domieszki piasku, mika (tabl. VII, 10). 56. Górna część naczynia, bez części brzegowej, z rzędem małych dołków w górnej partii fragmentu; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku oraz pojedynczych ziaren tłucznia średnioziarnistego (tabl. VII, 11). 57. Fragment górnej części naczynia z brzegiem pionowo ustawionym, lekko pogrubionym; powierzchnia zewnętrzna barwy czarnej, szorstka, wewnętrzna szara; domieszka tłucznia ceramicznego, kamiennego średnioziarnistego, piasku (tabl. VII, 12). 58. Dno naczynia lekko wyodrębnione, proste; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, gładka, wewnętrzna zniszczona; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku (tabl. VII, 13). 59. Fragment pokrywy; powierzchnie ciemnobrązowe, niedokładnie wygładzone; domieszka tłucznia ceramicznego oraz kamiennego średnioziarnistego; średnica ok. 30 cm (tabl. VIII, 1). 60. Przydenny fragment naczynia z dnem płaskim niewyodrębnionym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, silnie chropowata, wewnętrzna szorstka; domieszka gruboziarnistego tłucznia kamiennego, miki; średnica dna 18 cm (tabl. VIII, 2). 61. Fragment części przydennej z dnem wyodrębnionym, płaskim; powierzchnia zewnętrzna ciemnoszara, gładka, wewnętrzna brązowoszara; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku; średnica dna ok. 7 cm (tabl. VIII, 3). 62. Lekko wyodrębnione, płaskie dno o ściankach nieznacznie rozchylonych; powierzchnie czernione, gładkie, błyszczące; w domieszcze niewielka ilość tłucznia ceramicznego, piasku; średnica dna 8 cm (tabl. VIII, 4). 63. Niewielki fragment nieznacznie wyodrębnionego dna naczynia cienkościennego z silnie rozchylonymi ściankami, powierzchnie brunatne, gładkie; domieszka piasku i miki (tabl. VIII, 5). 64. Fragment wylewu naczynia z brzegiem wychylonym na zewnątrz, pogrubionym, o krawędzi zaokrąglonej; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; domieszka nieznacznej ilości tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. VIII, 6). 65. Wylew naczynia o brzegu wychylonym na zewnątrz, nieznacznie pogrubionym, krawędzi zaokrąglonej; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. VIII, 7). 66. Fragment dna lekko wyodrębnionego; powierzchnie ciemnoszare, gładkie; domieszka piasku (tabl. VIII, 8). 67. Fragment środkowej części naczynia cienkościennego z silnie zaznaczonym załomem brzucha; powierzchnia zewnętrzna ciemnoszara, gładka, wewnętrzna brązowoszara; niewielka ilość domieszki drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. VIII, 9). 68. Fragment górnej części naczynia z brzegiem nachylonym do środka, pogrubionym, krawędź zaokrąglona; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia

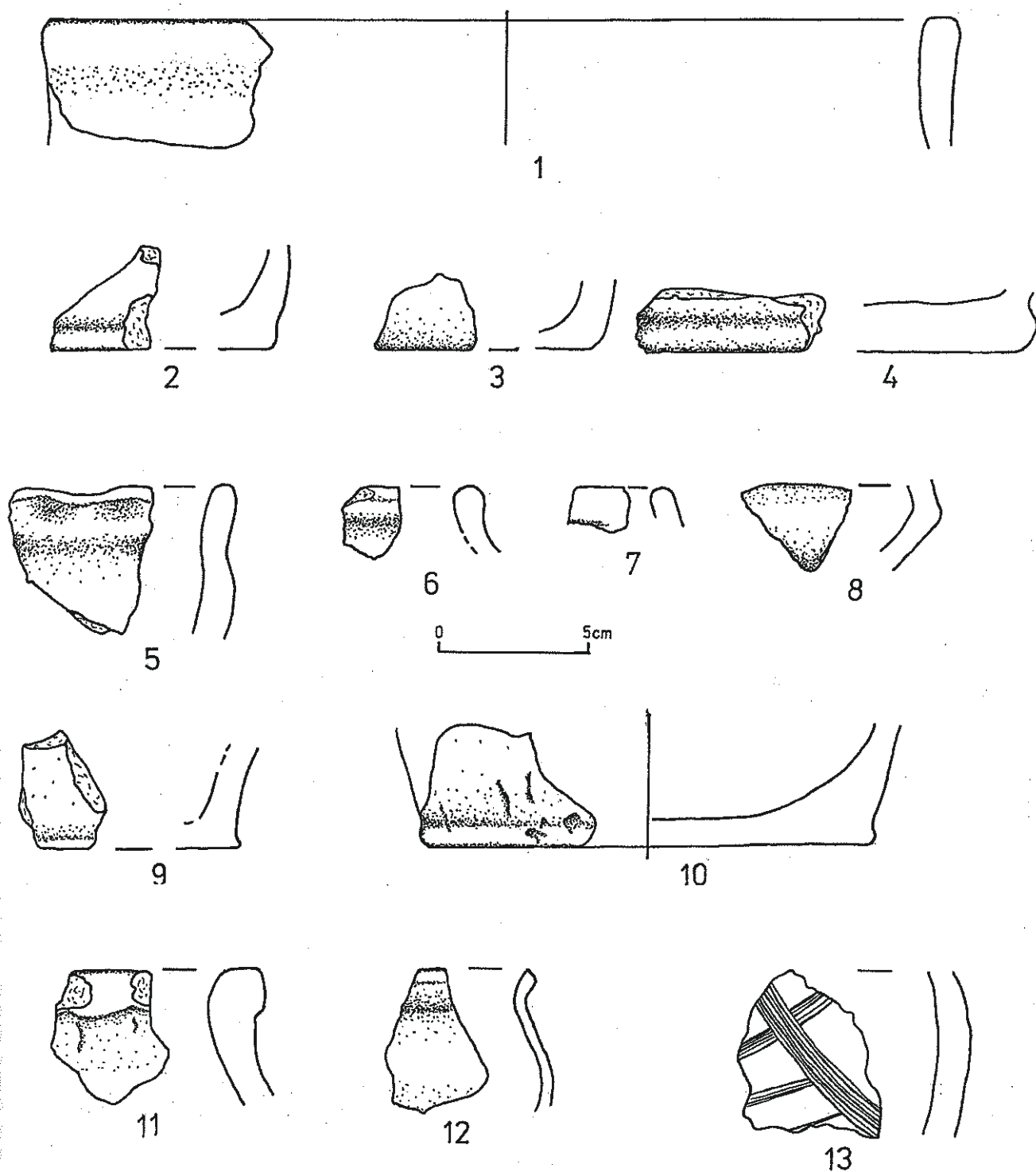
trz, kra-
o znisz-
tłucznia
naczynia
rzcnie
ramicz-
nistego
z części
ukośną
wnętrz-
ze ziar-
u (tabl.
łz lekko
zki (?);
ramicz-
ia z doł-
rzcnie
ara; śla-
piasek,
yodreń-
na, we-
u, mika
ej, z rzę-
nie bru-
ziarni-
nistego
em pio-
nętrzn
ia cera-
12). 58.
nętrzn
tłucznia
agment
adzone;
arniste-
naczy-
nętrzn
nieszka
m (tabl.
ionym,
nętrzn
nistego,
bnione,
rzcnie
tłucznia
Niewiel-
ościene-
e, gład-
wylewu
o kra-
nieszka
6). 65.
nie po-
natne,
7). 66.
oszare,
dkowej
n brzu-
na brą-
tłucznia
naczy-
ędz za-
tłucznia

Tabl. VIII. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 6
Taf. VIII. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 6
Табл. VIII. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 6

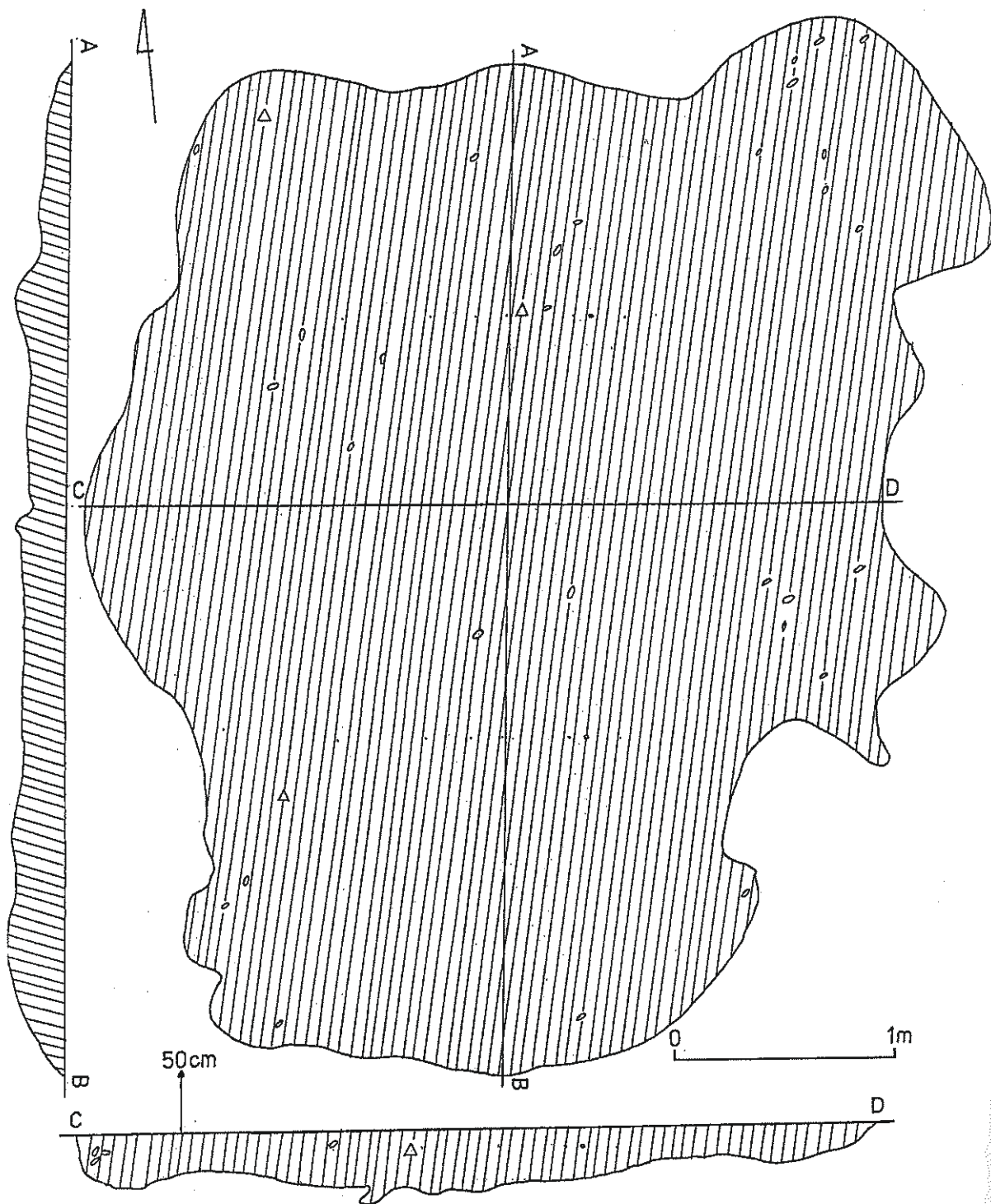
Tabl. IX. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 6
 Taf. IX. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 6
 Табл. IX. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 6

Tabl. X. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 7
 Taf. X. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 7
 Табл. X. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 7

kamiennego średnioziarnistego, pojedyncze ziarna tłucznia gruboziarnistego, duża ilość piasku, miki (tabl. IX, 1). 69. Przydenny fragment naczynia; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, gładka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka piasku oraz niewielka ilość tłucznia ceramicznego (tabl. IX, 2). 70. Wylew naczynia o brzegu nachylonym do środka, pogrubionym, krawędź zaokrąglona; powierzchnie ciemnoszarobrunatne, gładkie; w domieszce tłuczeń kamienny oraz ceramiczny (tabl. IX, 3). 71. Fragment górnej części garnka jajowatego (?) z brzegiem pogrubionym, faliście ukształtowanym; po-

wierzchnie ciemnoszarobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego oraz kamiennego (tabl. IX, 4). 72. Fragment wylewu naczynia z brzegiem odchylonym, pogrubionym, ozdobionym niewielkim wałeczkiem; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, gładka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka piasku i miki (tabl. IX, 5). 73. Fragment pochodzący z brzośca naczynia zdobiony ornamentem rombów wykonanych stempelkiem; powierzchnie czernione matowe; w domieszce śladowa ilość tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. IX, 6). 74. Górna część naczynia o brzegu wychylonym na zewnątrz,

Ryc. 12. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na gł. 50 cm i przekroje obiektu 7
 Abb. 12. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss und Profile des Objekts 7 in der Tiefe 50 cm
 Рис. 12. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 50 см и разрезы объекта 7

znia ce-
wylewu
ym nie-
na, gład-
IX, 5).
mentem
matowe;
u (tabl.
wnątrz,

krawędzi zaokrąglonej; tuż pod wylewem ornament płytkich dookólnych dotęczków palcowych; powierzchnie brunatne, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, niewielka ilość tłucznia ceramicznego, piasku; średnica wylewu 18 cm (tabl. IX, 7). 75. Fragment części przydennej naczynia; dno niewyodrębnione; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatnoszara; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku; średnica dna 9 cm (tabl. IX, 8). 76. Fragment szerokootworowej, ostro profilowanej wazy z brzegiem odchylonym na zewnątrz, załom brzuśca zdobiony poziomym żłobkiem, powierzchnie czernione, gładkie, błyszczące; domieszka tłucznia ceramicznego w niewielkiej ilości, piasku; średnica wylewu 11 cm (tabl. IX, 9). 77. 647 fragmentów ceramiki z różnych naczyń, w tym: 37 fragmentów pochodzących z jednego naczynia czernionego; powierzchnie matowe, 22 fragmenty czernione, błyszczące i matowe, 566 fragmentów brunatnych, szarobrunatnych, jasnobrunatnych, ciemnobrunatnych, brunatnobrązowych, chropowatych, szorstkich i gładkich, 13 fragmentów ceglanych, 4 fragmenty żużłone, duża ilość polepy, kości zwierzęce, kilka grudek żużla.

Obiekt 7

Przybliżony zarys obiektu uchwycono już na głębokości 0,20 m.

Na głębokości 0,50 m ma kształt zbliżony do owalu o wymiarach 3,60×4,60 m. Obiekt wypłyca się na głębokości ok. 0,80 m. Nieckowate wypełnisko stanowiła czarna ziemia. W obiekcie wystąpiła dość duża ilość materiału ceramicznego oraz polepy. Ich koncentracja widoczna jest w partii północno wschodniej. Na głębokości 0,20–0,40 m zalegał również węgiel drzewny oraz nieliczne kości zwierzęce. Z dziennika badań wynika, iż w części południowo zachodniej wystąpiły ślady dolków postępowych, które nie są widoczne na dokumentacji rysunkowej. W pobliżu obiektu również znajdował się luźny materiał archeologiczny.

Inwentarz:

1. Fragment wylewu naczynia o pionowo ustawionym brzegu, krawędzi lekko ściętej prosto; powierzchnia zewnętrzna brunatnobrązowa, gładka, wewnętrzna brunatnoszara; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego, piasku; średnica wylewu 30 cm (tabl. X, 1). 2. Fragment części przydennej z dnem lekko wyodrębnionym; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatnoszara, szorstka, wewnętrzna brunatnobrązowa; w obiekcie niewielka ilość tłucznia ceramicznego oraz piasku (tabl. X, 2). 3. Wtórnie przepalona część przydennej z dnem niewyodrębnionym; powierzchnie szarobrunatne; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku (tabl. X, 3). 4. Fragment wyodrębnionego dna; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; duża ilość domieszki gruboziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. X, 4). 5. Fragment górnej części naczynia z brzegiem lekko wychylonym, prostym, krawędzi zaokrąglonej; powierzchnia zewnętrzna brunatnobrązowa, zagładzana, wewnętrzna jasnobrązowa; domieszka pojedynczych ziaren średnioziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. X, 5). 6. Niewielki fragment wylewu naczynia o brzegu nachylonym do wewnątrz, pogrubionym, krawędź zaokrąglona; powierzchnia zewnętrzna brunatnobrązowa, zagładzana, wewnętrzna jasnobrązowa; w domieszce tłuczeń kamienny średnioziarnisty, piasek oraz mika (tabl. X, 6). 7. Drobny fragment brzegowy o zaokrąglonej krawędzi; powierzchnie brunatnoszare, gładkie; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. X, 7). 8. Fragment brzuśca pochodzący z ostro profilowanego naczynia; powierzchnie brunatnobrązowe, gładkie; w domieszce tłuczeń ceramiczny, niewielka ilość tłucznia kamiennego oraz piasku (tabl. X, 8). 9. Fragment części przydennej o nieznacznie wyodrębnionym dnie; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka średnioziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. X, 9). 10. Przydennej fragment naczynia o powierzchni zewnętrznej ciemnobrunatnoszarej, szorstkiej, nierównej, wewnętrznej czarnej,

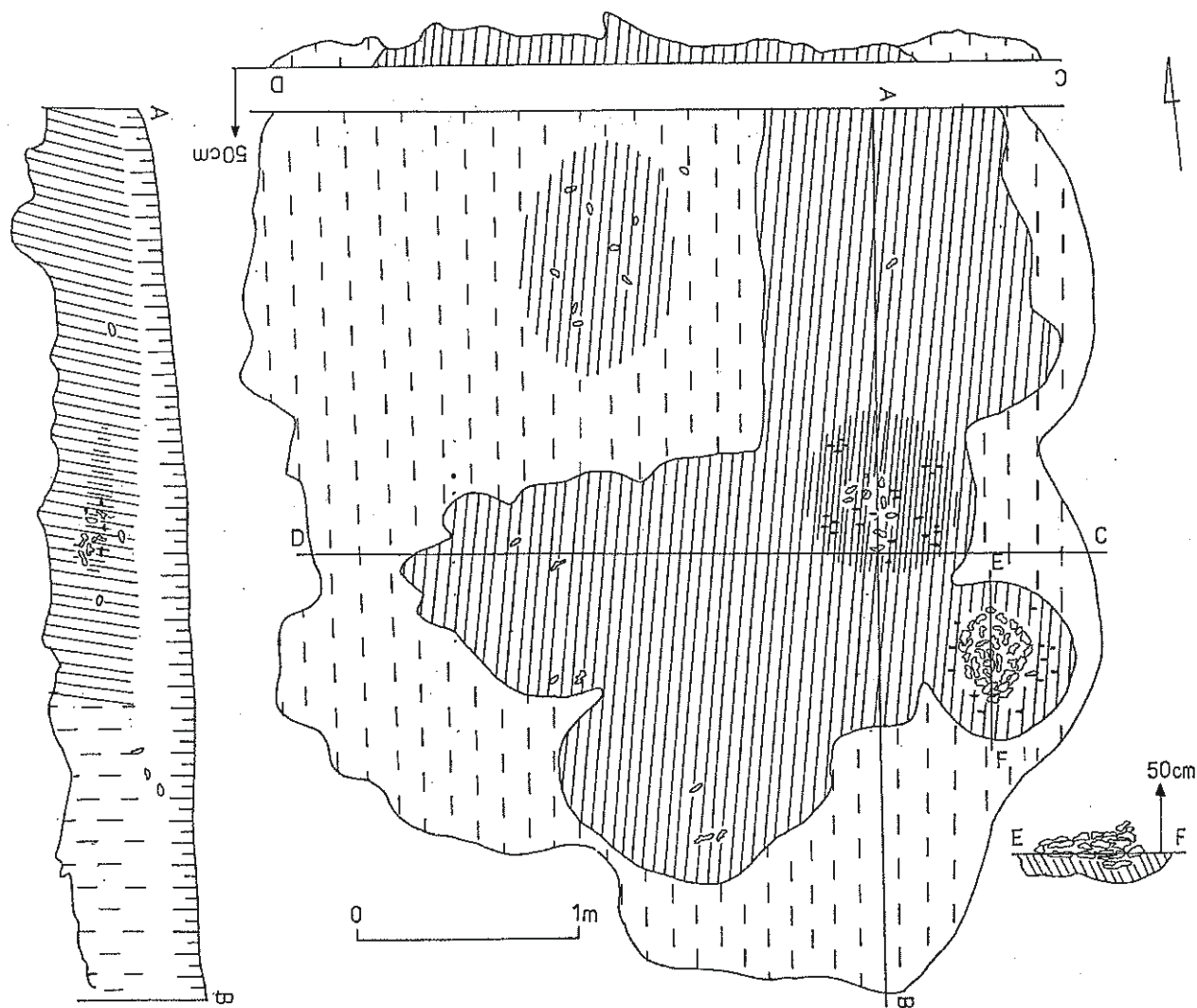
zagładzanej; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku oraz miki (tabl. X, 10). 11. Górna część grubościennego naczynia o brzegu nachylonym do wewnątrz, pogrubionym, krawędzi ściętej prosto; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, spekana (w wyniku przepalenia wtórnego), wewnętrzna szarobrunatna, zagładzana; domieszka gruboziarnistego tłucznia kamiennego, piasku (tabl. X, 11). 12. Fragment górnej części cienkościennego naczynia o zaokrąglonym brzuścu, brzeg odchylony na zewnątrz, krawędź ukośni ścięta od zewnątrz; powierzchnie brunatnobrązowe, gładkie; w domieszce nielicznie wystąpił piasek oraz mika (tabl. X, 12). 13. Fragment z brzuśca naczynia pokryty ornamentem grup linii ukośnych, przecinających się; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszarobrunatna, zagładzana; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. X, 13). 15. Górna część garnka z brzegiem odchylonym na zewnątrz; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, gładka, wewnętrzna szara; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku; średnica wylewu 15 cm (tabl. XI, 1). 16. Fragment wylewu o pogrubionym brzegu oraz krawędzi ściętej prosto; powierzchnie jasnobrunatnoszare, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XI, 2). 17. Niewielki fragment nieznacznie pogrubionego brzegu; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XI, 3). 18. Część przydennej z dnem wyodrębnionym; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego drobno i średnioziarnistego, niewielka ilość tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XI, 4). 19. Fragment wyodrębnionego dna naczynia; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara, zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego i piasku (tabl. XI, 5). 20. Fragment górnej części naczynia o silnie wywiniętym brzegu; powierzchnia zewnętrzna ciemnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatnoszara; niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XI, 6). 21. Fragment górnej partii naczynia bez części brzegowej z ornamentem dookólnych dolków palcowych; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara, zagładzana; w domieszce tłuczeń ceramiczny oraz piasek (tabl. XI, 7). 22. 211 fragmentów pochodzących z różnych naczyń, w tym: 1 fragment czerniony, 122 fragmenty brunatne, jasnobrunatne, brunatnoszare o powierzchniach gładkich i szorstkich, 38 fragmentów brunatnobrązowych, brązowoszarych, gładkich i szorstkich, 2 fragmenty o powierzchniach czarnych, gładkich, kilka grudek polepy, nieliczne kości zwierzęce.

Obiekt 8

Na głębokości 0,35 m miał kształt nieregularnej, w przybliżeniu owalnej jamy o wymiarach 3,50×3,90 m. W celu uchwycenia wschodniej granicy obiektu odsłonięto powierzchnię o szerokości 1,5 m na wschód od ara IX. Materiał, który tu znaleziono określono jako „ceramika z poszerzenia”.

Szarobrunatna ziemia, w której wystąpiły liczne grudy polepy oraz rozproszony żużel, w części środkowej przechodziła w intensywnie czarną. Tu zlokalizowano okrągłe palenisko o średnicy ok. 0,70 m. Z tego miejsca zebrano dużą ilość węgielków, przepalonych polepy oraz pojedyncze grudki żużla. W kierunku południowym od paleniska (ok. 0,20 m), również w obrębie czarnej ziemi, wystąpiła koncentracja żużla, który zalegał do głębokości ok. 0,50 m. Towarzystwo mu również nagromadzenie węgielków. Na głębokości ok. 0,30 m odnaleziono grudę ziemi o jednej powierzchni zeszklionej co świadczy, iż w palenisku osiągnęto wysoką temperaturę. W dzienniku badań znajduje się ponadto informacja o fragmencie żużla oblepionego polepą, który autorka badań interpretuje jako część tygla².

² Fragment ów oddano do analizy, niestety jej wyniki nie są znane.

Ryc. 13. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Rzut poziomy na gł. 35 cm i przekroje obiektu 8
 Abb. 13. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Grundriss und Profile des Objekts 8 in der Tiefe 35 cm
 Рис. 13. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. План на гл. 35 см и разрезы объекта 8

W wypełnisku jamy nielicznie wystąpił materiał ceramiczny. Obiekt zakończył się na głębokości ok. 0,70 m.

Inwentarz:

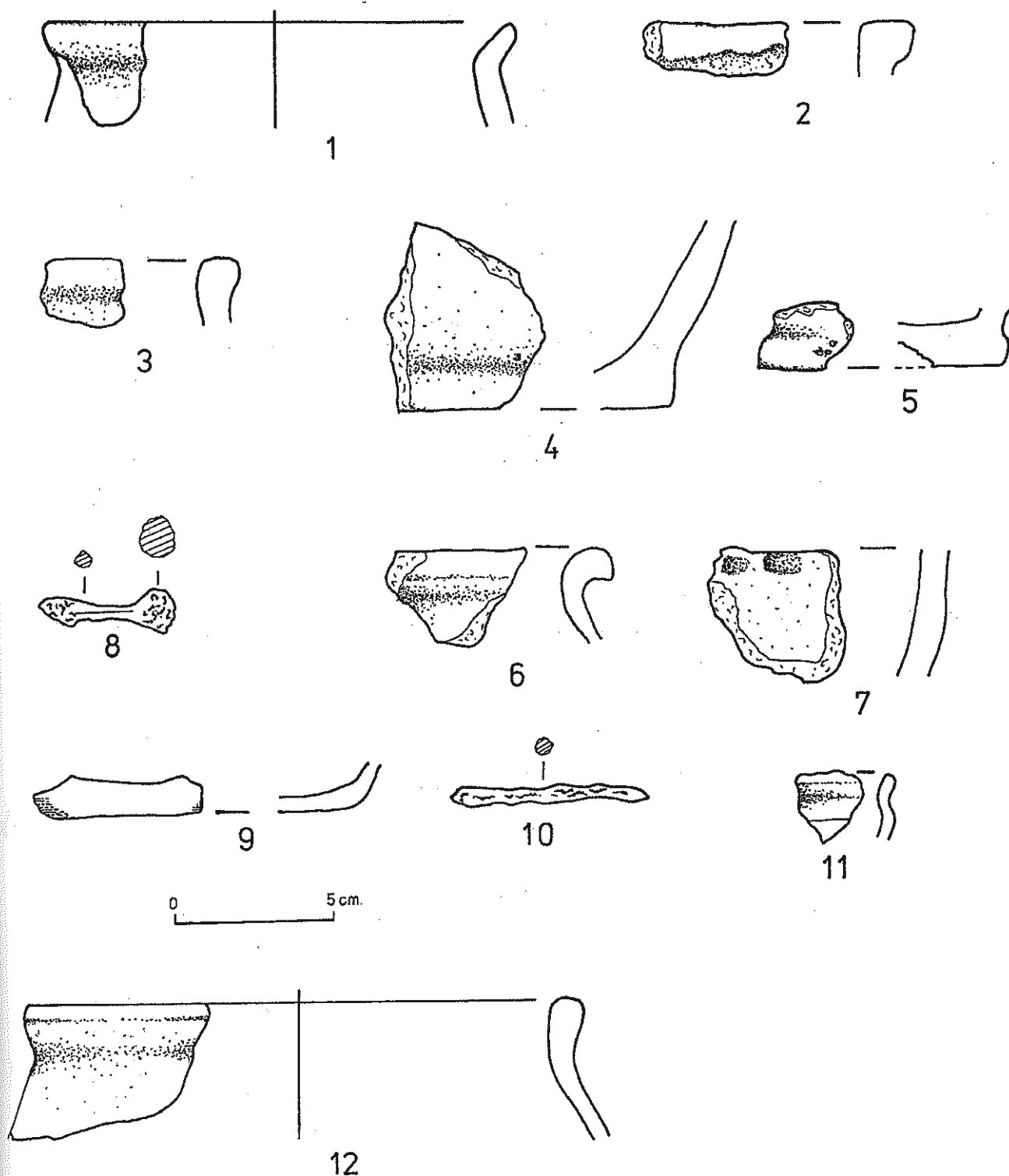
1. Fragment górnej części naczynia z brzegiem pionowo ustawionym, pogrubionym, krawędzi zaokrąglonej; tuż pod wylewem otwór o średnicy ok. 5 mm; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku oraz miki (z poszerzenia ara) (tabl. XVII, 14). 2. 21 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 11 fragmentów o powierzchniach brunatnoszarych, jasnobrunatnych, gładkich, 8 fragmentów brunatnobrązowych, gładkich, 2 fragmenty nieokreślone o powierzchniach zniszczonych, duża ilość polepy przepalanej oraz nie przepalanej, bardzo duża ilość żużla.

Ar IC/a

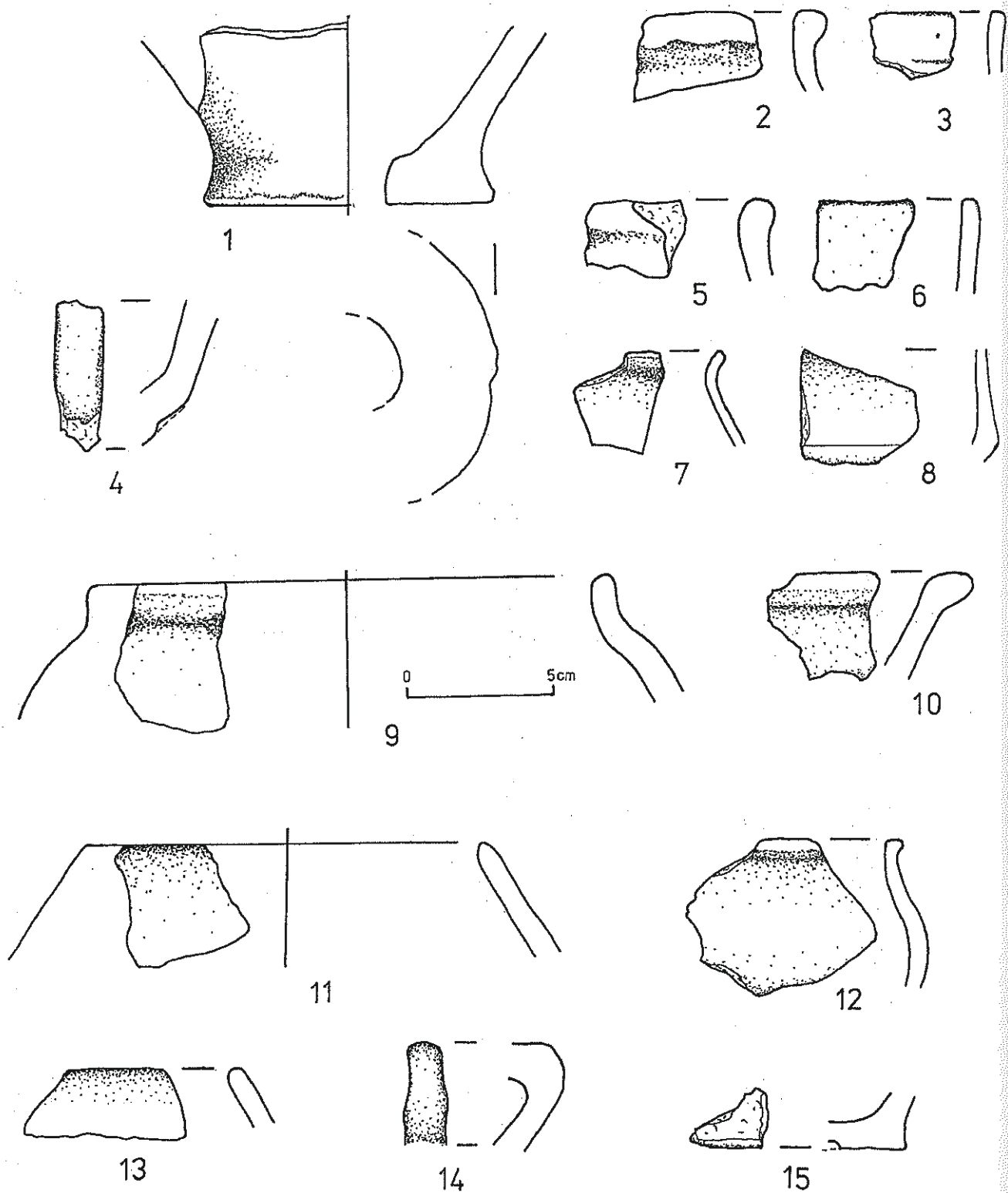
1. Skorodowany przedmiot żelazny; długość 4,3 cm (tabl. XI, 8). 2. 24 fragmenty różnych naczyń, w tym: 1 fragment grafitowy, gładki, 2 fragmenty czernione, matowe, 4 fragmenty ceglaste, brunatnoceglaste, gładkie i szorstkie, 5 fragmentów brunatnobrązowych, gładkich i szorstkich, 2 fragmenty ciemnoszare, 1 fragment zżużlony, 5 fragmentów nieokreślonych (powierzchnie starte).

Ar IC/d

1. Fragment dna toczzonego na kole; powierzchnie siwe, gładkie; w masie ceramicznej piasek (tabl. XI, 9). 2. Skorodowany przedmiot żelazny; długość 6,5 cm (tabl. XI, 10). 3. Niewielki fragment cienkościennej czarki; brzeg lekko wychylony, krawędź zaokrąglona; powierzchnie czernione, gładkie, błyszczące; niewielka ilość domieszki piasku (tabl. XI, 11). 4. Górna część garnka o brzegu pogrubionym, krawędź nieznacznie ścięta prosto; powierzchnie czarne, szorstkie; duża ilość domieszki piasku; średnica wylewu 18 cm (tabl. XI, 12). 5. Fragment dolnej części naczynia z otworem w dnie; powierzchnie ciemnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnio i gruboziarnistego, piasku, miki; średnica dna 10 cm, średnica otworu ok. 2,40 cm (tabl. XII, 1). 6. Fragment wylewu naczynia z brzegiem lekko wychylonym, pogrubionym; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; w domieszce duża ilość tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, również tłuczni ceramicznego, piasku oraz miki (tabl. XII, 2). 7. Niewielki fragment naczynia o pionowo ustawionym brzegu, krawędzi ściętej prosto; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego oraz tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 3). 8. Fragment ucha w formie spłaszczonego wałka; powierzchnie ja-

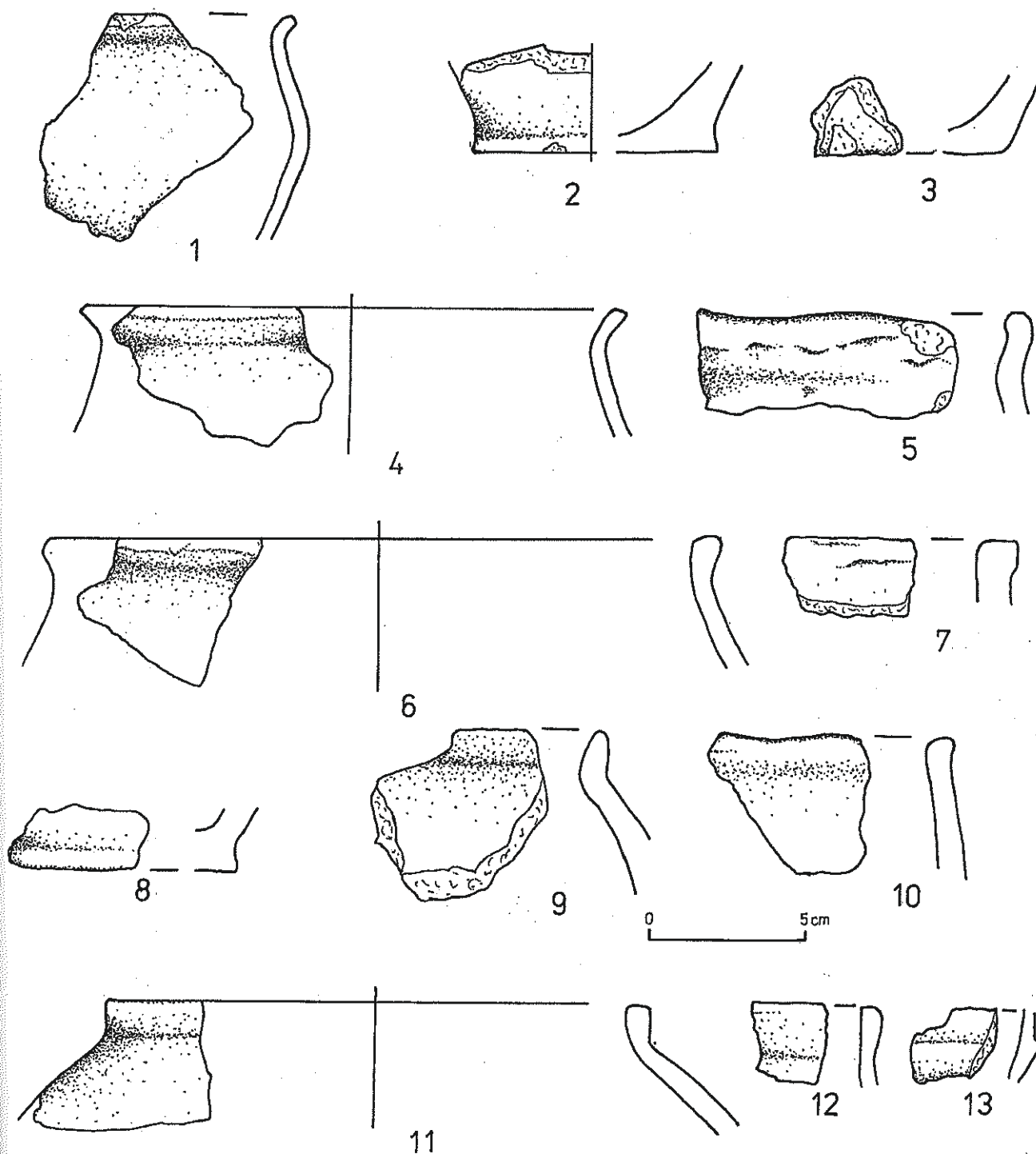

Tabl. XI. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z obiektu 7 (1-7); z arów IC/A (8); IC/d (9-12)
 Taf. XI. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik aus dem Objekt 7 (1-7); von den Aren IC/A(8); IC/d (9-12)
 Табл. XI. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика из объекта 7 (1-7); с квадратов IC/A (8); IC/d (9-12)

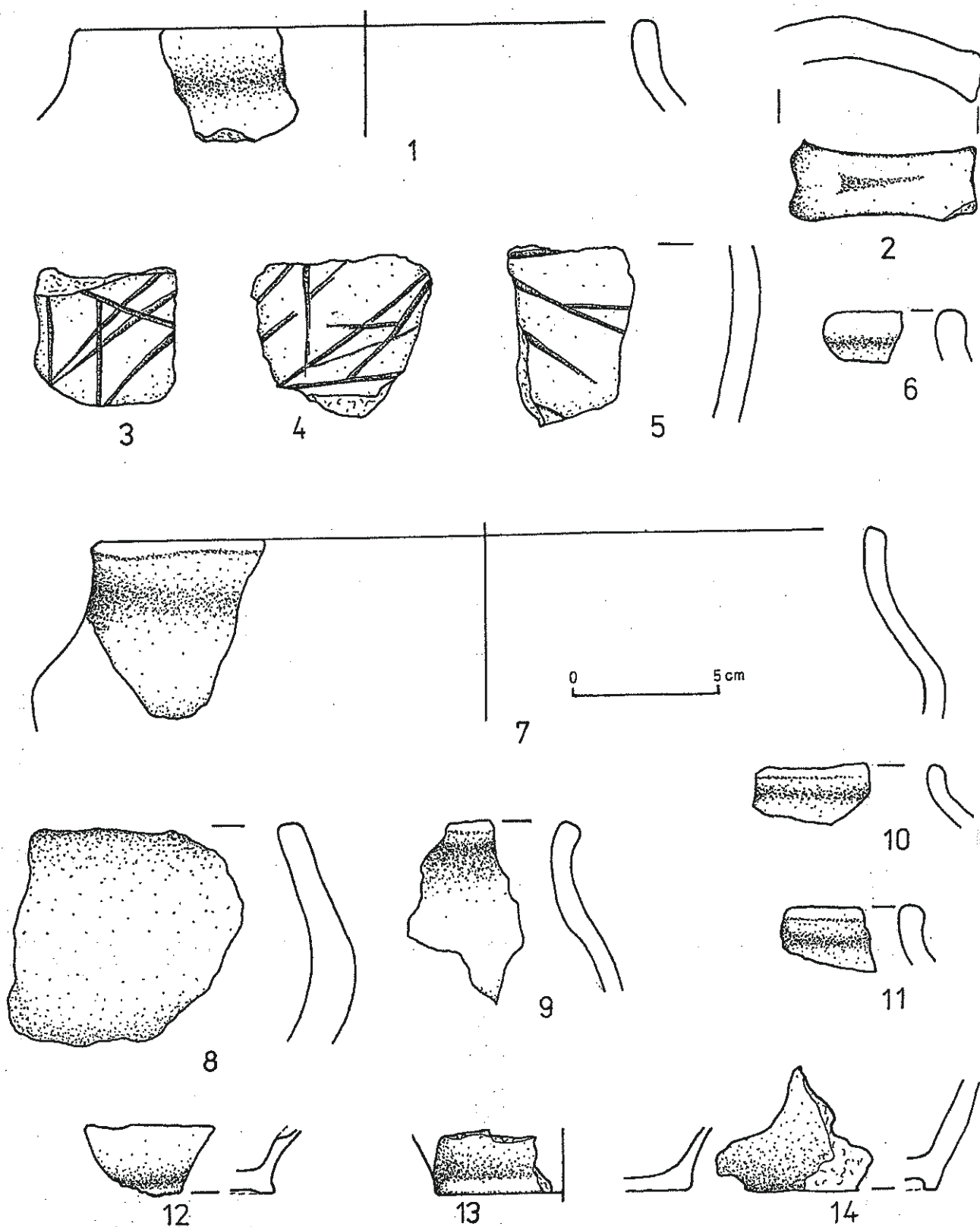

Tabl. XII. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z arów: IC/d (1-8); ID/b (9-15)
 Taf. XII. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik von den Aren: IC/d (1-8); ID/b (9-15)
 Табл. XII. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика с квадратов: IC/d (1-8); ID/b (9-15)

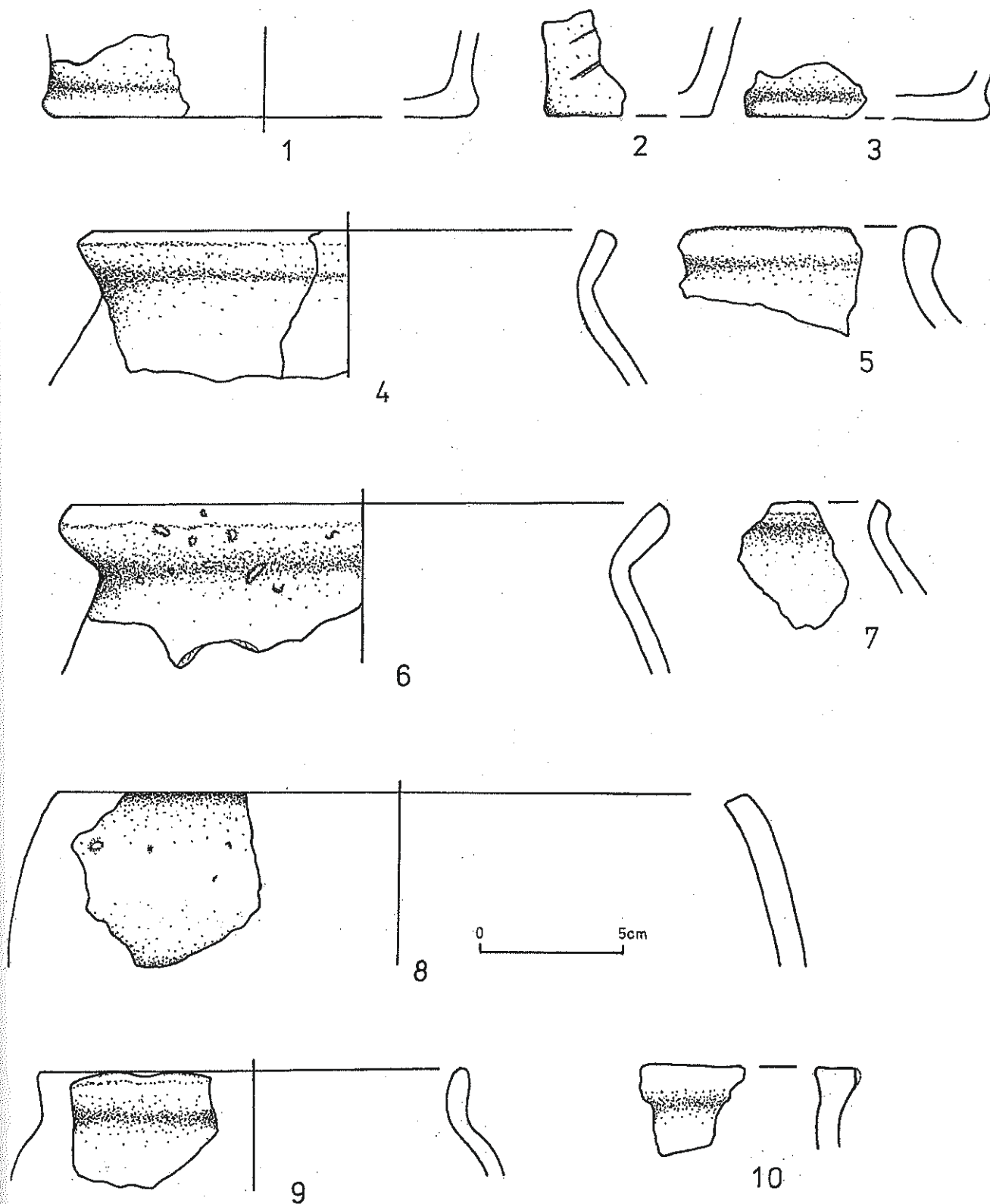
Tabl. XIII.
 Taf. XIII.
 Табл. XIII.

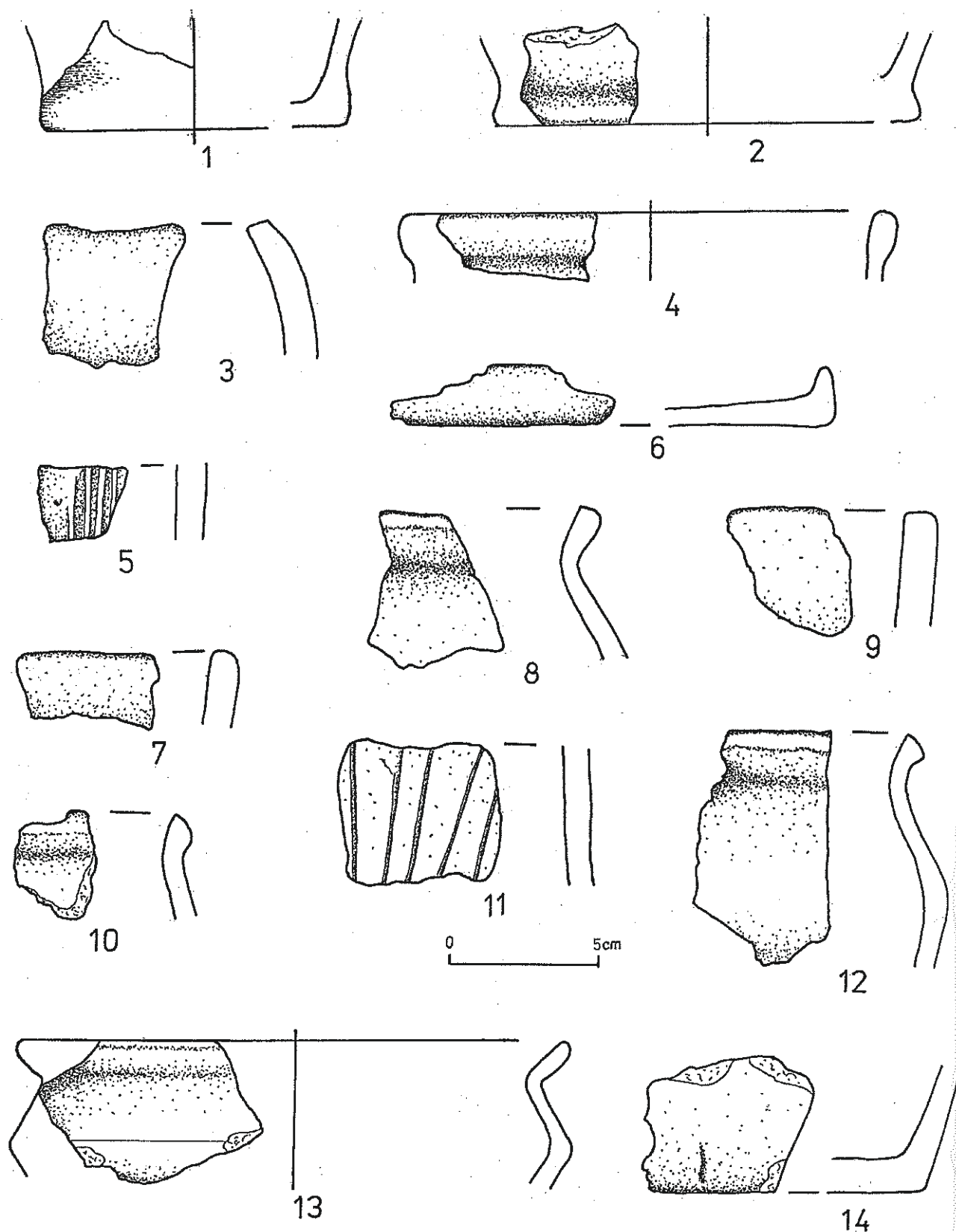
Tabl. XIII. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z arów: ID/b (1-8); ID/a (9-13)
 Taf. XIII. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik von den Aren: ID/b (1-8); ID/a (9-13)
 Табл. XIII. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика с квадратов: ID/b (1-8); ID/a (9-13)

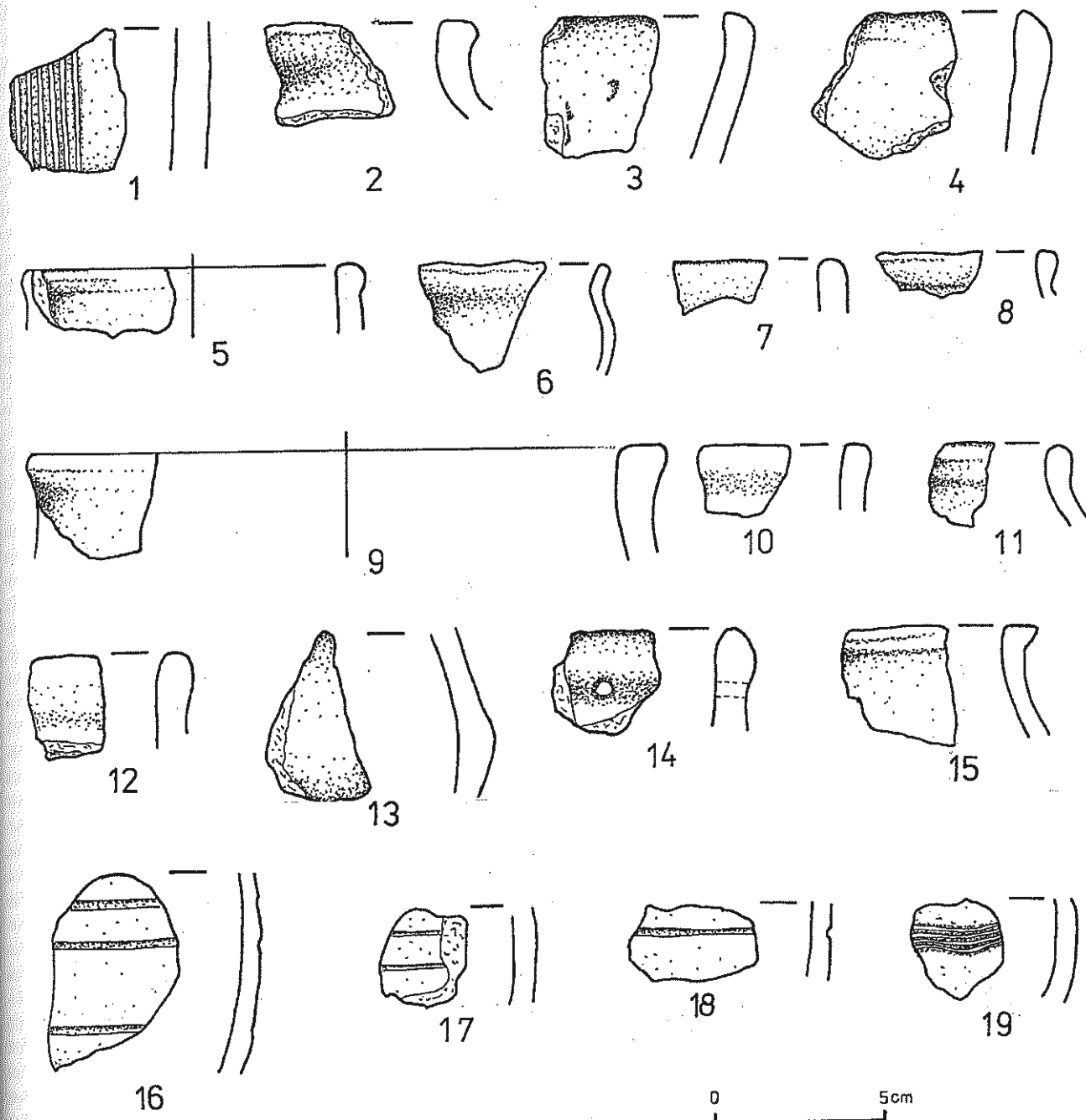
Tabl. XIV. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z arów: ID/a (1); ID/d (2-14)
 Taf. XIV. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik von den Aren ID/a (1); ID/d (2-14)
 Табл. XIV. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика с квадратов: ID/a (1); ID/d (2-14)

Tabl. XV. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z arów: ID/d
 Taf. XV. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik von den Aren: ID/d
 Табл. XV. Баранов Сandomирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика с квадратов: ID/d

Tabl. XVI. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z arów: ID/d (1-3, 5-7); ID/b (4, 8-11); IIC/a (12-14)
 Taf. XVI. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik von den Aren: ID/d (1-3, 5-7); ID/b (4, 8-11); IIC/a (12-14)
 Табл. XVI. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика с квадратов: ID/d (1-3, 5-7); ID/b (4, 8-11); ПС/а (12-14)

Tabl. XVII. Baranów Sandomierski, stan. 1, pow. Tarnobrzeg. Ceramika z arów VD (1-4, 9); VD/b (5-8); VIA (10-11); VIIC/a (12-13); IXB (14); ceramika średniowieczna (15-19)

Taf. XVII. Baranów Sandomierski, Fst. 1, Kreis Tarnobrzeg. Keramik von den Aren VD (1-4, 9); VD/b (5-8); VIA (10-11); VIIC/a (12-13); IXB (14); mittelalterliche Keramik (15-19)

Табл. XVII. Баранов Сандомирский, пам. 1, пов. Тарнобжег. Керамика с квадратов VD (1-4, 9); VD/b (5-8); VIA (10-11); VIIC/a (12-13); IXB (14); средневековая керамика (15-19)

snobrunatne, nieco starte, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, ceramicznego, piasku (tabl. XII, 4). 9. Drobny fragment wylewu o brzegu lekko pogrubionym, krawędzi zaokrąglonej; powierzchnia ciemnobrunatna, gładka, wewnętrzna brunatna; niewielka ilość tłucznia kamiennego średnioziarnistego, również domieszka tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 5). 10. Brzegowy fragment naczynia z lekko ściętą prosto krawędzią; powierzchnie jasnobrunatne gładkie; w domieszce tłuczeń ceramiczny oraz piasek (tabl. XII, 6). 11. Fragment brzegowej części cienkościennego naczynia o brzegu odchylonym na zewnątrz, krawędzi lekko zaokrąglonej; powierzchnie czernione, błyszczące; domieszka piasku, a także niewielka ilość tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 7). 12. Fragment środkowej części naczynia z brzuścem ostro profilowanym; powierzchnie czernione, gładkie, błyszczące; domieszka piasku, niewielka ilość domieszki tłucznia ceramicznego (tabl. XII, 8). 13. 176 fragmentów pochodzących z różnych naczyń, w tym 18 fragmentów o powierzchniach czernionych, błyszczących (6) i matowych (12), 44 fragmenty brunatne, jasnobrunatne, ceglaste i ceglastobrunatne, szorstkie i gładkie, 14 fragmentów nieokreślonych o powierzchniach bardzo zniszczonych, 3 fragmenty silnie przepalone, 1 fragment o powierzchniach czarnych, szorstkich, 4 fragmenty brązowe, brunatnobrązowe, szorstkie i gładkie, 1 grudka żuźła, nieokreślony przedmiot żelazny (w formie blaszki), 4 grudki polepy.

Ar ID/a

1. Fragment górnej części naczynia profilowanego; brzeg prawie pionowy, prosty, krawędź zaokrąglona; powierzchnie brunatne, gruzelkowate; domieszka tłucznia ceramicznego oraz tłucznia kamiennego średnioziarnistego (tabl. XIII, 9). 2. Górna część naczynia z brzegiem pionowym, nieznacznie pogrubionym; powierzchnie ciemnoszarobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, miki (tabl. XIII, 10). 3. Fragment górnej części naczynia baniastego; brzeg pionowo ustawiony, krawędź ścięta prosto; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego, miki; średnica wylewu 18 cm (tabl. XIII, 11). 4. Niewielki fragment brzegowy naczynia; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, szorstka, wewnętrzna brunatnoszara; domieszka piasku (tabl. XIII, 12). 5. Drobny fragment środkowej części naczynia silnie profilowanego z wyraźnie zaznaczoną największą wydętością brzuśca; powierzchnie czernione, błyszczące; domieszka piasku (tabl. XIII, 13). 6. Brzegowa część naczynia z krawędzią zaokrągloną; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna czarna, zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, miki; średnica wylewu 20 cm (tabl. XIV, 1). 7. 67 fragmentów pochodzących z różnych naczyń, w tym: 7 fragmentów o powierzchniach czernionych, błyszczących (4) i matowych (3), 23 fragmenty o powierzchniach ciemnoszarych, szorstkich, 32 fragmenty jasnobrunatne, jasnobrunatnoszare, jasnoszarych, szorstkich i gładkich, 5 fragmentów brązowych, jasnobrązowych, szorstkich, kilka fragmentów polepy, nieokreślony fragment przedmiotu żelaznego.

Ar ID/b

1. Fragment górnej części naczynia baniastego, brzeg prosty, krawędź zaokrąglona; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna czarna, zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, miki, średnica wylewu 18 cm (tabl. XII, 9). 2. Fragment wylewu misy z brzegiem silnie odchylonym na zewnątrz; powierzchnie brunatnoszare, gładkie; w domieszce tłuczeń ceramiczny, piasek (tabl. XII, 10). 3. Górna część garnka z brzegiem nachylonym do wewnątrz, o zaokrąglonej krawędzi; powierzchnie brunatnoszare, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku; średnica wylewu 14 cm (tabl. XII, 11). 4. Fragment górnej części naczynia profilowanego z brzegiem lekko pogrubionym; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, miki

(tabl. XII, 12). 5. Niewielki fragment brzegowy naczynia z brzegiem nachylonym do środka, krawędzią zaokrągloną; powierzchnie ciemnoszare, szorstkie; w domieszce tłuczeń ceramiczny, pojedyncze ziarna tłucznia kamiennego średnioziarnistego, także piasek (tabl. XIII, 13). 6. Fragment kolankowatego ucha; powierzchnie zniszczone (starte); domieszka tłucznia ceramicznego, pojedyncze ziarna tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku (tabl. XII, 14). 7. Niewielki fragment części przydennej naczynia; powierzchnie silnie zniszczone, barwy jasnobrunatnej; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku, miki (tabl. XII, 15). 8. Fragment górnej części silnie profilowanego naczynia z brzegiem odchylonym na zewnątrz, krawędzi lekko ściętej ukośnie od zewnątrz; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku oraz miki (tabl. XIII, 1). 9. Fragment części przydennej naczynia z dnem wyodrębnionym; powierzchnia zewnętrzna brunatnobrązowa, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; duża ilość domieszki tłucznia kamiennego gruboziarnistego, także tłuczeń ceramiczny, piasek oraz mika; średnica dna 8 cm (tabl. XIII, 2). 10. Fragment niewyodrębnionego dna; powierzchnie zniszczone; śladowa ilość domieszki tłucznia kamiennego średnio i drobnoziarnistego, domieszka tłucznia ceramicznego, miki (tabl. XIII, 3). 11. Górna część naczynia z brzegiem odchylonym na zewnątrz, krawędź ścięta ukośnie od zewnątrz; powierzchnie ciemnobrunatnoszare, gruzelkowate; domieszka tłucznia kamiennego gruboziarnistego, tłucznia ceramicznego; średnica wylewu 18 cm (tabl. XIII, 4). 12. Fragment wylewu naczynia z brzegiem niestarannie uformowanym, nierównym, o krawędzi zaokrąglonej; powierzchnia zewnętrzna brunatna, gruzelkowata, wewnętrzna zagładzana; duża ilość domieszki tłucznia ceramicznego, tłuczeń kamienny średnioziarnisty (tabl. XIII, 5). 13. Fragment wylewu garnka o brzegu nieznacznie pogrubionym, krawędzi zaokrąglonej; powierzchnie ciemnobrunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego, piasku; średnica wylewu 22 cm (tabl. XIII, 6). 14. Niewielki fragment lekko pogrubionego brzegu; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku (tabl. XIII, 7). 15. Fragment przydennej części naczynia z dnem wyodrębnionym; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku (tabl. XIII, 8). 16. Fragment wtórnie przepalonego wylewu naczynia z brzegiem nieznacznie pogrubionym, krawędzią zaokrągloną; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku; średnica wylewu 16 cm (tabl. XVI, 4). 17. Górna część naczynia silnie profilowanego; brzeg odchylony na zewnątrz, nieznacznie pogrubiony; powierzchnia zewnętrzna ceglastobrunatna, szorstka, wewnętrzna jasnoszara; duża ilość drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, tłuczeń ceramiczny oraz piasek (tabl. XVI, 8). 18. Górna część naczynia (doniczkowatego?) z brzegiem pionowo ustawionym, o krawędzi ściętej prosto; powierzchnie ciemnobrunatnoszare, szorstkie; niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobno i średnioziarnistego, również tłucznia ceramicznego, także piasek i mika (tabl. XVI, 9). 19. Fragment wylewu naczynia z brzegiem wychylonym na zewnątrz, nieznacznie pogrubionym; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; w domieszce niewielka ilość tłucznia kamiennego drobno i średnioziarnistego, także piasek oraz mika (tabl. XVI, 10). 20. Fragment naczynia z ornamentem pionowych linii rytych; powierzchnie brunatne, szorstkie; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku, śladowa ilość tłucznia ceramicznego (tabl. XVI, 11). 21. 229 fragmentów pochodzących z różnych naczyń, w tym: 12 fragmentów o powierzchniach czernionych, matowych (4) i błyszczących (8), 121 fragmentów brunatnych, ceglastobrunatnych, jasnobrunatnych, gładkich i szorstkich, 69 fragmentów brązowych, ciemnoszarych, ciemnoszarobrunatnych, gładkich i szorstkich, 17 fragmentów jasnoszarych, jasnobrunatnoszarych, szorstkich, 10 fragmentów zniszczonych, nieokreślonych, kilka grudek żuźła.

Ar ID/d

1. Uchwyt od czerpaka (kubka); powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie, zagładzane przy części wylewowej; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XIV, 2). 2. 3 fragmenty środkowej części naczynia z ornamentem krzyżujących się linii rytych; powierzchnia zewnętrzna brunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatnoszara; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XIV, 3, 4, 5). 3. Niewielki fragment wylewu naczynia z brzegiem nachylonym do wewnątrz, nieznacznie pogrubionym, krawędzią zaokrągloną; powierzchnie ciemnobrunatne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XIV, 6). 4. Fragment górnej części ostro profilowanego garnka; brzeg prosty, krawędź nieznacznie ścięta ukośnie od zewnątrz, największa wydętość brzuśca umieszczona znacznie powyżej prawdopodobnej wysokości naczynia; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatnoszara, szorstka, wewnętrzna czarna, zagładzana; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku; średnica wylewu 27 cm, średnica największej wydętości brzuśca 31,4 cm (tabl. XIV, 7). 5. Górna część naczynia o zaokrąglonym brzuścu, brzegu nachylonym do wewnątrz, krawędzi ściętej prosto; powierzchnie ciemnobrunatnoszare, gruzełkowate; domieszka tłucznia kamiennego gruboziarnistego, piasku (tabl. XIV, 8). 6. Fragment części brzegowej łagodnie profilowanego naczynia; brzeg wychylony na zewnątrz, krawędź lekko zaokrąglona; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatna, szorstka, wewnętrzna czarna ze śladami zagładzania; w domieszcze piasek (tabl. XIV, 9). 7. Niewielki fragment brzegu naczynia; powierzchnie ciemnobrunatnoszare, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XIV, 10). 8. Drobną fragment brzegowy; powierzchnie jasnoszare, szorstkie; w domieszcze piasek (tabl. XIV, 11). 9. Fragment dna naczynia cienkościennego, powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, miki (tabl. XIV, 12). 10. Część przydenna naczynia z dnem lekko wyodrębnionym; powierzchnie czernione, błyszczące; w domieszcze niewielka ilość piasku; średnica dna 9 cm (tabl. XIV, 13). 11. Fragment dna naczynia; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; w domieszcze tłuczeń ceramiczny, piasek (tabl. XIV, 14). 12. Fragment części przydennej z dnem wyodrębnionym, płaskim; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatnoszara; w domieszcze tłuczeń kamienny średnioziarnisty, tłuczeń ceramiczny, piasek; średnica dna 15 cm (tabl. XV, 1). 13. Fragment niewyodrębnionego dna z ornamentem ukośnych linii rytych; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnobrunatnoszara; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XV, 2). 14. Przydenny fragment naczynia z dnem wyodrębnionym, płaskim; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; w domieszcze tłuczeń kamienny drobnoziarnisty, tłuczeń ceramiczny (tabl. XV, 3). 15. 2 fragmenty górnej części profilowanego garnka z brzegiem odchylonym na zewnątrz, prostym, krawędź lekko ścięta ukośnie; powierzchnia zewnętrzna brunatnobieżowa, zagładzana, wewnętrzna ciemnoszara, szorstka; domieszka tłucznia kamiennego średnio i drobnoziarnistego, duża ilość tłucznia ceramicznego; średnica wylewu 18 cm (tabl. XV, 4). 16. Fragment części brzegowej naczynia z brzegiem nieznacznie pogrubionym, krawędzią zaokrągloną; powierzchnie ciemnobrunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego, miki (tabl. XV, 5). 17. Górna część garnka z mocno odchylonym brzegiem; powierzchnie beżowe, gruzełkowate; duża ilość domieszki tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku; średnica wylewu 21 cm (tabl. XV, 6). 18. Brzegowy fragment naczynia; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie; domieszka tłucznia ceramicznego, kamiennego średnioziarnistego, piasku (tabl. XV, 7). 19. Górna część naczynia jajowatego; brzeg nachylony do wewnątrz, krawędź ścięta ukośnie od wewnątrz; powierzchnie brunatnoszare, gruzełko-

wate; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, tłucznia ceramicznego oraz miki; średnica wylewu 24 cm (tabl. XV, 8). 20. Część brzegowa naczynia z brzegiem prawie pionowo ustawionym, prostym, z krawędzią zaokrągloną; powierzchnie brunatne gładkie; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku; średnica wylewu 15 cm (tabl. XV, 9). 21. Niewielki fragment wylewu z częściowo zniszczoną partią brzegową; brzeg obustronnie pogrubiony, krawędź ścięta prosto; powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna szara, zagładzana; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XV, 10). 22. Fragment dna toczony na kole; powierzchnie gładkie, siwe; niewielka ilość domieszki piasku; średnica dna 10 cm (tabl. XVI, 1). 23. Fragment wyodrębnionego dna; powierzchnie brunatne, gładkie; w domieszcze tłuczeń ceramiczny, tłuczeń kamienny drobnoziarnisty; średnica dna 14 cm (tabl. XVI, 2). 24. Fragment wylewu naczynia o brzegu nachylonym do środka, krawędzi ściętej ukośnie od środka; powierzchnie jasnobrunatne, szorstkie; domieszka tłucznia kamiennego średnio i drobnoziarnistego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XVI, 3). 25. Fragment środkowej części naczynia pokryty ornamentem grzebykowym; powierzchnie grafitowe, gładkie (tabl. XVI, 5). 26. Fragment talerza z krótkim pionowym brzegiem; powierzchnia zewnętrzna szara, szorstka, wewnętrzna brązowoszara; domieszka tłucznia kamiennego drobno i średnioziarnistego, piasek oraz mika (tabl. XVI, 6). 27. Fragment wylewu naczynia z brzegiem prostym, krawędzią zaokrągloną; powierzchnie jasnoszare, szorstkie; duża ilość domieszki tłucznia kamiennego średnioziarnistego, piasku oraz miki (tabl. XVI, 7). 28. 223 fragmenty pochodzące z różnych naczyń, w tym: 1 fragment silnie grafitowany, 4 fragmenty czernione, matowe, 12 fragmentów o powierzchniach brunatnych, brunatnoszarych, ciemnobrunatnoszarych, szorstkich, 7 fragmentów o powierzchniach beżowych, gruzełkowatych i szorstkich, 63 fragmenty o powierzchniach jasnobrunatnych, jasnoszarych, szorstkich, 22 fragmenty o powierzchniach brązowych i brązowoszarych, gładkich, drobne fragmenty żużla.

Ar IIA/d

Materiału archeologicznego nie stwierdzono.

Ar IIC/a

1. Fragment górnej części garnka o esowatym profilu, z brzegiem odchylonym na zewnątrz, pogrubionym, krawędzi lekko ściętej ukośnie od zewnątrz, największa wydętość brzuśca wyraźnie zaznaczona; powierzchnia zewnętrzna ciemnobrunatnoszara, szorstka, wewnętrzna szara; domieszka tłucznia kamiennego średnioziarnistego, pojedyncze ziarna gruboziarnistego, piasku oraz miki (tabl. XVI, 12). 2. Górna część ostro profilowanej wazy z brzegiem odchylonym na zewnątrz, krawędzią zaokrągloną, bardzo wyraźnie zaznaczona maksymalna wydętość brzuśca; powierzchnie nieco starte, czernione, matowe; w domieszcze piasek, także tłuczeń ceramiczny; średnica wylewu 18 cm, maksymalna wydętość brzuśca 16 cm (tabl. XVI, 13). 3. Część przydenna naczynia z dnem niewyodrębnionym; powierzchnia zewnętrzna brunatna, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia kamiennego grubo i średnioziarnistego, niewielka ilość tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XVI, 14). 4. 13 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 1 fragment czerniony, matowy, 11 fragmentów o powierzchniach brunatnych, ceglastobrunatnych, ciemnobrunatnoszarych, szorstkich, 1 fragment brązowoszary, szorstki.

Ar IIC/b

1. 2 fragmenty mało charakterystyczne o zniszczonych powierzchniach barwy brunatnobrązowej, szorstkie.

Ar IIC/d

1. 4 fragmenty o powierzchniach zniszczonych, jasnobrunatnych, szorstkich.

Ar IID/a

Na głębokości 0,20 m pojawił się piasek, materiału archeologicznego brak. Zaniechano dalszej eksploracji.

Ar IID/d

1. 2 fragmenty o powierzchniach brązowoszarych, gładkich.

Ar IIIB „rów a”

Nie stwierdzono materiału archeologicznego.

Ar IIIB „rów b”

1. 1 fragment o powierzchniach brunatnych, szorstkich.

Ar IIIB „rów c”

1. 3 fragmenty o powierzchniach brunatnych, szorstkich.

Ar IIIC/c

Materiał wystąpił wyłącznie w obrębie jamy.

Ar IIID/a, b

Brak materiału w „rowach kontrolnych”.

Wykop I mb.³ 0–5

1. 2 fragmenty o powierzchniach jasnobrunatnych, gładkich.

Wykop I mb. 10–15

1. 1 fragment o powierzchniach jasnobrunatnych, szorstkich.

Wykop I mb. 15–17

1. 3 fragmenty średniowieczne (w tym uchwyt pokrywki) 2 powierzchni ceglastobrunatne, szorstkie.

Ar IVB/a

1. 1 fragment o powierzchniach brunatnoszarych, szorstkich.

Wykop IB mb. 7–8

1. 7 fragmentów, w tym: 2 fragmenty ciemnobrunatne, szorstkie, 5 fragmentów brunatnobrązowych, szorstkich.

Ar VA, C „rów kontrolny”

1. 3 fragmenty, w tym: 1 fragment o powierzchniach jasnoszarych szorstkich, 2 fragmenty nieokreślone, o zniszczonych powierzchniach.

Ar VB/b–d

1. 15 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 1 fragment o powierzchniach czernionych, matowych, 6 o powierzchniach jasnobrunatnych, brunatnych, szorstkich i gładkich, 8 o powierzchniach zniszczonych, szorstkich.

Ar VB/b

1. 21 fragmentów pochodzących z różnych naczyń, w tym: 4 jasnobrunatne, szorstkie, 11 fragmentów o powierzchniach brunatnych, szorstkich, 2 fragmenty o powierzchniach zniszczonych, 1 fragment ceramiki zżużonej.

Ar VD

1. Fragment naczynia z ornamentem grzebykowym, grafitowy; powierzchnia wewnętrzna szorstka; (tabl. XVII, 1). 2. Górna część naczynia; brzeg wychylony na zewnątrz, nieznacznie pogrubiony, powierzchnia zewnętrzna brunatnobrązowa, szorstka, wewnętrzna

czarna, zagładzana; duża ilość domieszki piasku, niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, tłuczeń ceramiczny (tabl. XVII, 2). 3. Część brzegowa misy z brzegiem lekko nachylonym do wewnątrz, krawędzią nieznacznie pogrubioną; powierzchnie czarne, zagładzane; domieszka piasku, miki, niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego (tabl. XVII, 3). 4. Fragment wylewu naczynia z brzegiem prawie pionowym; powierzchnie czarne, szorstkie; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego, piasku, miki (tabl. XVII, 4). 5. Fragment wylewu naczynia; brzeg lekko wychylony na zewnątrz, pogrubiony, krawędź ścięta prosto; powierzchnie brązowoszare, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku, miki (tabl. XVII, 9). 6. 17 fragmentów różnych naczyń, w tym: 5 fragmentów silnie zniszczonych, nieokreślonych, 8 fragmentów jasnobrunatnych, gładkich, 4 fragmenty ciemnoszare, ciemnobrązowe, brunatnoszare, gładkie i szorstkie, 2 fragmenty polepy ze śladami odcisków (od konstrukcji drewnianych?), drobny, nieokreślony przedmiot żelazny.

Ar VD/b

1. Górna część naczynia z brzegiem pogrubionym, krawędzią zaokrągloną; powierzchnie czarne, gładkie; domieszka tłucznia ceramicznego, piasku; średnica wylewu 10 cm (tabl. XVII, 5). 2. Fragment górnej części cienkościennej naczynia z brzegiem wychylonym na zewnątrz, krawędzią skośnie ściętą od zewnątrz; powierzchnie jasnobrunatne, gładkie; niewielka ilość domieszki tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku, miki (tabl. XVII, 6). 3. Niewielki fragment części brzegowej; powierzchnie brunatne, gładkie; domieszka niewielkiej ilości tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, miki (tabl. XVII, 7). 4. Drobny fragment wylewu; powierzchnie czernione, błyszczące; niewielka ilość domieszki piasku i miki (tabl. XVII, 8). 5. 21 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 11 o powierzchniach jasnobrunatnych, szorstkich, 10 o powierzchniach zniszczonych.

Ar VIA

1. Fragment wylewu naczynia; powierzchnia zewnętrzna brunatna, gładka, wewnętrzna brunatnoszara; domieszka piasku, niewielka ilość tłucznia kamiennego (tabl. XVII, 10). 2. Drobny fragment wylewu; powierzchnie brunatne, gładkie; domieszka tłucznia kamiennego, drobnoziarnistego, piasku (tabl. XVII, 11). 3. 43 fragmenty różnych naczyń, w tym: 20 o powierzchniach brunatnych, brunatnobrązowych, gładkich i szorstkich, 6 o powierzchniach ceglastobrunatnych, gładkich, 10 o powierzchniach beżowych, gruzelkowatych, 7 o powierzchniach ciemno i jasnoszarych, szorstkich.

Ar VIC z „rowów kontrolnych”

1. 2 fragmenty o powierzchni ceglastej, gładkiej.

Ar VIIC/a

1. Fragment wylewu naczynia z brzegiem nieznacznie pogrubionym, krawędzią zaokrągloną; powierzchnia jasnobrązowa, gładka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, tłucznia ceramicznego oraz piasku (tabl. XVII, 12). 2. Fragment pochodzący z brzośca naczynia profilowanego, powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, gładka, wewnętrzna brunatnoszara; domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, tłucznia ceramicznego, piasku (tabl. XVII, 13). 3. 44 fragmenty pochodzące z różnych naczyń, w tym 4 jasnobrunatne, ceglastobrunatne, szorstkie i gładkie, 12 fragmentów brunatnobrązowych, gładkich, 13 fragmentów jasnoszarych, brunatnoszarych, gładkich i szorstkich, 15 fragmentów o powierzchniach zniszczonych, nieokreślonych.

Ar VIIIA/a, b

1. 5 fragmentów, w tym: 3 fragmenty o powierzchniach jasnobrunatnych, gładkich, 2 o powierzchniach zniszczonych.

³ Metry bieżące – określenie stosowane przez autorkę badań.

Ar IXB

1. 66 fragmentów z różnych naczyń, w tym: 21 o powierzchniach brązowych, brunatnobrązowych, ciemnobrązowych, gładkich i szorstkich, 45 o powierzchniach jasnoszarych, gładkich i szorstkich, 11 fragmentów polepy, 3 grudki żużla.

2.1.1. Materiały średniowieczne

1. Fragment górnej części naczynia z brzegiem lekko wychylonym o ściętej horyzontalnie krawędzi; powierzchnie brunatnoszare, gładkie; w domieszce tłuczeń ceramiczny, piasek (Ar I D/d) (tabl. XVII, 15). 2. Fragment brzuśca z ornamentem poziomych linii rytych, powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna

ciemnobrunatnoszara; domieszka tłucznia ceramicznego, duża ilość piasku (Ar VIII Aa) (tabl. XVII, 16). 3. Drobną fragment pochodzący z brzuśca naczynia z ornamentem poziomych linii rytych, powierzchnia zewnętrzna brunatnoszara, szorstka, wewnętrzna ciemnoszara; domieszka tłucznia kamiennego drobnoziarnistego, piasku (z obiektu 7) (tabl. XVII, 17). 4. Fragment z brzuśca z ornamentem poziomej linii rytej; powierzchnie brunatnoszare, szorstkie, domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, duża ilość piasku (Ar VIII A jama 6) (tabl. XVII, 18). 5. Fragment brzuśca z ornamentem czterech falistych linii rytych; powierzchnia zewnętrzna jasnobrunatna, gładka, wewnętrzna ciemnobrunatna; domieszka tłucznia ceramicznego, tłucznia kamiennego (Wykop I mb. 10–15) (tabl. XVII, 19).

3. ANALIZA ŹRÓDEŁ

3.1. ŹRÓDŁA NIERUCHOME

Na osadzie w Baranowie Sandomierskim zlokalizowano 8 obiektów o różnej funkcji. Niestety, bardzo często już odtworzenie konstrukcji, a nawet rozmiarów obiektów, sprawia trudności. Nie wszystkie posiadają wystarczającą dokumentację, a część wykonana jest w sposób nie pozwalający na pełne jej wykorzystanie. Duże ograniczenie w interpretacji sprawia fakt nie pełnego odsłonięcia niektórych obiektów (obiekt nr 2, 3, 4, brak północnej granicy obiektu 8), a w przypadku obiektu nr 2 właściwie analiza jest niemożliwa. Ponadto brak zaznaczonych w rzutach poziomych śladów po słupach, które rysują się jednak w profilach. Jedynie w przypadku obiektu nr 7 autorka badań zasygnalizowała obecność śladów po „kołkach”. Mimo to, można jednak podjąć próbę wyróżnienia obiektów o charakterze mieszkalnym i obiektów powstałych w wyniku działalności gospodarczej.

Obiekty mieszkalne

Za budynki mieszkalne uznano obiekty 6 i 7. Pierwszy z nich to budynek zagłębiony, posiada wymiary: szerokość – 3,15, długość 3,40 m. W kulturze przeworskiej budynki zagłębione o takich parametrach są dość często spotykane (por. Z. Kobyliński 1988 – tabela I, s. 19). Odnotowano tu znaczną ilość materiału archeologicznego (722 fragmenty z różnych naczyń, tj. 32,4% całego zbioru), a także niewątpliwie ślad paleniska. Niestety znaczne zniszczenie nie pozwala na odtworzenie kształtu ani określenie jego miąższości. Było to niewątpliwie palenisko założone bezpośrednio na dnie chaty, bez żadnych dodatkowych konstrukcji. Są one często spotykane w obiektach mieszkalnych kultury przeworskiej, uważane za najprostszy typ przeznaczony do użytkowania krótkotrwałego (I. Jadczykowa 1983, s. 216).

Na rzucie poziomym obiektu 6 nie zaznaczono śladów po słupach. Na profilu, założonym wzdłuż osi obiektu północ – południe, widoczne są jednak dwa zagłębienia, które można uznać za takie ślady. Można je interpretować jako elementy konstrukcyjne dachu na sochę i ślepię. Konstrukcja ta charakterystyczna jest dla większości mniejszych budynków wgłębionych w ziemię w kulturze przeworskiej (K. Godłowski 1969, s. 319). Polega ona na umieszczeniu pionowych belek – soch wzdłuż osi podłużnej budynku, na których wsparta jest po-

zioma belka – ślepię (I. Jadczykowa 1983, s. 209). Najczęściej stosowany był układ trzech słupów na obu ścianach szczytowych, z których środkowy pełnił funkcję sochy (K. Godłowski 1969, s. 319–320). Belki te mogły znajdować się na zewnątrz chaty (sochy zewnętrzne) lub w jej obrębie (sochy wewnętrzne) (I. Jadczykowa 1983, s. 210). Niejednokrotnie ustawiano dodatkowe słupy podpierające ślepię wewnątrz jamy, nie dokładnie w linii ścian szczytowych (Z. Kobyliński 1988, s. 31). W przypadku obiektu 6 z Baranowa należy domyślać się układu z dwiema sochami: w ścianie północnej i południowej. Niewątpliwie mielibyśmy tu do czynienia z sochami wewnętrznymi. Być może podobną konstrukcję posiadał budynek oznaczony jako jama nr 1 z osady w Krzemienicy datowany na fazy B2–C1a (J. Podgórska-Czopek 1998, s. 155, ryc. 3). Podobne obiekty znane są z innych osad z terenu Polski południowo-wschodniej np. z Otałęży, obiekty 7 i 23 datowane na schyłek okresu wczesnorzymskiego lub początek młodszego okresu rzymskiego (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 148, ryc. 9, 22) czy obiekt 5 z osady w Mielcu, datowanej ogólnie na fazy B2/C1–C1 (P. Mitura 1999, s. 143, ryc. 2). Przy użyciu takiej konstrukcji mógł też być wzniesiony obiekt 6 z Pasiaki Otfinowskiej pochodzący ze schyłku fazy A2 lub początku A3 (A. Szpunar 1994, s. 180, ryc. 22).

Drugi obiekt z Baranowa uznany za budynek mieszkalny (7) posiadał wymiary 3,60×4,60 m i głębokość 0,80 m. W jego obrębie nie zauważono paleniska ani śladów po słupach. Autorka badań zaobserwowała jednak w kontekście obiektu obecność niewielkich śladów po „kołkach”. Mógł by to być dowód na zastosowanie w tym przypadku ścian o konstrukcji plecionkowej, nie wzmocnionych grubszymi słupami. Takie ściany najczęściej wznoszono głównie z prętów wierzbowych, rzadziej brzoźowych i leszczyny (J. Pyrgała 1972, s. 232). Być może fakt odkrycia bardzo nielicznych budynków z tą konstrukcją w kulturze przeworskiej spowodowany jest właśnie „przeoczeniem” takich nieznanych śladów.

Jamy gospodarcze

Jamami określamy najczęściej nie dające się bliżej sprecyzować pod względem funkcjonalnym obiekty. Zasadniczo występują w wielu punktach osad kultury przeworskiej. Zarówno w rzutach poziomych jak i w profilach wykazują dużą różnorodność form. Na omawianym stanowisku odsłonięto 4 obiekty,

które można w ten sposób określić (ob. 1, 3, 4, 5). W rzucie poziomym jamy owe posiadają kształt zbliżony do owalu (ob. 1, 3?, 4?) lub nieregularny (ob. 5). Przekroje są nieckowate (ob. 1, 5) lub nieregularne (ob. 4).

Tylko jamy 4 i 5 zawierały większą ilość fragmentów ceramiki. W przypadku jamy 3 nie stwierdzono materiału archeologicznego. W obiekcie 4 odnotowano ogółem 59 fragmentów różnych naczyń oraz 3 grudki żelaza, natomiast z jamy 5 uzyskano 93 fragmenty ceramiki. W obrębie obiektu nr 1 stwierdzono tylko 1 niewielki fragment ceramiki. Być może w przypadku tej jamy należy liczyć się z obecnością wbitego słupa. Omawiane obiekty nie są głębokie. Ich miąższość wynosi od 0,20–0,40 m. Jest to bardzo powszechny typ obiektów, który występuje na całej prowincji kultury przeworskiej. Najbliższe analogie znajdują się na osadzie w Otałęży (J. Podgórska-Czopek 1999, s.148).

Obiekt produkcyjny

W obiekcie 8 o wymiarach 3,50×3,90 m odnotowano nagromadzenie węgla drzewnego, polepy oraz żużla żelaznego. Wystąpiło tu palenisko, którego średnica wynosi ok. 0,70 m, natomiast miąższość ok. 0,20 m. W bezpośrednim sąsiedztwie paleniska znajdowało się skupisko żużli. W obrębie całego obiektu 8 materiał ceramiczny wystąpił nielicznie. Należy więc najprawdopodobniej interpretować go jako ślad warsztatu związanego z obróbką żelaza. Z osady w Sobieszynie pow. rycki na stan. 14 pochodzi obiekt, w którym również wystąpiła koncentracja dużych brył polepy. W pobliżu obiektu w warstwie kulturowej odnotowano dużą ilość żużla. Obiekt zinterpretowano jako pozostałość po piecu do wypału żelaza (P. Łuczkiwicz 2002, s. 161). Nieco odległą analogię odnaleziono na osadzie w Chróścicach pow. opolski. Tutaj w jamie 1, mającej kształt nieregularnego owalu, wystąpił węgiel drzewny oraz polepa. Natomiast przy ścianie wschodniej zalegał żużel, przyjmujący postać kopczyka (Z. Trudzik 1958, s. 62). Jednak autor badań sugeruje, że żużel w tym wypadku mógł być złożony po zakończeniu użytkowania jamy. Stanowiska, na których odnotowano żużel żelazny występują również po prawej stronie Wisły. Przykładem może być osada w Otałęży, gdzie żużel był znajdowany luźno oraz w niektórych jamach. Wystąpiły tu również bryłki rudy darniowej, a więc niewątpliwie miała tu miejsce produkcja żelaza (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 149).

Pomimo przebadania bardzo niewielkiej części osady zlokalizowano tu obiekty zróżnicowane funkcjonalnie. Ponadto, obiekty reprezentują różne techniki wzniesienia (obiekt zagłębiony z konstrukcją słupową, obiekt niesłupowy, zagłębiony).

Niestety przebadany obszar nie jest wystarczający, aby potraktować go jako próbę reprezentatywną do opisu organizacji struktury przestrzennej w obrębie osady. Prawdopodobnie jest to typ osady, na której obiekty gospodarcze występują w bezpośredniej bliskości budynków mieszkalnych. Należy przypuszczać, iż autorka badań nie uchwyciła centralnego punktu osady lecz raczej którąś z granic jej zasięgu (być może zachodnią).

3.2. CERAMIKA

Analogicznie do większości osad kultury przeworskiej ceramika ze stanowiska w Baranowie Sandomierskim jest silnie rozdrobniona. Całkowicie zrekonstruowano tylko jedno naczynie (tabl. VI, 1). Niestety, to właśnie ceramika stanowi podstawę datowania osady. Jak wiemy, dla wielu badaczy kryteria technologiczne dla ustalenia chronologii mają wartość „orientacyjną i względną” (K. Godłowski 1977, s. 166), z drugiej strony istnieje model tzw. datowania technologicznego (J. Bednarczyk 1996; L. Czerniak, A. Koško 1980), który może znaleźć tu zastosowanie.

Ogółem ze stanowiska nr 1 wydobyto 2230 fragmentów różnych naczyń datowanych na okres rzymski. Ilość poszczególnych części morfologicznych prezentuje tabela I.

Tabela I

Ilość części morfologicznych naczyń z Baranowa Sandomierskiego

	Brzegi	Dna	Brzuśce	Ucha	Razem
N	121	48	2057	4	2230
%	5,29	2,15	92,25	0,17	100,0

W analizowanym materiale wydzielić można wyraźnie różniące się grupy technologiczne (Gt). Różnią się one sposobem uformowania, wykończeniem powierzchni zewnętrznych i wewnętrznych, grubością oraz ilością i rodzajem domieszki. W analizowanym zbiorze wyróżniono sześć grup technologicznych i trzynaście podgrup (Pgr) (tabela II). Są to:

Gt I – ceramika obustronnie brunatna (odmiany o powierzchniach szarobrunatnych, brunatnocęglastych oraz brunatnobrązowych);

Pgr: II – o powierzchniach gładkich, cienkościennych, z domieszką drobnoziarnistego tłucznia kamiennego, piasku, a także średniościennych ze średnią ilością średnioziarnistego tłucznia kamiennego, piasku i miki;

Tabela 2

Udział poszczególnych jednostek systemu technologicznego ceramiki z Baranowa Sandomierskiego

Gt	I		II			III		IV		V		VI		I	?	Razem
N	685		924			13		12		134		318		5	135	2230
%	31		41,4			0,6		0,5		6		14,3		0,2	6	100
Pgr	1	2	1	2	3	1	2	1	2	1	2	1	2	1a	1b	
N	152	533	679	74	171	8	5	5	7	43	91	99	219	3	2	
%	7	24	30,4	3	8	0,4	0,2	0,2	0,3	2	4	4,5	9,8	0,13	0,08	

potrak-
anizacji
nie jest
bezp-
zypusz-
u osady
dnia).

vorskiej
jest sil-
o jedno
stanowi
czy kry-
wartość
, z dru-
icznego
ry może

mentów
poszcze-

abela 1
wa

Razem
2230
100,0

wyrażnie
e spos-
ętrznym
omieszk-
nologicz-

wierzch-
runatno-

domiesz-
i, a także
tłucznia

abela 2

Razem
2230
100

I2 – o powierzchniach szorstkich średnio i grubościenna, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego;

Gt II – o powierzchni zewnętrznej brunatnej, wewnętrznej czarnej lub ciemnoszarej;

Pgr: II1 – powierzchnia zewnętrzna szorstka, wewnętrzna zagładzana, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego;

II2 – powierzchnia zewnętrzna chropowata, wewnętrzna zagładzana, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego;

II3 – powierzchnie gładkie, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego;

Gt III – o powierzchniach beżowych;

Pgr: III1 – o powierzchniach gruzełkowatych, średniościenna, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego;

III2 – o powierzchniach szorstkich, średniościenna, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego;

Gt IV – o powierzchniach obustronnie czarnych;

Pgr IV1 – o powierzchniach gładkich, z domieszką drobnoziarnistego tłuczni kamiennego, piasku;

IV2 – o powierzchniach szorstkich, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego;

Gt V – o powierzchniach czernionych;

Pgr: V1 – o powierzchniach lśniących,

V2 – o powierzchniach matowych;

Gt VI – o powierzchniach obustronnie szarych, ciemnoszarych, jasnoszarych oraz brązowoszarych;

Pgr VI1 – o powierzchniach gładkich, ze średnią ilością średnioziarnistego tłuczni kamiennego, piasku i miki,

VI2 – o powierzchniach szorstkich, ze średnią i dużą domieszką piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy w grupie ceramiki ręcznie lepionej kultury przeworskiej ilościowo dominuje grupa technologiczna II – ceramika o powierzchni zewnętrznej brunatnej, wewnętrznej czarnej lub ciemnoszarej (41,5%), w której zdecydowaną przewagę ma podgrupa technologiczna II1 (powierzchnia zewnętrzna szorstka, wewnętrzna zagładzana) ze średnią i dużą ilością domieszki piasku i tłuczni kamiennego, średnio i gruboziarnistego oraz tłuczni ceramicznego – 30,4%. Druga pod względem liczebności jest gt. I, a w niej pgt I2 (ceramika o powierzchniach szorstkich średnio i grubościenna) – 24%. Natomiast 6% udziału w omawianym zbiorze cechuje ceramikę czernioną o matowych i lśniących powierzchniach. Podobny udział odnotowany jest na większości osad o zbliżonej chronologii. Ceramikę czernioną wraz z pgt II należy uznać za tzw. ceramikę stołową. Wszystkie fragmenty posiadały domieszkę schudzącą.

Od ceramiki kultury przeworskiej wyraźnie odróżnia się ceramika „celtycka”, zarówno średniościenna ceramika siwa jak i grafitowa. Tworzy ona grupę technologiczną 1, z podgrupami 1a i 1b.

Gt 1 – ceramika ze śladami zastosowania koła garncarskiego,
Ptg: 1a – grafitowa,
1b – siwa.

3.2.1. Naczynia ręcznie lepione

Wśród omawianych naczyń można wydzielić kilka odmian den oraz wylewów.

Brzegi naczyń ukształtowane są dość różnorodnie. Można wśród nich wyróżnić kilka wariantów:

Wariant a, to brzegi bardzo mocno odchylone na zewnątrz, są to głównie naczynia średniościenne i cienkościenna. Reprezentowane są przez 13 brzegów (I: 3; III: 4, 5; IV: 4, 9; VI: 1, 3; XI: 6; IX: 9; XII: 10; XV: 6; XVI: 13, 18).

Wariant b, reprezentowany jest przez brzegi odchylone.

Tutaj możemy przydzielić aż 61 brzegów (I: 4, 5, 8, 9; II: 1, 2, 4; III: 1, 3; IV: 5, 6, 7; V: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9; VI: 2; VII: 1, 2, 4, 5, 9; VIII: 6; IX: 1, 4, 5, 7; X: 5, 11, 12; XI: 1, 2, 3, 12; XII: 2, 5, 12; XIII: 1, 4, 6; XIV: 6, 7, 9, 11; XV: 4, 5, 7, 9, 10; XVI: 4, 10, 12; XVII: 2, 6, 8, 9, 11, 15).

Wariant c, to egzemplarze o brzegu pionowo ustawionym, zarówno prostym jak i pogrubionym.

Takie brzegi charakterystyczne są dla 26 naczyń (I: 10, 11; II: 8; V: 11; VI: 12; VII: 8, 12; X: 1; XII: 3, 6, 9; XIII: 7, 9, 10, 11, 12; XIV: 1, 11; XVII: 4, 5, 7, 10, 14, 12; XVI: 7, 9).

Wariant d są to brzegi nachylone do środka.

Do tej kategorii należy 18 fragmentów (III: 7; VI: 6, 9, 10; VII: 6; VIII: 7; IX: 3; X: 6, 7; XII: 13, 11; XIII: 5; XIV: 8, 10, XV: 8; XVI: 3; XVII: 3, 4).

Zdecydowana większość to brzegi mniej lub bardziej zgrubiałe. Krawędzie są zaokrąglone lub ścinane na różnych płaszczyznach (od wewnątrz, od zewnątrz, prosto). Niestety, nie wszystkie brzegi można powiązać z odpowiednimi formami naczyń.

Wydaje się, że naczynia cienkościenna wykazują starannejsze potraktowanie brzegów.

Dna naczyń są przeważnie płaskie. Świadczą one o formowaniu na płaskich zapewne nieruchomych podstawkach (P. Poleska 1986, s. 152). Znaczny procent wszystkich den stanowią dna wyodrębnione od ścianek naczyń (75,5%). Takie wyodrębnienie uzyskiwano poprzez „rozciągnięcie” na zewnątrz brzegów (tabl. I: 7; IV: 1, 3; V: 13; VI: 5, 7; X: 9, 10; XII: 1; XIII: 2, 8; XIV: 12; XVI: 2) lub też przez cylindryczne ukształtowanie (tabl. II: 7; III: 2; V: 14; VI: 13; VII: 13; VIII: 3; X: 2; XI: 4; XII: 15; XIV: 13; XVI: 1 – zob. W. Bender, B. Barankiewicz 1962, tabl. V: 12; VII: 12; X: 18).

Niektóre wyodrębnione dna oddzielone są od części przydennej krawędzią zaokrągloną lub tylko nieco „złagodzoną” (tabl. I: 1, 12; II: 9; V: 12; VI: 8; VIII: 5, 8; X: 4; XI: 5; XV: 1, 3).

Kilka naczyń charakteryzuje się posiadaniem den nie wyodrębnionych (tabl. II: 6; VII: 10; VIII: 2, 4; IX: 2, 8; X: 3; XI: 10; XIII: 3; XIV: 14; XV: 2; XVI: 14). Jedno naczynie posiada dno wyodrębnione w stopkę (tabl. VI: 1). W większości dna były nieco grubsze niż ścianki. Jednak, zwłaszcza w grupie ceramiki cienkościennej, posiadają grubość równą grubości ścianek. Na analizowanych fragmentach nie zauważono większych różnic w potraktowaniu powierzchni den w stosunku do pozostałych powierzchni naczyń.

Różnice technologiczne tj. surowiec, domieszka, grubość ścianek, dały podstawę do wyróżnienia w inwentarzu ceramicznym dwóch zasadniczych grup naczyń. Grupa I to naczynia cienkościenne i średniościenne pełniące zapewne funkcję zastawy stołowej. Grupa II – naczynia średnio i gruboziarniste charakteryzujące się mniej dokładnym potraktowaniem powierzchni, w literaturze określane jako „ceramika kuchenna” (por. np. P. Poleska 1986, s. 153). Natomiast podstawę do wydzielenia poszczególnych typów naczyń dało uformowanie danego fragmentu naczynia. Należy się spodziewać, że pozostaje ono w związku z pierwotnie pełnioną przez te naczynia funkcją (T. Dąbrowska 1973, s. 500).

Niewątpliwie kryterium funkcji powinno być jednym z aspektów badań nad typologią naczyń. Jednak nie zawsze można przyjąć jednoznacznie, że forma naczynia jest zdeterminowana przez jego funkcję lub odwrotnie (M. Stasiak 1994, s. 46). Bardzo słuszne wydaje się stwierdzenie Teresy Liany, że wśród ceramiki lepionej ręcznie właściwie brak jest identycznych naczyń (T. Liana 1970, s. 433). Ponadto należy zawsze brać pod uwagę tzw. indywidualizm wytwórcy.

Na osadzie w Baranowie udało się określić typologicznie 49 naczyń. Grupa I, jak wspomniano wyżej, reprezentowana jest przez egzemplarze cienko- i średniościenne, brunatne oraz czernione, będące przykładem tzw. ceramiki stołowej. Jest to typ II oraz V1 i V2. Naczynia te są wykonane z gliny schudzonej przeważnie bardzo drobną domieszką. Zwłaszcza typ V1 charakteryzuje się doskonałym wyglądem. Grupa II to naczynie średnio i grubościenne. Wykonano je z gliny zawierającej bardzo często domieszkę gruboziarnistą. Ich powierzchnie nie wykazują tak dokładnego potraktowania jak w grupie pierwszej. Należy naczynia tej kategorii uznać ze tzw. ceramikę kuchenną. Jest to przede wszystkim grupa technologiczna II1 oraz II2, a także IV2 i III1 i III2.

GRUPA I. CERAMIKA STOŁOWA

Wazy

Do tej grupy należą naczynia o dwustożkowatym brzuścu, których średnica wylewu zwykle jest niewiele mniejsza od największej wydętości brzuśca (T. Liana 1970, s. 439). Z osady w Baranowie pochodzi 4 fragmenty naczyń o czernionych, znakomicie wygładzonych powierzchniach, które można zakwalifikować do tej kategorii naczyń (tabl. I, 4; IV, 6; IX, 9; XVI, 13). Jest to egzemplarz o brzegu odchylonym, lekko pogrubionym (I, 4), o brzegu odchylonym, prostym (IV, 6) oraz o brzegach mocno wychylonych na zewnątrz, pogrubionych (IX, 9; XVI, 13). Średnice wylewów wynoszą od 14 do 22 cm. Fragmenty te są zbliżone do naczyń typu II/3 wg Teresy Liany (T. Liana 1970, s. 439). Ponadto część niewielkich cienkościennych fragmentów może pochodzić z naczyń tego typu (tabl. I, 3; II, 5; VII, 3; VIII, 4; XII, 8; XIV, 13). Być może fragment o powierzchni zewnętrznej jasnobrunatnej z bardzo niewielką ilością domieszki piasku również pochodzi z naczynia wazowatego, silnie profilowanego bez wyodrębnionej szyjki (tabl. I, 3).

Takie egzemplarze występują w materiale większości osad datowanych na wczesny okres rzymski (Otałęż, stan. 1 – J. Podgórska-Czopek 1999, tabl. XXXI, 11, Mielec, stan. 16 – P. Mitura 1999, ryc. 9, 5; Pasieka Otfinowska, stan. 1 – A. Szpunar 1994,

tabl. VIII, a). Bardzo licznie reprezentowane są te formy na nieodległym, znajdującym się po drugiej stronie Wisły, cmentarzysku w Grzybowie (K. Garbacz 2000, tabl. V, 5; XXXIV, 6; XXXIX, 1; LI, 8). Typ ten, występujący przez cały wczesny okres rzymski, jest uważany za jeden z wyznaczników tej fazy (T. Liana 1970, s. 439).

Kubki, garnuszki

Wśród cienkościennych naczyń ze zbioru ceramiki z Baranowa wyróżniono 2 egzemplarze cechujące się niewielkimi rozmiarami, z których jeden posiada powierzchnie brązobrunatne, gładkie z niewielką ilością domieszki piasku, miki oraz drobnoziarnistego tłucznia kamiennego (tabl. IV, 5). Powierzchnie drugiego są czarne, również gładkie (tabl. XVII, 5). Analogiczne naczynie przyjęto do grupy cylindrycznych kubków (P. Poleska 1986, tabl. I, 15, 23 – tu również bez zachowanych uch) jak również do kategorii cylindrycznych garnuszków (A. Szpunar 1994, tabl. XXII, g). Wydaje się, iż fragmenty z Baranowa są bliższe formie z Pasieki Otfinowskiej o identycznej barwie i domieszce jak drugie z wyżej omawianych naczyń. Obiekt z Pasieki, w którym wystąpił ten egzemplarz został wydатовany na fazę A2 lub A3 (A. Szpunar 1994, s. 192). Ponadto w obiekcie 6 na głębokości 45–50 cm znaleziono cienkościenne, gładki fragment o krawędzi prawdopodobnie facetowanej (tabl. V, 9). Niestety nie można jednoznacznie ustalić jego chronologii⁴.

Misy, czarki

W analizowanym materiale do tej kategorii naczyń należy być może zaliczyć 22 fragmenty (tabl. VIII, 9; XVII, 6). Są to jednak egzemplarze cechujące się złym stanem zachowania, aczkolwiek wykonane są bardzo starannie. Należą do grypy technologicznej V1 oraz V2. Żaden z fragmentów nie jest zdobiony. Należy je zaliczyć do odmian mis i czarek o zaokrąglonym profilu. Ten typ naczyń licznie występuje w materiałach kultury przeworskiej, stanowiąc formę raczej długotrwałą. Jednak poprzez analogie do naczyń współwystępujących z wyżej omawianymi należy je datować dość ogólnie na wczesny okres rzymski.

Naczynie miniaturowe

Tak niewątpliwie należy określić jedno naczynie z osady w Baranowie (tabl. XI, 13). K. Godłowski sugerował, iż są to naczynia pełniące rolę zabawek, a nawet łączył ich wykonanie z działalnością dzieci (K. Godłowski 1977, s. 145, 146). Omawiany egzemplarz cechuje się starannym wykonaniem oraz dokładnym wyglądem czernionych powierzchni. Poza wymienionymi cienko i średniościennymi naczyniami istnieje spora grupa ułamków, które ze względu na swą fragmentaryczność nie pozwalają na ścisłe określenie typologiczne.

GRUPA II. CERAMIKA KUCHENNA

Garnki

Są to naczynia stanowiące najliczniejszą grupę wśród materiałów z osady w Baranowie. Wykonane są z gliny z domiesz-

⁴ Fragment ów konsultowałem z dr. T. Bochnakiem, dr J. Rodzińską-Nowak oraz mgr A. Reszczyńską. Za udzieloną pomoc serdecznie dziękuję.

ką średnio, a często gruboziarnistą. Ich powierzchnie są mniej dokładnie potraktowane, szorstkie, czasem chropowate. Ponieważ różnią się znacznie cechami morfologicznymi, zdecydowano o podziale ich na kilka odmian.

Odmiana 1. Naczynia z baniastym brzuścem. W zestawie omawianych form występują zarówno egzemplarze z pionowo ustawionym brzegiem (tabl. II, 4; XII, 9; XIII, 9, 11; XIV, 1; XV, 5, 9), jak również z wywiniętym na zewnątrz brzegiem (tabl. IV, 9; XIII, 6; XV, 4).

Analogie do tego typu form znane są z szeregu stanowisk z wczesnego okresu rzymskiego. Być może do odmiany z brzegiem ustawionym pionowo należy zaliczyć naczynie znalezione na osadzie w Otałęży (J. Podgórska-Czopek 1999, tabl. XXXI, 4). Garnki odmiany 1 posiadają średnice wylewu od 20 do 22 cm (wyjątek, naczynie o średnicy 15 cm – tabl. XV, 9). Brzegi wylewów są wyraźnie wyodrębnione, nieznacznie pogrubione (tabl. XIII, 6; XIV, 1; XV, 5, 9) lub proste (tabl. II, 4; IV, 9; XII, 9; XIII, 9, 11; XV, 4). Krawędzie są zaokrąglone, tylko w 2 przypadkach ścięte prosto (tabl. II, 4; XIII, 11).

Odmiana 2. Garnki z zaokrąglonym załomem i odgiętym na zewnątrz brzegiem. Są reprezentowane równie licznie. Także wśród naczyń tej odmiany występują dodatkowe różnice, jednak łączy je sposób uformowania brzegu, który jest esowato wygięty. Powierzchnie są słabo wygładzone, szorstkie, brzusiec raczej mało wydęty, krawędź wychylona na zewnątrz (tabl. II, 1; IV, 7; VI, 3; IX, 7; XI, 1, 12; XIV, 9; XV, 6; XVI, 8). Według typologii Teresy Liany jest to grupa V (T. Liana 1970, s. 439).

Naczynia te są bardzo powszechne głównie w materiałach osadowych kultury przeworskiej, gdzie występują od fazy B2 do C2 okresu rzymskiego (K. Godłowski 1977, s. 128–136).

Odmiana 3. Garnki szerokootworowe, jajowate. To egzemplarze o łagodnie zaokrąglonym brzuścu. Górna część naczynia jest ustawiona pionowo lub lekko ukośnie (tabl. I, 10, 11; V, 11; VI, 6, 9, 10; VII, 6; IX, 3; X, 1; XIII, 10; XV, 8; XVI, 3). Naczynia te należy utożsamiać z typem IV/2 wg T. Liany, który datowany jest na fazę B2, a sporadycznie pojawia się w B1 (T. Liana 1970, s. 439).

Odmiana 4. To naczynia bardzo zbliżone do form poprzednich, ale charakteryzują się bardziej ostrym załomem brzuśca i większym nachyleniem górnej części naczynia (tabl. XII, 11, 13). Egzemplarze te zbliżone są do grupy III wg Teresy Liany. Natomiast według typologii Kazimierza Godłowskiego są to tzw. garnki z dwustożkowatym załomem (K. Godłowski 1977, s. 126–128). Wydaje się, iż tę formę reprezentuje również naczynie z niezachowaną górną partią (tabl. III, 20). Być może do tej odmiany należy też zaliczyć naczynie pochodzące z ara ID/d (tabl. XIV, 7). Tutaj ostry załom brzuśca znajduje się zdecydowanie powyżej domniemanej wysokości naczynia.

Natomiast trzech naczyń nie zaliczono do żadnej z wymienionych odmian. Pierwsze z nich to cienkościenne naczynie, które przydzielono do ceramiki kuchennej z racji jego rozmiarów (średnica 22 cm) oraz z powodu szorstkich powierzchni (tabl. III, 2). Jest to prawdopodobnie rodzaj naczynia jajowatego lub beczułkowatego, ale bardzo słabo profilowanego. Drugie naczynie to również forma słabo profilowana, o powierzchni gładkiej, nierównej (tabl. V, 1). Bardzo podobne naczynie znaleziono w Tarnowcu na stanowisku 1 (A. Okoński, A. Szpunar

1999, Ryc. 17a), gdzie jego chronologię ustalono na fazę B2b lub początek B2/C1 (A. Okoński, A. Szpunar 1999, s. 177).

Brak zachowanej partii wylewowej oraz brzuśca nie pozwala na przydzielenie do którejś z odmian garnka z otworem w dnie (tabl. XIII, 1). Niewątpliwie nie służyło ono do przygotowania pokarmów. Naczyni takich używano do wyrabiania dziegiu. Podczas procesu smoła wydobywająca się z prażonej kory wyciekała otworem w naczyniu do wkopanego w ziemię koryta, którym spływała do podstawionej w tym miejscu kadzi (K. Moszyński 1929, s. 375). Identyczne naczynie wystąpiło w nieodległej osadzie w Otałęży (J. Podgórska-Czopek, 1999, tabl. IX, 6). Warto wspomnieć, że na naczyniu z Baranowa nie zachowały się jednak na ściankach ślady smoły.

Misy

W Baranowie do tej kategorii zaliczono 4 zrekonstruowane okazy. Są to egzemplarze szerokootworowe. Różnią się między sobą wielkością oraz sposobem uformowania brzuśców i wylewów. Pierwsze z nich to naczynie duże, szerokootworowe, gładkie o brzuścu prawdopodobnie półkulistym, krawędź jest lekko ścięta prosto (tabl. I, 9). Podobne naczynie (ale o powierzchniach czernionych) wystąpiło w osadzie w Mielcu stan. 16 (P. Mitura 1999, ryc. 10: 5). Drugie naczynie to prawdopodobnie fragment misy z górną częścią skierowaną ukośnie do środka o niewyodrębnionym brzegu (tabl. XIV, 8). Misy tego typu datowane są na fazę B2 (K. Godłowski 1977, s. 143). Dwie kolejne formy to egzemplarze o bardzo silnie wychylonych ściankach. Jedna z omawianych mis posiada brzeg wychylony silnie na zewnątrz (tabl. XII, 10), natomiast druga nie posiada wyodrębnionego brzegu (tabl. III, 5). Podobne formy odkryto wśród materiałów rzymskich na osadzie w Hłomczy (A. Muzyczuk, E. Pohorska-Kleja 1994, tabl. XV, 5, XII, 12–17). Uznane są tu za części stożkowatych mis lub pokrywek (A. Muzyczuk, E. Pohorska-Kleja 1994, s. 73, 82). Natomiast na osadzie w Otałęży, gdzie odkryto 5 takich egzemplarzy przydzielone zostały do kategorii lejkowatych kubków (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 154, tabl. II, 10, V, 15, VI, 3, VII, 6, XXV, 9).

Jako misę kreślono też stożkowate naczynie na stopce (tabl. VI, 1). Jest to dość nietypowa forma. Wydaje się, że pewne podobieństwo wykazuje okaz z osady w Otałęży, który tu jednak uznano za kubek z dnem uformowanym w stopkę (J. Podgórska-Czopek 1999, s. 154, tabl. VII, 6). Jako dużą misę lub rodzaj naczynia doniczkowatego należy określić formę o powierzchniach chropowatych, o średnicy dna 18 cm (tabl. VIII, 2).

Kubki

W inwentarzu z Baranowa zachowały się 2 fragmenty, które można interpretować jako ucha od kubków (tabl. III, 6; XII, 4). Są to okazy wałeczkowate, spłaszczone (tabl. III, 6; XIII, 4). Ponadto jeden dość gładki fragment określono jako uchwyt od czerpaka (tabl. XIV, 2).

Pokrywka

W obiekcie 6 odnaleziono rzadko spotykaną formę, którą ostatecznie uznano za fragment pokrywki (tabl. VIII, 1)⁵. Eg-

⁵ Za konsultacje dotyczące interpretacji tego fragmentu dziękuję dr. T. Bochnakowi, dr J. Rodzińskiej-Nowak, mgr G. Kiferlingowi, mgr A. Reszczyńskiej.

zemplarz ten posiada bardzo dużą średnicę (ok. 30 cm) i nie jest w takiej formie znany z innych materiałów kultury przeworskiej. Jako pokrywę, ale o znacznie mniejszej średnicy interpretowane są fragmenty pochodzące z osady w Tarnowcu datowanej na fazy B2 i B2/C1 (A. Szpunar, J. Okoński 2004, s. 482, tabl. 1b–e, h; 8f–h). oraz przykłady z osady w Hłomczy (A. Muzyczuk, E. Pohorska-Kleja 1994, s. 83, tabl. XII). Faktura i technologia pozwala z całą pewnością stwierdzić, iż jest to fragment współczesny pozostałym materiałom z osady w Baranowie. Na tym etapie badań nie można bliżej określić owego egzemplarza.

Talerze

Tak określono dwa fragmenty (tabl. V, 10; XVI, 6). Pierwszy z nich to tzw. talerz – placek. Natomiast drugi egzemplarz posiada krótki, wyciągnięty w górę brzeg. Jest to okaz dość nietypowy. Dno talerza nie jest bowiem wygięte łukowo, jak powinien być uformowany typowy talerz. W związku z tym naczynie prawdopodobnie miało kształt o zarysie prostokątnym.

3.2.1.1. Zdobnictwo naczyń lepionych ręcznie

Bardzo niewielka część naczyń w inwentarzu z Baranowa posiada zdobienie. Można jednak zaobserwować różnice w sposobie ornamentowania naczyń cienkościennych o powierzchniach gładkich w porównaniu do naczyń o ściankach grubszych i mniej dokładnie potraktowanych powierzchniach czyli tzw. kuchennych. W grupie I ceramika zdobiona jest delikatnym rytym ornamentem geometrycznym, ułożonym prawdopodobnie w pasma (tabl. IX, 6) lub ornamentem paznokciowym (tabl. IV, 6, 8). Jedno naczynie posiada motyw pojedynczej dookólnej linii rytej, podkreślającej załom brzośca (tabl. IX, 9).

Wśród ceramiki grupy II występują dwa rodzaje zdobienia. Pierwszy z nich to ornament dołków palcowych, prawdopodobnie dookólnych (tabl. VII, 11, 9; IX, 7; XI, 7). Na jednym fragmencie odciski palców wystąpiły na krawędzi naczynia (tabl. VII, 9). Na pozostałych dołki rozłożone były równomiernie tuż pod partią wylewową. Jest to typ dołków palcowych bez śladów odbicia paznokcia. Chronologia tego rodzaju ornamentowania jest szeroka. Występuje on od schyłkowej fazy młodszego okresu przedrzymskiego, poprzez cały okres wczesnorzymski i trwa do wczesnej fazy późnego okresu rzymskiego, kiedy wychodzi z użycia (K. Godłowski 1977, s. 160).

Drugi rodzaj ornamentu, który wystąpił na naczyniach z omawianej osady, to linie ryte mające postać ukośnych, poziomych lub krzyżujących się bruzd (tabl. III, 8; V, 8; VI, 4; X, 13; XIV: 3–5; XVI, 11). Jest to najczęstszy ornament na ceramice tego typu. We wszystkich przypadkach linie ryte są raczej płytko. Ornament ten pojawia się już w fazie B₁, w dużej ilości występuje na naczyniach z osad z fazy B₂, zanik następuje w fazie C₂ (K. Godłowski 1977, s. 158). Ornamentem poziomych (tabl. XVII, 16–18) i falistych (tabl. XVII, 19) linii rytých pokryte są fragmenty uznane za ceramikę średniowieczną.

3.2.2. Ceramika toczona

Ceramika ta to jedynie 0,2% całego zespołu. Są to grupy technologiczne 1a i 1b. Grupa 1b to ceramika siwa o technologii charakterystycznej dla wytwórczości celtyckiej. Reprezentowana jest przez dwa fragmenty den (tabl. XI, 10; XVI, 1). Grupę 1a reprezentują trzy ułamki naczyń grafitowych, z których dwa pokryte są charakterystyczną ornamentyką grzebykową (tabl. XVI, 5; XVII, 1). Występujące na nich ślady świadczą o zastosowaniu techniki obtaczania na kole garncarskim. Są to jednak zbyt małe fragmenty aby móc określić typ naczyń z jakich pochodzą. Utrudnia to znacznie ściślejsze określenie chronologii owej ceramiki na omawianej osadzie.

3.2.3. Ceramika średniowieczna

Pięć drobnych fragmentów ceramiki pochodzących z osady uznano za materiał średniowieczny (tabl. XVII, 15–19). Posiadają one ślady obtaczania na kole garncarskim, w masie ceramicznej zauważalna jest duża ilość domieszki piasku. Pokryte są ornamentem poziomych linii rytých (tabl. XVII, 16–18) oraz płytko rytých linii falistych (tabl. XVII, 19). Są to fragmenty tak drobne i mało charakterystyczne, iż należy je bardzo ogólnie datować na wiek X do XII⁶.

3.3. ANALIZA SPECJALISTYCZNA

Analizie chemicznej poddano grudki żelaza. Została ona przeprowadzona w Laboratorium Zakładu Badawczo Dosлідnicznego Huty Stalowa Wola. Badania wykazały, iż żużel ten przypomina raczej ubogą rudę żelazną ze stosunkowo niską zawartością wapnia i wysoką zawartością żelaza. Stanowi prawdopodobnie pozostałość rudy po redukcji żelaza. Jak wiemy rudy darniowe były łatwo dostępne dla ludności tego okresu. W odróżnieniu od rud miedzi i cyny, ruda żelaza występuje prawie na całym obszarze Polski. Miejscem ich zalegania były przeważnie tereny piaszczyste, a na takim obszarze leży osada w Baranowie. Ponadto ruda darniowa zalega płytko, zwykle bezpośrednio pod powierzchnią darni, na gł. 0,1 do 0,3 m (L. Rauht 1957, s. 190–191). Przypuszcza się, że do złoża dochodzono za pomocą prostych zagłębień o głębokości dochodzącej do kilku metrów. Wydobycie prowadzono również odkrywkami ciągłymi, które zasypywano po zakończeniu ich eksploracji (S. Orzechowski 2002, s. 49). Bardziej archaiczną formą pozyskiwania tego surowca było zbieranie użytecznych kopalin w miejscach ich naturalnych odsłonień, np. w dolinach rzek i miejscach naruszonych przez erozję (S. Orzechowski 2002, s. 48).

⁶ Za pomoc w wydatowaniu tych elementów dziękuję Prof. dr. hab. S. Czopkowi oraz mgr A. Lubelczykowi.

4. UWAGI KOŃCOWE

Przebadanie nieznacznej części osady w Baranowie Sandomierskim uniemożliwia rozstrzygnięcie kilku kwestii. Nie jesteśmy w stanie określić organizacji struktury przestrzennej w obrębie osady, a nawet jej zasięgu. Brak również danych do określenia podstaw gospodarki owej społeczności.

Natomiast nagromadzenie żużla w obiekcie 8 oraz jego obecność w innych obiektach oraz w warstwie kulturowej pozwala wysunąć przypuszczenie, iż obróbka żelaza miała duże znaczenie być może dla wszystkich członków osady. Z pośród ośmiu odkrytych na osadzie obiektów dwa to prawdopodobnie zagłębione budynki mieszkalne, z czego jeden posiada konstrukcję słupową.

Niestety nie stwierdzono układów stratygraficznych, które ułatwiłyby wskazanie różnic chronologicznych pomiędzy obiektami. Biorąc pod uwagę brak tzw. „dobrych datowników” datowanie zespołu oparto jedynie na materiale ceramicznym.

Prawdopodobny czas funkcjonowania osady należy zawrzeć we wczesnym okresie rzymskim po początek młodszego okresu rzymskiego. Najliczniej występują tu naczynia, które należy datować na starszy okres rzymski, fazę B2. Pewne elementy mogą jednak wskazywać na jego wcześniejszą fazę (B1). Są to tzw. naczynia z baniastym brzuścem z brzegiem ustawionym pionowo lub wywiniętym na zewnątrz, częste

zwłaszcza w tym stadium. Jednak najstarsze, nieliczne elementy pochodzą z okresu przedrzymskiego. Jest to garnuszek z pogrubionym brzegiem, który na podstawie analogii można datować na fazę A3. Ponadto w obiekcie 6 znaleziono wylew naczynia z lekko facetowanym brzegiem. W kontekście tak wczesnych materiałów zwraca uwagę fakt wystąpienia na osadzie ceramiki celtyckiej, grafitowej i siwej wykonanej przy użyciu koła garncarskiego. Coraz częściej takie materiały są odnotowywane w tej części Kotliny Sandomierskiej. W niedalekim sąsiedztwie Baranowa ceramikę grafitową zlokalizowano bowiem na osadzie w Kliszowie, pow. Mielec (S. Czopek 2003, s. 80).

W Tarnobrzegu-Zakrzowie odkryto szklaną bransoletę celtycką (J. Podgórska-Czopek, S. Czopek 1991, s. 103), a w Turbii, pow. Tarnobrzeg wystąpiła ceramika malowana (M. Zeylandowa 1966, s. 225). Wszystko wskazuje na to, iż materiały te występują w kontekście kultury przeworskiej, a więc jest to zupełnie inna sytuacja niż w enklawie nadszańskej. Podobieństw należało by szukać raczej w grupie tynieckiej, i stamtąd przypuszczalnie szedł prąd wpływów wzdłuż Wisły. Niewątpliwie dalsze prace terenowe naświetlą nam ten tak niejasny jeszcze obraz sytuacji kulturowo-osadniczej w północnej części Kotliny Sandomierskiej.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Bednarczyk J.
1996 *W poszukiwaniu trendu – z badań nad systemem technologicznym ceramiki kruszańskiej kultury przeworskiej*, [w:] *Studia i materiały do dziejów Kujaw – Niżu Polski*, t. 6, Inowrocław, s. 165–171.
- Bender W., Barankiewicz B.
1962 *Osada z okresu rzymskiego w Wólce Łasieckiej, pow. Łowicz*, „APolski”, t. 7, s. 7–106.
- Czeriak L.
1980 *Rozwój społeczeństw kultury późnej ceramiki wstęgowej na Kujawach*, Poznań.
- Czeriak L., Kośko A.
1980 *Zagadnienie efektywności poznawczej analizy chronologicznej ceramiki na podstawie cech technologicznych*, „APolski”, t. 25, s. 247–280.
- Czopek S.
2003 *Wielokulturowa osada na stanowisku nr 3 w Kliszowie, pow. Mielec*, „MSROA”, t. 24, s. 55–82.
- Garbacz K.
2000 *Cmentarzysko ciałopalne kultury przeworskiej w Grzybowie, gm. Staszów, woj. świętokrzyskie*, „MSROA”, t. 21, s. 5–170.
- Godłowski K.
1969 *Budownictwo, rozplanowanie i wielkość osad kultury przeworskiej na Górnym Śląsku*, „WA”, t. 34, s. 305–331.
- 1977 *Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku*, cz. II, „MSW”, t. 2, s. 255–384.
- Jadczykowa I.
1983 *Budownictwo mieszkalne ludności kultury przeworskiej na obszarze Polski*, „PMMAE”, nr 28, s. 109–247.
- Kobyliński Z.
1988 *Struktury osadnicze na ziemiach polskich u schyłku starożytności i w początkach wczesnego średniowiecza*, Wrocław.
- Liana T.
1970 *Chronologia względna kultury przeworskiej we wczesnym okresie rzymskim*, „WA”, t. 35, z. 4, s. 429–491.
- Łuczkiwicz P.
2002 *Ślady produkcji metalurgicznej na osadzie kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu rzymskiego w Sobieszynie (stan. 14), pow. Ryki*, [w:] S. Orzechowski (red.), *Hutnictwo świętokrzyskie oraz inne centra i ośrodki starożytnej metalurgii żelaza na ziemiach polskich*, Kielce, s. 159–163.
- Mitura P.
1999 *Osada kultury przeworskiej w Mielcu, stanowisko 16, woj. rzeszowskie*, [w:] Czopek S., Kokowski A. (red.), *Na granicach antycznego świata*, Rzeszów, s. 141–152.
- Moszyński K.
1929 *Kultura ludowa Słowian*, Kraków.
- Muzyczuk A., Pohorska-Kleja E.
1994 *Wyniki badań wykopaliskowych w Hłomczy, gm. Sanok, woj. krośnieńskie, w latach 1981–1985, cz. I – materiały*, „MSROA za lata 1993”, s. 55–155.
- Okoński J., Szpunar A.
1999 *Osada w Tarnowcu, gm. Tarnów – chaty datowane zapinkami A.43, A.84 i A.158*, [w:] Czopek S., Kokowski A. (red.), *Na granicach antycznego świata*, Rzeszów, s. 153–216.
- Orzechowski Sz.
2002 *Zaplecze surowcowe starożytnego hutnictwa świętokrzyskiego – złoża rud żelaza i potencjalne rejony ich wydobywania*, [w:]

- Grodzicki A., Lorenc M. (red.), *Uczniowie Agricoli*, Jelenia Góra, s. 34–55.
- Podgórska-Czopek J.
- 1998 *Materiały kultury przeworskiej ze stanowiska nr 2 w Krzemienicy, woj. Rzeszów, [w:] 20 lat archeologii w Małopolsce, t. I, Lublin, s. 153–164.*
- 1999 *Osada z okresu rzymskiego w Otałęży, pow. Mielec, woj. podkarpackie (stanowisko 1), „MSROA” t. XX, s. 89–161.*
- Podgórska-Czopek J., Czopek S.
- 1991 *Materiały z osad kultury łużyckiej (grupy tarnobrzeskiej) i kultury przeworskiej ze stanowiska 1 w Tarnobrzegu-Zakrzowie, „MSROA za lata 1980–1984”, s. 71–114.*
- Poleska P.
- 1986 *Osada grupy tynieckiej na stan. 1 w Przemęczanach, woj. krakowskie, „MA”, t. XXIII, s. 135–182.*
- Pyrgała J.
- 1972 *Budownictwo okresu lateńskiego-rzymskiego i starszych faz wczesnego średniowiecza na Mazowszu Północnym, „Kwartalnik HKM”, R. 20, nr 2, s. 219–241.*
- Rauht L.
- 1957 *Studia i materiały do historii starożytnego i wczesnośredniowiecznego hutnictwa żelaza w Polsce, [w:] Studia z dziejów górnictwa i hutnictwa, t. 1, Wrocław, s. 190–191.*
- Stasiak M.
- 1994 *Ceramika z Cmentarzyska kultury przeworskiej w Opocy, [w:] Kultura Przeworska, t. III, Lublin.*
- Szpunar A.
- 1994 *Osada kultury przeworskiej w Pasiece Otfinowskiej, gm. Żabno, woj. Tarnów, stanowisko 1, „MSROA za rok 1993”, s. 163–193.*
- Szpunar A., Okoński J.
- 2004 *Tarnowiec, gm. Tarnów, woj. Małopolskie. Osada z okresu rzymskiego, [w:] Gancarski J. (red.), Okres lateński i rzymski w Karpatach polskich, Krosno, s. 471–541.*
- Trudzik Z.
- 1958 *Osada produkcyjna w Chruścicach, pow. Opole, „APolski”, t. 2, s. 58–91.*
- Wiklak H.
- 1984 *Osada kultury przeworskiej z przelomu okresu lateńskiego i rzymskiego w Stobnicy-Trzymorgach, stan. 2, woj. Piotrków Trybunalski, „SprArch.” t. 35, s. 161–207.*
- Zeylandowa M.
- 1966 *Materiały z badań archeologicznych w Turbii, pow. Tarnobrzeg, „MA”, t. VI, s. 205–236.*

Anna Lasota

Römische Siedlung in Baranów Sandomierki, Kreis Tarnobrzeg, Fst. I

Zusammenfassung

Die Forschungen an der Siedlung in Baranów Sandomierki, Fst. I. Kreis Tarnobrzeg wurden 1974 durchgeführt. Die Siedlung nimmt eine sandige Anhöhe und das mit ihr benachbarte Überschwemmungsgebiet des Flusses Babulówka, die der rechte Nebenfluss der Weichsel ist, (Abb. 1) ein. Während der Forschungen registrierte man eine große Menge des Keramikmaterials, darunter auch Gefäßscherben von der Grafitkeramik, Eisenschlacke, Lehmewurf, Holzkohlenstücke, und einzelne Tierknochen. Man hat insgesamt ca. 318,2 qm Fläche archäologisch erforscht, wobei man 8 Objekte freilegte. Als Wohnhäuser bezeichnete man zwei Objekte. Das erste (6) hat das Ausmaß von 3,15 m Breite und 3,40 m Länge. Hier fand man eine beträchtliche Menge vom archäologischen Material und auch höchstwahrscheinlich Spuren einer zerstörten Feuerstelle. An den Profilen sind zwei Vertiefungen sichtbar, die man für Dachkonstruktionsspuren mit den Pfosten und Querholz halten kann. Das zweite Gebäude (7), von der Größe 3,60×4,60 m besaß keine Pfostenkonstruktion, man beobachtete aber kleine Pfosten Spuren. Das konnte in diesem Falle den Beweis dafür liefern, dass die Wände aus Flechtwerk gefertigt wurden, ohne dass man sie zusätzlich mit dickeren Pfosten verstärkte.

4 Objekte soll man zusätzlich für Vorratsgruben halten (Objekte 1, 3, 4, 5). Nur die Gruben 4 und 5 enthielten zahlreicheres Fundmaterial. In dem Objekt 8 beobachtete man eine Ansammlung von Holzkohlenstücken, Lehmewurf und Eisenschlacke. Es gab hier eine Feuerstelle, die in der nächsten

Umgebung von Eisenschlackeansammlung lokalisiert war. Das Keramikmaterial war spärlich. So soll man dieses Objekt als eine Eisenverarbeitungswerkstatt interpretieren.

Analogisch zu den meisten Siedlungen der Przeworsk-Kultur ist die Keramik von der Fundstelle in Baranów Sandomierki stark zerstückelt. Insgesamt gewann man auf der Fundstelle Nr. 1. 2230 Fragmente verschiedener Gefäße, die in die Römerzeit datiert werden. Die Mengen der einzelnen morphologischen Teile veranschaulicht die Tabelle I. In dem analysierten Material kann man Separate technologische Gruppen erkennen. Sie unterscheiden sich voneinander durch verschiedene Art und Weise der Formung und der Machart der Außen- und Innenflächen, Körnigkeit, Menge und Art der verwendeten Beimischung. Man sonderte 6 technologische Gruppen und 13 Varianten (Taf. II) aus. In der Gruppe der handgeformten Keramik ist die technologische Gruppe II-Keramik mit der braunen Außenfläche, und schwarzen oder dunkelgrauen Innenfläche (41,5%), in der die technologische Variante II1 (Außenfläche rau und Innenfläche geglättet) – 30,4% entschlossen überwiegt, vorherrschend. Die zweitgrößte Gruppe ist die Gruppe I und in ihrem Rahmen die Variante I2 (Keramik mit rauen Flächen, mitteldick- und dickwandig) – 24%. Die geschwärzte Keramik mit matten und glänzenden Flächen macht in dieser Sammlung 6% aus. Von der Keramik der Przeworsk Kultur unterscheidet sich die keltische Keramik, sowohl die dünnwandige Graukeramik als auch die Grafitke-

ramik. Diese Keramik bildet die Gruppe 1 mit den Untergruppen 1a und 1b.

Kleine Größe der untersuchten Fläche lässt die Siedlungsplanung nicht erschließen. Wahrscheinlich ist das eine Siedlung in der die Wirtschafts- und Produktionsobjekte sich in unmittelbarer Nähe befanden. Außerhalb des Objekts 8 (Wirtschaftsobjekt) registrierte man auch in anderen Objekten und in der Kulturschicht verschiedene Mengen von Schlacke. Diese Tatsache lässt eine Vermutung ziehen, dass die Eisenverarbeitung vermutlich für alle Siedlungseinwohner von Bedeutung war.

Wegen des Fehlens der so genannten chronologischen Determinanten stützte man sich bei der Datierung der Siedlung auf das Keramikmaterial. Die vermutliche Nutzungszeit der Siedlung umschließt die frühe Römerzeit, bis zum Anfang der jüngeren Römerzeit. Am häufigsten erscheinen hier die Gefäße, die man in die ältere Römerzeit, Phase B2 datieren soll. Die wenigen ältesten Elemente stammen aus der Vorrömerzeit. Das ist ein Topf mit dem verdickten Rand, den man auf-

grund der Analogien in die Phase A3 datieren kann. Darüber hinaus fand man in dem Objekt Nr. 6 einen Ausguss mit dem leicht facettierten Rand. Bei der Anwesenheit so früher Materialien ist das Auftreten der keltischen Grafit- und gedrehten Graukeramik im Siedlungsbereich besonders beachtenswert. Solche Funde werden immer häufiger in diesem Teil des Sandomierz- Beckens dokumentiert. Alles weist darauf hin, dass sie in Verbindung mit der Przeworsk- Kultur auftauchen, es ist also ganz andere Situation als diese in der San- Enklave. Die Ähnlichkeiten sollte man eher in der Tyniec Gruppe suchen, woher vermutlich die Einflüsse, die Weichsel entlang, kamen. Die weiteren Grabungsarbeiten klären bestimmt dieses noch undeutliche Bild der Kultur- und Siedlungssituation im Nordteil des Sandomierz- Beckens auf.

Außerdem lokalisierte man im Siedlungsbereich winzige frühmittelalterliche Keramikfragmente. Sie sind aber so spärlich und wenig charakteristisch, dass man sie nur ganz allgemein in das X-XIII Jh. datieren soll.

Анна Лясота

Поселение римского периода в Баранове Сandomирском, пов. Тарнобжег, памятник 1

Резюме

Исследования на поселении в Баранове Сandomирском памятник 1, повят Тарнобжег, были проведены в 1974 году. Поселение занимает песчаную возвышенность и прилегающую к ней территорию поймы речки Бабулювки, являющейся правым притоком Вислы (рис.1). В ходе исследований зафиксировано большое количество керамического материала, в том числе обломки графитовых сосудов, железный шлак, обмазку, древесный уголь и разрозненные кости животных. Раскопками охвачено около 318,2 м², где выявлены 8 объектов. К категории жилищ отнесены два объекта. Первый из них (6) имеет размеры: ширину – 3,15, длину 3,40 м. Здесь отмечено значительное количество археологического материала, а также, вне сомнений, следы разрушенного очага. В разрезах зафиксированы два углубления, которые можно рассматривать как следы от конструкции крыши. Вторая постройка (7) размером 3,60×4,60 м, не имела столбовой конструкции, но в ее содержании автор исследований отметила наличие небольших следов от кольев. Этот факт мог бы послужить доводом о применении в данном случае стен в виде плетня, не укрепленных более мощными столбами. Дополнительно 4 объекта следует отнести к хозяйственным ямам (об. 1, 3, 4, 5). Лишь ямы 4 и 5 содержали заметное количество археологического материала. В объекте 8 отмечено нагромождение древесного угля, обмазки и железного шлака. Здесь же выступил очаг, который находился непосредственно вблизи скопления шлака. Однако керамический материал был немногочисленный. Объект, видимо, следует интерпретировать как остатки мастерской, связанной с обработкой железа.

Аналогично большинству поселений пшеворской культуры керамика из памятника в Баранове Сandomирском очень раздроблена. В целом на памятнике обнаружено 2230 фрагментов различных сосудов, датированных римским периодом. Количество отдельных морфологических частей представлено на таблице I. В рассматриваемом материале выделены отдельные технологические группы. Они отличаются по способу формовки, обработки внешней и внутренней поверхностей, а также зернистостью, количеством и разновидностью примесей. Выделено шесть технологических групп и тринадцать подгрупп (таблица II). В лепной керамике доминирует технологическая группа II – керамика с внешней поверхностью коричневого, а внутренней – черного или темно-серого цвета (41,5%), в которой превалирует технологическая подгруппа II 1 (с шершавой внешней и заглаженной внутренней поверхностью) – 30,4%. Второй по количеству является технологическая группа I, а в ней технологическая подгруппа I 2 (керамика с шершавой поверхностью средне и толстостенная) – 24 %. Наряду с этим 6 % в рассматриваемой коллекции составляет черная керамика с матовой и лощеной поверхностью. От керамики пшеворской культуры резко отличается тонкостенная серая и графитовая «кельтская» керамика. Она образует группу I с подгруппами 1a и 1b.

Незначительная площадь исследованной поверхности не позволяет говорить о планиметрии поселения. Видимо – это пример такого поселения, где хозяйственные и производственные объекты находились непосредственно

вблизи друг к другу. Кроме объекта № 8 (производственного) наличие шлака в различном количестве отмечено также и в других объектах, а также в культурном слое. Это позволяет предполагать, что обработка железа имела большое значение, возможно, для всех членов поселения.

Учитывая отсутствие так называемых «надежных хронологических индикаторов», датирование комплекса основано на керамическом материале. Вероятнее всего, время функционирования поселения следует заключить в пределах раннеримского - начале позднеимского периодов. В наибольшем количестве здесь выступают сосуды, которые следует датировать позднеимским временем, фазой B2. Отдельные элементы указывают на его более раннюю фазу (B1). Однако самые ранние, немногочисленные элементы происходят еще с предримского периода. Это горшочек с утолщенным венчиком, который на основании аналогий можно датировать фазой A3. Кроме этого в объекте 6 обнаружена горловина со слегка рифленным

венчиком. В контексте таких ранних материалов привлекает внимание факт присутствия на поселении керамики кельтской, графитовой и серой, изготовленной на круге. Все чаще такие материалы отмечаются в данной части Сандомирской котловины. Все указывает на то, что они выступают в контексте пшеворской культуры. Следовательно, мы имеем дело с совершенно иной ситуацией, чем в среде общностей бассейна Сана. Сходство следовало бы искать скорее в тынецкой группе, откуда, предположительно, шел поток влияний вдоль Вислы. Вне сомнений, дальнейшие исследования призваны осветить нам этот, еще довольно нечеткий, образ культурно-поселенческой ситуации в северной части Сандомирской котловины.

Кроме вышеупомянутых, на поселении выявлены мелкие фрагменты раннесредневековой керамики. Однако – это настолько немногочисленные и нехарактерные элементы, что их следует огульно датировать X–XIII вв.

Rze

Ma

1.1.

bion

rzyn

one

używ

cech

mas

wpro

nia z

V

te Eu

nie:

mas

wytw

Doln

wytw

skiej

noce

do p

F

ciaż

wo d

o nie

niem

krótk

mate

podn

bowa

V

na k

zasob

badan

praca

1
kierun
2